

**TURUN
YLIOPISTO**

”En tiedä mitään solidaarisempaa paikkaa tällä pallolla kuin Taizé”

Taizén ekumeeniseen kristilliseen luostariyhteisöön matkustavien pyhiinvaeltajien
kokemuksia solidaarisuudesta

Pauliina Niskakoski-Nurmi

Pro gradu -tutkielma

Filosofian maisteri, Uskontotiede

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

huhtikuu 2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Pro gradu -tutkielma

Filosofian maisteri, uskontotiede

Pauliina Niskakoski

”En tiedä mitään solidaarisempaa paikkaa tällä pallolla kuin Taizé”: Taizén ekumeeniseen kristilliseen luostariyhteisöön matkustavien pyhiinvaeltajien kokemus solidaarisuudesta luostariyhteisössä
78 sivua, liitteitä 14 sivua.

Burgundin osavaltiossa Etelä-Ranskassa sijaitsee ekumeeninen kristillinen Taizé-luostariyhteisö, johon pyhiinvaeltaa viikoittain jopa tuhansia pääosin nuoria aikuisia osallistumaan luostariyhteisön elämään: rukoushetkiin, käytännölliseen työntekoon, raamattuopetukseen sekä keskusteluihin erilaisista taustoista tulevien ihmisten kanssa. Taizén pyhiinvaeltajien kokemuksia tutkineissa tutkimuksissa on todettu, että Taizéhen matkustavat kokevat luostariyhteisössä mm. yhteisöllisyyttä, hyväksyntää, rauhaa, rakkautta sekä oikeudenmukaisuutta.

Tässä pro gradu-tutkimuksessa keskitytään Taizén pyhiinvaeltajien kokemuksiin solidaarisuudesta luostariyhteisössä. Tutkimuskysymykset ovat: 1) Millaisia solidaarisuuden kokemuksia Taizé-luostarissa koetaan? 2) Millaisissa tilanteissa näitä kokemuksia koetaan? 3) Keitä tai ketä kohtaan näitä solidaarisuuden kokemuksia koetaan? ja 4) Millaisia merkityksiä näille Taizéssa koetuille solidaarisuuden kokemuksille annetaan?

Tutkimuksen aineistona on 23 Taizéssa vierailleen ihmisen teemakirjoitusvastausta sekä tutkijan oma autoetnografinen kenttäpäiväkirja, jonka hän kirjoitti viettäessään Taizéssa viikon kesällä 2024. Aineisto analysoidaan teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä.

Tutkimuksessa todetaan, että Taizéssa koetaan yhteenkuuluvuutta toisiin ihmisiin, joka ilmenee suvaitsevaisuutena, toisten auttamisena ja huomioimisena sekä spontaaneina myönteisinä vuorovaikutustilanteina vieraiden ihmisten kanssa. Solidaarisuutta koetaan toisaalta niin yhteisön järjestämässä virallisessa ohjelmassa kuin sen ulkopuolellakin. Solidaarisuuden kokemukset kohdistuvat yhtäältä toisiin luostarissa kohdattuihin ihmisiin ja toisaalta laajempaan joukkoon, kuten kaikkiin maailman ihmisiin tai kaikkiin kristittyihin. Luostariyhteisössä koettujen solidaarisuuden kokemusten myötä pyhiinvaeltajien ihmiskuva sekä tulevaisuuskuva muuttuvat myönteisempään suuntaan. Pyhiinvaeltajat myös pyrkivät kokemusten jälkeen muuttamaan elämäntapojaan suvaitsevaisempaan, avarakatseisempaan ja empaattisempaan suuntaan.

Solidaarisuuden kokemuksia tulkitaan Edith ja Viktor Turnerin (1978) pyhiinvaelluksen liminoidin luonteen teorian sekä Gordon Allportin (1954) ryhmienvälisten ennakkoluulojen vähentymiseen liittyvän kontaktihypoteesin teorian kautta. Jatkotutkimusmahdollisuudeksi nousee mahdollisuus tutkia Taizén pyhiinvaeltajien uskonnollisen taustan ja arvotaustan vaikutusta solidaarisuuden kokemuksiin sekä luostariympäristössä vietetyn ajan merkitystä kokemusten synnyttämien uusien merkitysrakenteiden pysyvyydelle.

Avainsanat: solidaarisuus, kokemus, Taizé, luostariyhteisö, pyhiinvaellus, liminaalisuus, communitas, teoriaohjaava sisällönanalyysi, teemakirjoitus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Tutkimuksen aihe ja lähtökohdat	5
1.2	Tutkimuskysymykset	8
1.3	Aikaisempi tutkimus	9
1.4	Eettiset kysymykset ja tutkijan positio	12
1.5	Taizén pyhiinvaellus	15
2	Teoreettinen viitekehys	19
2.1	Solidaarisuus	19
2.2	Liminaalisuus ja Communitas	24
3	Aineisto ja menetelmät	27
3.1	Aineiston muodostaminen	27
3.1.1	Teemakirjoitus	27
3.1.2	Autoetnografia	31
3.2	Teoriaohjaava sisällönanalyysi	34
4	Solidaarisuuden kokemus Taizéssa	38
4.1	Kokemuksia	38
4.2	Tilanteet	41
4.3	Kohteet	45
4.4	Merkitykset	48
5	Autoetnografinen kokemukseni solidaarisuudesta Taizéssa	52
5.1	Matkani Taizéhen	52
5.2	Autoetnografisen kokemuksen analysointi ja tulokset	54
5.2.1	Solidaarisuuden kokemuksiani Taizéssa	54
5.2.2	Tilanteet, joissa koin solidaarisuutta Taizéssa	56
5.2.3	Solidaarisuuden kokemusteni kohteet	57
5.2.4	Solidaarisuuden kokemusteni merkitys minulle	62
6	Loppuyhteenveto ja jatkotutkimusmahdollisuudet	67
	Aineisto	72

Lähteet	73
Liitteet	79
Liite 1. Teemakirjoituspyynnön kysymysrunko	79
Liite 2. Teemakirjoitusten teoriaohjaavan sisällönanalyysin etenemistä kuvaavat taulukot	80
Liite 3. Autoetnografisen kenttäpäiväkirjan teoriaohjaavan sisällönanalyysin etenemistä kuvaavat taulukot	89

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen aihe ja lähtökohdat

Pyhiinvaeltaminen on kasvattanut uudelleen suosiotaan myös protestanttisissa maissa viime vuosikymmenien aikana. Moni on varmasti kuullut Espanjaan johtavista Santiago de Compostelan pyhiinvaellusreiteistä, joita pitkin vaeltaa vuosittain noin 1,5 miljoonaa pyhiinvaeltajaa (Alliance of Religions and Conservation 2011). Kuitenkin pyhiä matkoja tehdään myös muihin paikkoihin ja muulla tavalla kuin kävellen. Eräs suosittu pyhiinvaelluskohde on Taizén luostari Itä-Ranskassa Burgundin alueella. Samannimisessä kylässä sijaitsevaan ekumeeniseen kristilliseen luostariyhteisöön matkustaa viikoittain jopa tuhansia pääosin nuoria ja nuoria aikuisia osallistumaan luostarin heille järjestämään ohjelmaan (Ks. esim. Lange 2015.) Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee pyhiinvaeltajien kokemia solidaarisuuden kokemuksia Taizén luostariyhteisössä.

Aluksi kerron hieman Taizén suhteesta solidaarisuuteen, jotta tutkimukseni aihe tulisi ymmärrettäväksi. Taizéa on mielekästä tutkia juuri solidaarisuuden kokemusten näkökulmasta, koska solidaarisuus on teema, jota yhteisön veljet eli Taizé-veljet pitävät eksplisiittisesti esillä ja pyrkivät edistämään toiminnallaan. Veljien sitoutumisesta solidaarisuuteen voi lukea mm. heidän verkkosivujensa Solidarity-osiosta, jossa esitellään veljien ylläpitämää solidaarisuusrahastoa (engl. *solidarity fund*) ja sen mahdollistamaa Operaatio Toivoa (engl. *Operation Hope*), jonka avulla veljet tukevat vaikeassa asemassa eläviä ihmisiä eri puolilla maapalloa. Samalla sivulla kerrotaan myös Taizéssa sijaitsevasta solidaarisuuden puutarhasta (engl. *Garden of Solidarity*), joka perustettiin, kun veljet ryhtyivät pohtimaan uusia tapoja edistää solidaarisuutta nyky-yhteiskunnassa. Veljet viljelevät puutarhaa yhdessä nuorten vierailijoiden kanssa ja lahjoittavat vihannekset paikallisille yhdistyksille, jotka jakavat vihanneksia lähiseuduilla. (Taizé n.d.)

Solidaarisuus on ollut luostariyhteisön tehtävien ytimessä jo yhteisön perustamisesta lähtien. Veli Roger (Roger Schütz) perusti luostarin vuonna 1940, kun hän opiskeltuaan teologiaa ja valmistuttuaan osti Taizén kylästä pienen talon unelmanaan tehdä talosta paikka, jossa voitaisiin auttaa toisen maailmansodan orpoja, tehdä työtä ja rukoilla yhteisöllisesti. Veli Roger auttoikin Taizén alkuvuosina yhteisönsä kanssa pakolaisia ja sotaorpoja välittämättä heidän etnisestä tai uskonnollisesta taustastaan, olihan toisen maailmansodan Ranskan halki

kulkeva demarkaatiolinja vain muutaman kilometrin päässä Taizéstä. Lopulta vuonna 1949 ensimmäiset seitsemän Taizé-veljeä sitoutuivat elinikäisesti tuolloin vielä protestanttiseen veljesyhteisöön. (González-Balado 1987, 7, 31–32, 36–41).

Edellä mainittujen esimerkkien lisäksi sitoutuminen solidaarisuuteen näkyy monella muullakin tavalla Taizé-veljien elämässä. Mainittakoon lisäksi, että vuonna 1951 Taizé-veljet totesivat, että voidakseen jakaa mielekkäällä tavalla nykypäivän ihmisten elämää, heidän elämänsä ei voi sijoittua vain pieneen kylään Ranskan maaseudulla. Niinpä kyseisestä vuodesta lähtien Taizé-veljiä on asunut pienyhteisöissä Taizén ulkopuolella tarkoituksenaan tuoda paikallisille ihmisille iloa ja toimia elävinä todisteina veljien uskosta. Nämä pienyhteisöt ovat ajoittain asuneet myös vaarallisilla ja huono-osaisilla alueilla, kuten slummeissa ja sotien keskellä. Asuessaan epävakaisissa ja köyhissä olosuhteissa Taizé-veljien tarkoituksena on jakaa elämää vaikeuksissa kamppailevien ihmisten keskuudessa ymmärtäen, kuunnellen ja tukien heitä. Taizé-veljien tarkoitus ei ole tarjota valmiita, Euroopassa toimivia ratkaisuita tilanteisiin. (González-Balado 1987, 56–60.) Nykypäivänä Taizé-veljiä asuu esimerkiksi Senegalissa, Bangladeshissa, Brasiliassa, Koreassa sekä Ranskassa Pariisin lähiöissä (Taizé n.d.).

Taizé-yhteisö on tunnettu solidaarisuuden, ekumenian, radikaalin vieraanvaraisuuden ja globaalien rauhan edistäjänä (Ks. esim. Chau 2015; Lange 2015; Schwarz 2016). Tämän vuoksi on kiinnostavaa tutkia, välittykö veljien ponnistelu solidaarisuuden puolesta Taizén vierailijoille eli koetaanko luostarissa käytännössä solidaarisuutta ja millaista solidaarisuutta siellä mahdollisesti koetaan. Aikaisemmissa tutkimuksissa on selvitetty esimerkiksi, että Taizéssa vierailleet ihmiset ovat kokeneet luostarissa olevansa osa yhteisöä, jota leimaa hyväksyntä ja vapaus (Santos 2010, 243–249).

Mikä Taizé-luostariyhteisö sitten on? Veli Rogerin perustamaa veljesyhteisöä johtaa nykyään englantilainen anglikaaniveli Matthew, joka astui priorin eli yhteisön johtajan tehtäväänsä vuonna 2023. Luostariyhteisöön kuuluu nykyisin noin 80 veljeä, mutta tarkkaa määrää ei tiedetä, koska veljet eivät suostu pitämään kirjaa itsestään. (Taizé n.d.; González-Balado 1987, 48.) Nykyisin Taizé-veljiä on kaikista suurista kirkkokunnista ja kaikilta maailman mantereilta (Lange 2015, 28). Veljet ovat sitoutuneet Taizén luostarisääntöön, joka edellyttää heiltä sitoutumista yhteisömistäjuuteen muiden veljien kanssa, selibaattia, kuuliaisuutta yhteisön priorille sekä muista luostarin veljistä huolehtimista (Veli Roger, 2012 [1952]). Osa

veljistä asuu Taizén kylässä sijaitsevassa luostarissa, osa ulkomailla. Veljien lisäksi luostarin alueella toimii vakituisesti katolilaisia sisaria Pyhän Andreuksen sääntökunnasta sekä Ursuliinisisarten sääntökunnasta. (Taizé n.d.)

Taizé-veljien luokse pyhiinvaeltaa viikoittain jopa tuhansia vierailijoita eri maista. Pyhiinvaeltajat saapuvat luostariin joko ryhmien kanssa tai itsenäisesti. Luostariyhteisön veljet odottavat, että kaikki saapujat osallistuvat koko viikon ajan luostarin heille järjestämään ohjelmaan. Käytännössä tämä ohjelma koostuu päivittäisistä rukoushetkistä (3 rukoushetkeä päivässä), luostarin veljen pitämästä raamattuluennosta, kansainvälisen reflektioryhmän kanssa käydyistä keskusteluista, kolmesta vaatimattomasta aterista, työpajoista sekä pienestä käytännöllisestä työtehtävästä, jonka jokainen saa hoidettavakseen. Taizéssa vietetään tyypillisesti yksi viikko, mutta halutessaan nuoret aikuiset voivat myös jäädä sinne pidemmäksi aikaa vapaaehtoisina toteuttamaan luostarin ohjelmaa. (Ks. esim. Lange 2015, 28.)

Tässä tutkimuksessa tutkitaan solidaarisuuden kokemuksia Taizéssa. Tarkoitan kokemuksella tässä tutkimuksessa elämyksiä, jotka tapahtuvat jossakin tietyssä hetkessä ja ovat kokijan näkökulmasta voimakkaita ja merkityksellisiä ja ne painuvat kokijan mieleen. Kokemukset voivat olla jopa käännteentekeviä kokijan elämässä. (Ks. Kotkavirta 2002, 15–16.) Ajattelen, että solidaarisuuden kokemukset voivat olla joko konkreettisia tilanteita ja tapahtumia, jotka ovat kokijalleen elämyksellisiä tai pelkästään tunteiden tasolla tapahtuvia merkityksellisiä kokemuksia joissakin hetkissä. Toisten ihmisten kokemuksia on mahdollista tutkia ja ymmärtää, koska ne ovat puettavissa kieleksi ja täten osaksi ”kulttuurista merkityksenantoprosessia”. Tätä kautta ymmärrettyinä kokemukset ovat siis toisaalta sekä yksilöllisiä että jaettuja. (Ks. Laurén 2010, 427.)

Tutkimukseni aineisto koostuu kahdestakymmenestäkolmesta teemakirjoituspyynnön vastauksesta sekä autoetnografisesta kenttäpäiväkirjastani, jonka kirjoitin vietettyäni Taizéssa kuusi vuorokautta kesällä 2024. Molemmat aineistot analysoidaan teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Teemakirjoitukset toimivat ensisijaisena aineistona, jota autoetnografinen aineistoni täydentää. Vertaan teemakirjoitusvastausten analysoinnin tuloksia autoetnografiseen aineistoon ja käytän autoetnografista kokemustani helpottamaan teemakirjoitusvastausten ymmärtämistä, mutta tutkimuksen lopputulokset ovat muotoutuneet pääosin teemakirjoitusvastausten pohjalta.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tehtävänä on lisätä ymmärrystä Taizéssa koetusta solidaarisuudesta. Jotta tutkittavaa ilmiötä olisi mahdollista hahmottaa riittävän laajasti, tarkastelen Taizéssa koettuja solidaarisuuden kokemuksia kolmesta näkökulmasta: tilanteista, joissa solidaarisuutta koetaan, solidaarisuuden kokemusten kohdentumisen näkökulmasta sekä kokemusten merkityksellistämisen näkökulmasta. Nämä kolme näkökulmaa auttavat jäsentämään Taizéssa koettua solidaarisuutta läpi tämän tutkimuksen. Tutkimuskysymykseni ovat täten seuraavat:

- 1) Millaisia solidaarisuuden kokemuksia Taizé-luostarissa koetaan?
- 2) Millaisissa tilanteissa näitä kokemuksia koetaan?
- 3) Keitä tai ketä kohtaan näitä solidaarisuuden kokemuksia koetaan?
- 4) Millaisia merkityksiä näille Taizéssa koetuille solidaarisuuden kokemuksille annetaan?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä kartoitan yleisellä tasolla solidaarisuuden kokemuksia Taizéssa aineistoni valossa. Selvitän, millaisia kokemuksia pyhiinvaeltajilla on ollut ja millaisia yleisiä luonnehdintoja Taizéssa koetusta solidaarisuudesta esitetään. Toisessa tutkimuskysymyksessä olen kiinnostunut selvittämään, millaisissa tilanteissa näitä kokemuksia koetaan. Koetaanko niitä esimerkiksi yhteisen työnteon ohessa vai sittenkin kirkossa hartaushetken yhteydessä? Kolmanteen tutkimuskysymykseen vastatessani haluan selvittää, keitä kohtaan solidaarisuuden tunteet kohdistuvat. Kohdistuvatko ne toisia luostarissa olevia kohtaan, yhteiskunnan heikommassa asemassa olevia kohtaan vaiko kenties laajasti kaikkia maailman ihmisiä ja lisäksi vaikka eläimiäkin kohtaan?

Neljännessä tutkimuskysymyksessä kysyn, millaisia merkityksiä Taizéssa vierailevat ihmiset antavat solidaarisuuden kokemuksilleen. Haluan selvittää tämän tutkimuskysymyksen avulla tarkemmin, mitä ihmiset ajattelevat kokemuksistaan. Olen kiinnostunut analysoimaan, millaisia selityksiä pyhiinvaeltajat antavat kokemuksilleen ja miten kokemukset ovat vaikuttaneet heidän elämäänsä. Selvitän, ovatko kokemukset muokanneet heidän ajatteluaan ja elämäkatsomustaan.

1.3 Aikaisempi tutkimus

Taizésta on tehty melko paljon aiempaa tutkimusta. Tutkimusta on tehty esimerkiksi Veli Rogerin elämästä, Taizé-yhteisön synnystä ja kehityksestä, yhteisön ekumeenisesta luonteesta ja käytänteistä sekä yhteisön ruokoukselle leimallisesta Taizé-musiikista. Taizé-yhteisön syntyä ja kehitystä selvittävästä tutkimuksesta mainittakoon esimerkkinä Nancy Sanders Gowerin väitöskirja, jossa analysoidaan, millaiset ihmiset, olosuhteet ja tapahtumat Veli Rogerin lähipiirissä ja varhaisen Taizé-yhteisön ympärillä ovat vaikuttaneet siihen, että yhteisö on saavuttanut nykyisen merkittävyytensä ekumeenisena toimijana. Gowerin mukaan merkittäviä Taizé-yhteisön kehityksen taustavaikuttajia ovat olleet esimerkiksi Jean Daniel Bennoitin kirjoitukset Jean Calvinista sekä ekumeeninen Grandchampin sisarten luostariyhteisö. (Gower 2010, 31, 308, 309, 312.)

Koska Taizé on merkittävä ekumeeninen toimija, sitä on tutkittu paljon juuri ekumeenisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi Alica Costarin (2018) teologian maisterityössä analysoidaan rituaalitutkimuksen valossa Isossa-Britanniassa järjestetyn Taizé-viikonlopun rukoushetkien ekumeenisia elementtejä. Costarin mukaan ekumeenisia elementtejä Taizé-hartauksissa ovat esimerkiksi niiden kansainvälisyys, joka näkyy monikielisyudessa sekä estetiikan käyttö kuten ikonit, jotka ovat tuttuja joissakin kristinuskon suuntauksissa, mutta eivät kaikissa. (Costar 2018, 1–3, 64–66.)

Taizé on luonteeltaan ekumeeninen ja eri kristillisten kirkkokuntien vaikutusta Taizén teologiaan ja toimintaan on myös pohdittu. Esimerkiksi Veli Rére on analysoinut (2019) Taizén ja ortodoksisuuden suhteita ja samankaltaisuuksia ortodoksisen teologin Oliver Clémentin kirjoitusten valossa. Veljen mukaan Taizéa leimaa moni ortodoksisesta teologiasta tuttu piirre kuten tilan salliminen kysymyksille, avoimuus muille, luostarielämä, ajatus jakamattomasta kirkosta sekä oppi siitä, että ainoa mitä Jumala voi tehdä on antaa rakkautensa. (Veli Rére 2019.)

Ekumeeninen luostariyhteisö Taizé on tunnettu siitä, että sinne matkustavista ihmisistä suurin osa on iältään nuoria aikuisia. Tästä syystä Taizén suhdetta nuorten aikuisten uskonnolliseen käyttäytymiseen on myös tutkittu. Esimerkiksi Katherine Mueller osoittaa opiskelijantyössään, että Taizé-hartaudet toimivat nuorille aikuisille uskonnollisuuden harjoittamisen tapana ja paikkana, vaikka hartauksiin osallistuvat nuoret aikuiset

määrittelisivät itse itsensä uskonnottomiksi. Taizé-tilaisuudet kuitenkin antavat näille uskonnottomuutta kokeville nuorille mahdollisuuden harjoittaa vapaasti uskontoa, vaikka he omaisivat epävarman uskonnollisen identiteetin. (Mueller 2020, 141, 142.)

Taizéa on tutkittu myös sinne matkustavien pyhiinvaeltajien näkökulmasta. Esimerkiksi Jason Brian Santos tutkii käytännöllisen teologian väitöskirjassaan (2014) pyhiinvaeltajien kiinnittymistä Taizé-yhteisöön ja Taizéssa koetun uskonnollisuuden kehittymisen jatkumista pyhiinvaeltajien palatessa kotiin. Santosin mukaan Taizéhen kiinnitytään, koska siellä koetaan hyväksyntää, vapautta ja vastuuta. Väitöskirjansa lopussa Santos hahmottelee ”Taizén pyhiinvaeltajien säännön”, jota seuraamalla Taizén pyhiinvaeltajat voivat hänen mukaansa parhaiten pitää yllä ja jatkaa henkistä kehittymistään palattuaan kotiin. (Santos 2014, iii-6.)

Myös omassa tutkimuksessani tutkin Taizéa sinne matkustavien pyhiinvaeltajien näkökulmasta ja keskityn nimen omaan Taizéssa vierailleiden henkilöiden kokemuksiin luostarissa. Taizéa on aikaisemmin tutkittu myös vierailijoiden kokemusten näkökulmasta. Tällainen tutkimus on esimerkiksi Zorica Kuburicin ja Marija Kuburic-Borovicin (2010) haastattelututkimus. Kuburicin ja Kuburic-Borovicin tutkimus keskittyy serbialaisten Taizéssa vierailleiden 22–27-vuotiaiden opiskelijoiden kokemuksiin ja ajatuksiin Taizésta. Artikkelissaan tutkijat kirjoittavat, että serbialaisten nuorten kokemusten mukaan Taizén tärkein ”viesti” on rakkaus, yhteisöllisyys, suvaitsevaisuus, rauha ja globalisaatio. Nuorilla ei kuitenkaan kyseisen artikkelin mukaan ole halua toteuttaa näitä tai muuta Taizéssa opittua palattuaan takaisin kotimaahansa. (Kuburic ja Kuburic-Borovic 2010, 69, 74–75.)

Toinen Taizén pyhiinvaelluksen kokemuksellista puolta selvittänyt tutkimus on Manuela Castin (2016) etnografisia menetelmiä hyödyntävä väitöskirja, jossa on tutkittu tapaustutkimuksen omaisesti kahden Taizéhen matkustaneen brittiläisen nuorisoryhmän jäsenten kokemuksia Taizésta osallistuvalla havainnoinnilla ja haastatteluilla. Casti vertasi nuorten kokemuksia käsityksiinsä Taizén teologiasta ja tuli siihen tulokseen, että näiden välillä on merkittävä ero: siinä missä Taizé pyrkii edistämään yhtenäisyyttä ja osallistamaan nuoret ekumeeniseen toimintaan, nuoret itse käsittävät Taizén lähinnä individualistisesti paikaksi, liminaalilaksi, jossa on mahdollisuus pohtia omaa elämää. Kuitenkin myös Castin tutkimuksessa nousee esille nuorten kokemuksia hyväksynnästä, rauhasta ja oikeudenmukaisuudesta luostarissa. (Casti 2016, 2, 78, 112, 133, 217.)

Aiheestani ei ole juurikaan tehty aikaisempaa tutkimusta suomeksi ja vähäiset suomenkieliset tutkimukset Taizésta ovat lähinnä pro gradu -tasoisia opinnäytetöitä. Yksi esimerkki suomenkielisestä Taizésta kirjoitetusta pro gradusta on Anu Lampisen (2000) uskontotieteen pro gradu -tutkielma suomalaisten Milanon Euroopan kokoukseen osallistuneiden nuorten kokemuksista pyhiinvaellukseltaan. Suomalainenkin Taizé-tutkimus keskittyy täten Taizén pyhiinvaeltajien matkan kokemukselliseen puoleen.

Omassa tutkimuksessani keskityn nimenomaan solidaarisuuden kokemuksiin luostariyhteisössä. Solidaarisuus ja siihen liitettävissä olevat teemat tulevat esille useissa Taizésta tehdyissä vierailijoiden kokemuksiin keskittyvissä tutkimuksissa. Taizén suhdetta solidaarisuuteen ja siihen liitettävissä oleviin teemoihin on myös tutkittu eksplisiittisesti aikaisemmin. Esimerkiksi Sally B. Ross on vuonna 1988 julkaistussa väitöskirjassaan osoittanut, että Taizé-yhteisön opit ja käytänteet edistävät sosiaalista solidaarisuutta. Väitöskirjassa tutkitaan esimerkiksi sitä, miksi työn ja rukouselämän vastapaino ja muut sosiologiset merkitykset houkuttelevat ihmisiä Taizéhen. Lisäksi Agnieszka Katarzyńskan (2016) artikkelissa eritellään seikkoja, jotka rakentavat dialogisuutta, luottamusta, sovintoja ja suvaitsevaisuutta Taizén vuosittaisissa Euroopan tapaamisissa. Katarzyńskan mukaan näitä solidaarisuutta rakentavia seikkoja ovat esimerkiksi pyhiinvaelluksen paikan symbolinen merkitys, tapahtumien yhteinen järjesteleminen ja raamatuntekstien sekä työpajojen aiheiden tarkoituksellinen solidaarisuutta edistävä valinta. (Katarzyńska 2016, 229–241.)

Kuten edellä olen tuonut esille, solidaarisuuden teema on nähtävillä aikaisemmassa tutkimuksessa keskeisenä vierailijoiden kokemusten joukossa esiintyvänä teemana. Solidaarisuutta on myös tutkittu Taizéhen liittyen muutenkin kuin kokemusten näkökulmasta. Aikaisempi tutkimus ei ole kuitenkaan keskittynyt solidaarisuuden kokemuksiin Taizéssa yksityiskohtaisemmin. Oma tutkimukseni täydentää tätä tutkimuksellista aukkoa keskittymällä syvällisemmin juuri solidaarisuuteen Taizéssa vierailleiden pyhiinvaeltajien kokemuksissa.

Taizésta on kirjoitettu myös tunnettuja ja keskeisiä monografioita, joihin viitataan jatkuvasti Taizésta kertovassa tutkimuskirjallisuudessa ja jotka ovat nähdäkseni vaikuttaneet vahvasti tietouteen Taizésta. Tunnetuimpia tällaisia teoksia ovat José Luis Gonzales-Baladon Veli Rogerin elämänhistoriasta sekä yhteisön kehityksestä ja erityisesti sen suhteesta nuoriin kertova *Taizé: Rakkauden yhteisö* (1987), Oliver Clémentin omaelämäkerrallinen, Taizén

vaikutuksesta hänen elämäänsä kertova teos *Taizé: Elämälle tarkoitus: Tutkiskelu Taizéstä* (2000) sekä Veli Rogerin elämäkerta *A Universal Heart: The Life and Visions of Brother Roger of Taizé* (2006), jonka on kirjoittanut Kathryn Spink. Taizésta on kirjoitettu myös teos *Taizé auf neuen Wegen* (2014). Tämä Michael Albusin kirja kertoo Taizésta solidaarisuuden edistäjänä.

1.4 Eettiset kysymykset ja tutkijan positio

Tutkimuksen eettisyydestä huolehtiminen on keskeinen osa tutkimuksen tekoa. Tutkija on itse aina vastuussa tutkimuksensa eettisistä valinnoista (TENK 2019, 14). Kun tehdään tutkimusta ihmistieteiden alueella, etiikan lähtökohtana on ihmisen kunnioittamiseen tähtäävät arvot kuten itsemääräämisoikeuden, vahingoittumattomuuden sekä yksityisyyden kunnioittaminen (Kuula 2011, 60). Tässä osiossa pohdin, kuinka toteutan pro graduni mahdollisimman eettisesti ja edellä mainittuja arvoja kunnioittaen.

Tutkimukseni eettinen tekeminen alkoi siitä, että informoin teemakirjoituskeruuseen osallistuvia henkilöitä riittävän huolellisesti tutkimuksestani ja annoin heille riittävästi aikaa pohtia, haluavatko he osallistua tutkimukseen vai eivät (Ks. esim. TENK 2019). Informoinnin tulee sisältää tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja henkilötietojen säilyttämisen kaaresta. Tutkittavan tulee myös ymmärtää, että osallistuminen on vapaaehtoista ja hän voi keskeyttää tai perua osallistumisensa milloin tahansa ilman seuraamuksia tai erillisiä perusteluita. Tietoon perustuva suostumus onkin eettisistä periaatteista kaikista keskeisin silloin, kun tutkimus kohdistuu ihmisiin ja suostumuksen vapaaehtoisuuden voidaan katsoa olevan mahdollinen vasta, kun tutkittavilla on riittävästi tietoa tutkimuksesta ja sen toteuttamisesta (TENK 2019, 8–9; Kuula 2011, 107).

Toteutin informoinnin kirjallisessa muodossa liittämällä informointilomakkeen ja tietosuojailmoituksen sähköpostin yhteyteen lähettäessäni kirjoituspyynnön. Pyysin suostumusta siten, että kysymysrunгон yhteydessä oli yksi kysymys, jossa kysyttiin suostumusta osallistua tutkimukseen. Mikäli tutkittavat halusivat lähettää vastaukset minulle, tuli heidän vastata kysymykseen myönteisesti.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta tulee myös pohtia, kuinka tutkittavien suoria ja epäsuoria tunnistetietoja säilytetään ja milloin ne hävitetään. Tutkittavien suorat tunnistetiedot on hyvä hävittää heti aineistonkeruuvaiheen jälkeen, jos niitä ei tarvita myöhemmin. (Kuula 2011,

108–109.) Tässä pro gradussa suorat tunnistetiedot ovat käytännössä etu- ja sukunimet, jotka saattavat esiintyä hallussani olevissa tutkittavien sähköpostiosoitteissa.

Tietosuojailmoituksessani ilmoitan, että hävitän tunnistetiedot ja aineiston viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä. Tietoturvan takaamiseksi säilytän sähköpostilla kerättyjä aineistoja yliopiston tietoturvallisessa SeaFile-ohjelmassa niiden hävittämiseen saakka.

Henkilötietojen käsittelemistä säätelee Suomessa myös tietosuojalaki. Lain mukaan tieteellisessä tutkimustarkoituksessa henkilötietoja saa käsitellä silloin, kun niiden käsittely perustuu ”asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan”, ”tutkimuksella on vastuuhenkilö” ja varmistetaan siitä, etteivät henkilön tiedot paljastu ulkopuolisille. (Tietosuojalaki 1050/2018 31§.)

Tutkittavien henkilöllisyys on pseudonymisoitu tässä tutkimustekstissä. Pseudonymisoinnin toteuttamiseen on olemassa monenlaisia tapoja, kuten tutkittaviin viittaaminen numeroilla, kirjaimilla tai (sukupuolen ja etnisyyden ollessa tutkimuksen kannalta olennaisia) fiktiivisillä peitenimillä. (Mäkinen 2006, 115.) Viittaan itse kirjoituskeruun vastauksiin tekstissäni aakkosilla. Ajattelen pseudonymisoinnin olevan erityisen tärkeää tässä tutkimuksessa, koska tutkittavien vastauksissa voi esiintyä arkaluontoisia tietoja, kuten poliittisesti tulenarkoja näkemyksiä ja mielipiteitä. Informanttini saattavat esimerkiksi pohtia solidaarisuutta suhteessa hyökkäyssotaa käyviin valtioihin.

Tutkimusetiikan kannalta on ongelmallista, jos ihmisiä tarkkaillaan heidän tietämättään (Mäkinen 2006, 118). Tästä syystä hyödynnän tutkimuksessani matkapäiväkirjaani ainoastaan siltä osin, kuin siinä on autoetnografista pohdintaa. Kuitenkin myös autoetnografisissa teksteissä viitataan muihin henkilöihin ja kirjoittajan suhteeseen heihin. Jotta autoetnografinen teksti olisi eettinen siinä esiintyvien henkilöiden näkökulmasta, voi tekstiä esimerkiksi luetuttaa siinä esiintyvillä henkilöillä ennen julkaisua. Tulee myös olla varma, että ei julkaise kenestäkään sellaista tekstiä, jota ei olisi valmis luetuttamaan hänellä. Tekstissä esiintyvien henkilöiden henkilöllisyyttä tulee myös suojella esimerkiksi peitenimillä, muuttamalla heidän tunnistetietojaan tai luomalla tekstiin tyyppihahmoja, joissa useammasta tekstissä esiintyvistä henkilöstä luodaan yleistetty hahmo. (Tullis 2013, 240–257.)

Ratkaisin tämän tutkimuseettisen pulman siten, että julkaisin tekstistäni vain sellaisia kohtia, joissa ei esiinny tunnistettavasti muita henkilöitä. Näkemykseni mukaan yksityisyydensuojaan

liittyvät oikeudet eivät vaarannu silloin, kun viitataan tekstissä julkisilla paikoilla näkemiini henkilöihin ilman heidän tarkkoja henkilötietojaan. Kirjoitan kenttäpäiväkirjassani esimerkiksi, että näin Taizén kirkossa nuoren nunnan. Esimerkiksi tämä ei mielestäni vaaranna yksityisyydensuojaa, koska on hyvin oletettavaa, että luostarissa nähdään nunnia.

Autoetnografisen tutkimuksen tekemiseen liittyy myös tutkijaan itseensä kohdistuvia eettisiä haasteita. Autoetnografiaa käyttävän tutkijan tulee esimerkiksi pohtia tarkasti, kuinka intiimejä asioita ja ajatuksia on valmis kirjoittamaan julkisesti luettavaksi. (Collison 2016, 284). Käytin autoetnografista kenttäpäiväkirjaani tämän tutkimuksen aineistona ainoastaan niiltä osin, joissa en käsittele liian henkilökohtaisia ja arkaluontoisia asioita ja kokemuksia.

Lapset voidaan luokitella tutkimusten erityisryhmäksi, joiden kohdalla esimerkiksi informointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota (Mäkinen 2006, 64–65). 15-vuotias henkilö on Tutkimusettisen neuvottelukunnan mukaan riittävän vanha päättääkseen itse tutkimukseen osallistumisesta, mutta mahdollisuuksien mukaan hänen huoltajaansa tulisi informoida tutkimuksesta (TENK 2019, 9). Huomioin tämän siten, että ilmoitin informointipaperissa, että tutkittavan tulee lähettää minulle huoltajansa sähköpostiosoite huoltajan informoimista varten, mikäli on alaikäinen ja haluaa osallistumaan tutkimukseen. Samassa yhteydessä huomautin myös, että alle 15-vuotiaat eivät voi osallistua tutkimukseeni. Yksikään alaikäinen ei kuitenkaan lopulta halunnut osallistua tutkimukseeni.

Kvalitatiivisen tutkimuksen reflektointiin liittyy myös tutkijan positio suhteessa tutkittavaan ilmiöön – onko hän itse osa tutkimuskohdettaan ja jakaako tutkittavien kokemuksen vai ei. Tutkijan tulee siis ymmärtää omia puolueellisuuksiaan ja uskomuksiaan suhteessa tutkittavaan ilmiöön. (Berger 2013, 219–220.) Ajattelen olevani monessa suhteessa ”sisäryhmäläinen” tutkiessani Taizéhen matkustaneiden kokemuksia solidaarisuudesta, koska olen itse nuori kristitty ja hakeuduin Taizéhen kuultuani luostarista paljon hyvää ja halusin kokeilla luostarissa elämiseen liittyvää päivittäistä rukousrytmiä. Matkustin Taizéhen yhdessä seurakuntani nuorisoryhmän kanssa, minkä tiedän olevan yleinen tapa matkustaa Taizéhen. Lisäksi olen luostariyhteisön kohderyhmää eli nuori aikuinen ja sain myös itse kokea luostarissa paljon solidaarisuuden kokemuksia ja tunteita, joita tässä pro gradussa tutkin.

Kaiken kaikkiaan arvelen olevani hyvin valtavirtaa suhteessa niihin jopa yli sataan tuhanteen¹ ihmiseen, jotka matkustavat luostariin vuosittain.

Se, että on itse sisäryhmäläinen suhteessa tutkittaviin ihmisiin ja ilmiöön, on tutkijalle toisaalta etu, mutta toisaalta haaste. Eräs sisäryhmäläisyyteen liittyvä etu on, että tutkija tuntee tutkittavan ilmiön etukäteen paremmin kuin täysin ulkopuolinen tutkija ja tietää intuitiivisella tasolla ilmiöön liittyvää kieltä, riittejä ja symboliikkaa. Toisaalta tutkittavan ilmiön ymmärtäminen sisältäpäin voi olla myös haaste, koska tutkija ei välttämättä kykene katsomaan tutkittavaa ilmiötä uudesta näkökulmasta huomaten uusia puolia siinä. (Kacen ja Chaitin 2006, 212.) Itse ajattelen sisäryhmäläisyyteni olevan tutkimukseni kannalta myönteinen asia juuri siksi, että kykenen ymmärtämään tutkittavien kokemusmaailmaa paremmin kuin ulkopuolinen tutkija, olenhan kokenut heidän kanssaan saman kokemuksen luostariviikosta. Lisäksi ajattelen, että pystyn myös tarkastelemaan ilmiötä riittävän analyttisesti ja teoreettisesti, koska vierailustani on kulunut tutkimuksen kirjoittamisen aikoihin jo useampi kuukausi, joten olen saanut etäännytettyä itseäni luostarikokemuksesta sopivalla tavalla.

Myös se, että osa tutkittavista tuntee minua hieman Taizé-vierailuni viikolta voi vaikuttaa tutkimukseeni eri tavoin. Tutkijan sisäryhmäläisyys voi toisaalta lisätä luottamusta tutkijan ja tutkittavan välille (Ks. esim. Berger 2013, 223), mutta toisaalta voi myös olla, että tutkittavat eivät mielellään kerro henkilökohtaisista asioista tutulle tutkijalle. Oman tutkimukseni kontekstissa en kuitenkaan usko tämän muodostuvan suureksi ongelmaksi, sillä olen tutkittaville tuttu lähinnä vain nimeltä ja kasvoilta. Lisäksi tutkittavilla on joka tapauksessa aina oikeus olla vastaamatta liian henkilökohtaisilta tuntuviin kysymyksiin, vaikka tutkija ei olisikaan tuttu (Ks. esim. Kuula 2011, 108).

1.5 Taizén pyhiinvaellus

Kutsun Taizéhen suuntautuvia matkoja tässä tutkimuksessa pyhiinvaelluksiksi. Käytän pyhiinvaellus-termiä deskriptiivisesti kuvaamaan matkojen luonnetta: niiden mahdollisesti uskonnollista syytä, matkustuskohteen ymmärtämistä arkipäiväistä kohdetta pyhempänä, mahdollista halua kokea määränpäässä henkistä, fyysistä tai uskonnollista parantumista

¹ Matkustajamäärästä ei tehdä tarkkaa tilastoa, mutta arvioiden mukaan Taizéhen matkustaa vuosittain yli 100 000 pyhiinvaeltajaa (Pritchard 2015, 68, 86). Tulee kuitenkin huomioida, että tieto on COVID-19-pandemiaa edeltävältä ajalta ja pandemia on voinut vaikuttaa matkustajamääriin.

transendentiaalisen kokemuksen kautta sekä matkojen mahdollistamaa liminaaltilaa sekä spontaanin communitaksen kokemusta (Ks. Margy 2008, 17, Turner ja Turner 1978). Taizéhen kohdistuvista matkoista puhutaan myös matkustajien emic-kielenkäytössä pyhiinvaelluksina.

Taizéssa pyhiinvaeltajien arki koostuu tietynlaisesta viikko- ja päivärytmistä, jonka varaan yhteisö on rakentanut sinne suuntautuvien pyhiinvaellusten ohjelman. Tässä luvussa kuvataan lyhyesti Taizén pyhiinvaellusten ohjelma, jotta lukija kykenee jatkossa ymmärtämään tiettyjä termejä ja käytäntöjä, joihin tutkimuksessa viitataan.

Taizéssa vietetään tyypillisesti viikko siten, että sinne saavutaan sunnuntaina ja pois lähdetään seuraavana sunnuntaina. Päivät alkavat klo 8:15 aamurukouksella, jonka jälkeen tarjoillaan aamupala. Klo 10:00 osallistutaan joko veljen pitämään raamattuopetushetkeen, jonka jälkeen kokoonnutaan keskustelemaan oman raamattukeskustelupienryhmän kanssa (engl. *sharing groups*) tai tehdään töitä. Klo 12:20 on keskipäivän rukoushetki, jota seuraa lounas. Iltapäivällä klo 14:00 kirkossa on vapaaehtoiset lauluharjoitukset ja samaan aikaan on vapaa-aikaa. Klo 15:15 tehdään joko töitä tai osallistutaan raamattuopetukseen (riippuen siitä, kumpaa vierailija ei ole vielä aamulla tehnyt). Klo 17:00 tarjoillaan iltapäivätee ja osallistutaan mahdollisiin työpajoihin tai tapaamisiin, joissa eri maista matkustaneet henkilöt kokoontuvat yhteen. Klo 19:00 syödään päivällinen ja klo 20:20 alkaa iltarukoushetki. (Taizé n.d.) Iltarukouksen jälkeen voi jäädä esimerkiksi kirkkoon jatkamaan laulamista tai siirtyä viettämään iltaa kahvila Oyakille, josta voi ostaa kioskituotteita.

Päivät maanantaista lauantaihin seuraavat muuten edellä kuvattua kaavaa, mutta perjantaina ennen iltarukousta luostarissa rukoillaan puoli tuntia hiljaisuudessa rauhan puolesta ja perjantain iltarukouksen jälkeen kirkon lattialle asetetaan risti, jota ihmiset saavat halutessaan käydä kumartamassa. Lauantaina iltarukoushetki eroaa muista päivistä siten, että kaikki kirkossa olijat saavat oman kynttilän, joka sytytetään rukoushetken aikana kuvastamaan Jeesuksen ylösnousemista. Sunnuntai poikkeaa muista päivistä siten, että päivärukousta ei ole, vaan klo 10:00 vietetään ehtoollista ja iltapäivällä otetaan vastaan uusia luostariin saapuvia pyhiinvaeltajia.

Seuraavaksi kuvailen hieman tarkemmin Taizén ruokailuhetkiä, rukoushetkiä, raamattukeskustelupienryhmiä sekä työn tekemistä Taizéssa, koska näiden käytänteiden

ymmärtäminen on olennaista, jotta voi ymmärtää tutkimukseni aineiston analyysiä kuvaavaa osuutta sekä tutkimuksen tuloksia.

Ruokailu Taizéssa tapahtuu siten, että ruoka tarjoillaan ulkona. Ennen ruokailuhetkiä linjastoille muodostuu ainakin ruuhkaiseen kesäaikaan kymmenien metrien mittainen ruokajono. Kun jonotus on ohi, ruoka saadaan muoviasiastioihin ja syödään penkeillä tai maassa istuen ilman pöytiä. Ruoka on kokemukseni perusteella hyvin yksinkertaista (Ks. kuva 1). Aamupalalla tarjoillaan ranskalaiseen tapaan patonkia ja suklaata tai hilloa. Lounaalla ja päivällisellä on jotakin yksinkertaista ruokaa, tyypillisesti pavuista. Ruoan kanssa tarjoillaan ranskalaiseen tapaan usein myös juustoa ja patonkia. Ruoka on pääosin kasvisruokaa, mutta joinakin päivinä voidaan tarjoilla hieman myös lihaa. Kokemukseni perusteella ruokaa on ainakin ruuhkaisina kesäkuukausina melko vähän yhtä ihmistä kohden.

Kuva 1: Ateria Taizéssa

Kuva: Pauliina Niskakoski-Nurmi

Rukoushetkissä kaikki luostarissa olijat kokoontuvat yhteen rukoilemaan luostarin uudempaan kirkkoon eli Sovituksen kirkkoon. Kyseinen kirkko muistuttaa suurta hallia, jonka lattialle ihmiset kokoontuvat istumaan rukoushetkien ajaksi. Rukoushetket koostuvat toisteisista ja meditatiivisista Taizé-lauluista, Raamatun lukukappaleesta sekä esirukouksesta. Saarnaa ei ole, vaan sen paikalla on useita minutteja kestävä rukoushiljaisuus.

Raamattukeskustelupienryhmien tapaamisilla viitataan käytäntöön, jonka mukaan pyhiinvaeltajat jaetaan viikon alussa kansainvälisiin reflektioryhmiin, joiden kanssa pyhiinvaeltajat tapaavat viikon ajan joka päivä ja keskustelevat yhteisön veljen pitämästä päivittäisestä raamattuluennosta ja raamattuluennon yhteydestä ryhmille annetuista

kysymyksistä. Kokemukseni perusteella ryhmien keskustelut eivät kuitenkaan aina pysy annetuissa kysymyksissä, vaan pienryhmissä keskustellaan monenlaisista asioista, joista ryhmä haluaa keskenään keskustella. Esimerkkinä todettakoon, että omassa pienryhmässäni oli kahdeksan henkilöä neljästä eri maasta.

Taizéssa jokainen vierailija saa ensimmäisenä päivänä itselleen työn, jota tehdään tiimeittäin jokaisena luostariviikon päivänä noin parin tunnin ajan. Työtehtäviä on monenlaisia, mutta muutamia esimerkkejä antaakseni mainittakoon siivoaminen, ruoan valmistus ja tarjoilu, tiskaaminen, vessojen peseminen, roskakorien tyhjentäminen ja roskien kierrättäminen, puutyöt, kirkon valmistelu rukoushetkiä varten, yörauhan vartioiminen, kioskitarvikkeiden myyminen kioski Oyakilla ja jopa lapsille järjestettävissä raamattunäytelmissä näyttelemine.

Edellä olen kuvaillut yleisen Taizén pyhiinvaellusten kaavan, jota luostariyhteisö on seurannut verkkosivujensa perusteella ainakin vuodesta 2012 lähtien. Tulee kuitenkin huomioida, että kaikkien informanttieni kokemukset eivät välttämättä ole juuri tällaiselta vierailulta. Luostariyhteisö nimittäin järjestää myös teematapaamisia, esimerkiksi ystävyystapaamisia nuorten kristittyjen ja muslimien välillä. Osa informanttieni kokemuksista voi olla myös tällaisesta teematapaamisesta. Lisäksi kaikki eivät vietä luostarissa kerrallaan viikkoa. Erityisesti yli 35-vuotiaat aikuiset voivat olla luostarissa myös vain viikonlopun ajan, vaikka sitä ei suositellakaan (Taizé n.d.). Nuoret aikuiset myös saattavat jäädä luostariin pidemmäksi aikaa vapaaehtoiseksi auttamaan pyhiinvaeltajien vastaanottamisessa, jolloin heidän ohjelmansa on hieman erilainen, koska he tekevät enemmän töitä kuin luostariyhteisössä lyhyemmän aikaa viipyvät ihmiset.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Solidaarisuus

Tutkimuksessani selvitetään pyhiinvaeltajien kokemusta solidaarisuudesta Taizéssa, joten solidaarisuus on yksi tutkielmani keskeisimmistä käsitteistä. Kyseisellä termillä on rikas ja monipuolinen historia: sitä on käytetty iskulauseena mm. Ranskan suuressa vallankumouksessa ja 1800-luvun työväenliikkeessä, nimenä Neuvostoliiton juhlapäivälle, Puolassa lakkoliikkeelle ja monissa Euroopan maissa yhteiskunnallista kehitystä tukeville järjestöille. Löytyypä kyseinen termi myös katolisen kirkon sosiaalietiikasta. (Laitinen & Pessi 2011, 7–8.) On siis selvää, että ”solidaarisuutta” on käytetty hyvin monenlaisissa yhteyksissä. Termin käyttämistä akateemisessa yhteydessä on sen latautuneen ja ristiriitaisen historian vuoksi toisinaan vastustettu ja toisinaan puolustettu (Laitinen & Pessi 2011, 8). Itse olen sitä mieltä, että solidaarisuus on mahdollista määritellä riittävän tarkasti tutkimusta varten. Monet ovatkin argumentoineet, että termin riittävän tarkasta käytöstä on mahdollista erottaa sen harhaanjohtava ja epämääräinen käyttö (Laitinen & Pessi 2011, 8).

Solidaarisuus on ollut keskeinen termi erityisesti sosiologian alalla (Lindenberg 1998, 61). Yksi klassisimpia solidaarisuuden teoretisoijia on sosiologi Émile Durkheim (1858–1917). Durkheim jakaa solidaarisuusteoriassaan solidaarisuuden kahteen yhteiskunnassa vaikuttavaan pääkategoriaan: mekaaniseen solidaarisuuteen ja orgaaniseen solidaarisuuteen. Mekaanisen solidaarisuuden Durkheim ajattelee syntyvän kollektiivisista normeista ja laeista, kun taas orgaaninen solidaarisuus syntyy työnjaosta. (Durkheim 1990 [1893], 107–111.)

Durkheimin klassikon jälkeen solidaarisuutta on teoretisoitu myös uudemmassa tutkimuksessa. Esimerkiksi sosiologi Siegwald Lindenbergin teoria solidaarisuudesta on yksi moniulotteisimmista nykyaikaisista solidaarisuuden teorioista (Laitinen ja Pessi 2011, 15). Lindenberg on omassa teoriassaan pyrkinyt haastamaan durkheimilaista käsitystä solidaarisuudesta. Lindenbergin mukaan Durkheimin teoria ei esimerkiksi kykene riittävällä tavalla selittämään tilanteita, joissa ryhmien jäsenet eivät käyttäydykään solidaarisesti toisiaan kohtaan. (Lindenberg 1998, 66–67.) Lindenbergin omassa solidaarisuusteoriassa on keskeistä ajatus siitä, että solidaarinen käyttäytyminen on sellaista käyttäytymistä, jossa yksilö toimii yhteisen hyvän eteen, vaikka hänelle itselleen koituu siitä kustannuksia (ns. *solidarity cost*). Solidaarisesti käyttäytyvä ihminen on valmis tekemään uhrauksia yhteisen hyvän eteen.

Solidaarisuus siis määräytyy Siegwartin mukaan nimenomaan *käytöksen* kautta sellaisissa tilanteissa, joihin sisältyy uhrauksia muiden ihmisten hyväksi. Siegwart ajattelee, että solidaarisuus ilmenee ryhmissä (*sharing groups*), jotka jakavat yhdessä jonkin hyödykkeen käytön tai valmistamisen. Ryhmän jäsenet ovat riippuvaisia toisistaan, joten heidän kannattaa toimia solidaarisesti toisiaan kohtaan. (Siegwart 1998, 64, 104.)

Toinen merkittävä uudempi solidaarisuuden teoretisoija on Larry May. Mayn käsitystä solidaarisuudesta leimaa, että solidaarisuus on tietoista identifioitumista tiettyyn ryhmään, tunnesiteitä ryhmän henkilöiden kanssa, ryhmän jäsenillä on yhteiset intressit edistää oman ryhmän hyvinvointia, ryhmän jäsenten välillä on jaetut arvot ja uskomukset sekä yksilöillä on valmius osoittaa moraalista tukea ryhmän jäsenille. (Ks. May 1996, 44.) Mayn teoria ottaa huomioon yleisimmin hyväksytyt solidaarisuuden tunnusmerkit. Se ymmärtää solidaarisuuden kuitenkin vahvasti samaistumisena johonkin tiettyyn yhteisöön ja yhteisön sisäisenä asiana. (Laitinen & Pessi 2011, 12.) Ajattelen, että tämä Mayn teoria ei onnistu tavoittamaan sitä solidaarisuutta, jota Taizéssa oletettavasti ilmenee, sillä Taizéhen saapuvilla ihmisillä ei ole välttämättä kovin paljoa yhteistä: ei yhteistä historiaa, uskomuksia tai tiivistä yhteistä yhteisöä, johon he kuuluisivat. Toisaalta yhteinen viikko ja luostarissa koetut kokemukset kuitenkin yhdistävät heitä.

Arto Laitisen ja Anne Birgitta Pessin mukaan solidaarisuus on ensisijaisesti yhteyttä toisiin ihmisiin. Heidän mukaansa solidaarisuus on yhtä aikaa sekä empiirinen että normatiivinen käsite. Termin empiirisessä puolessa korostuu käsitys siitä, että solidaarisuus on yhteisöjen järjestäytyneisyyttä vastakohtana konflikteille. Termin normatiivisen näkökulman mukaan yhteisöllisyys, joka perustuu yhteisvastuulle, on moraalisesti arvokkaampaa kuin sellainen sosiaalinen järjestyneisyys, joka perustuu pakolle tai oman edun tavoittelulle. Laitisen ja Pessin mukaan toisiin ihmisiin voi siis suhtautua enemmän tai vähemmän solidaarisesti ja solidaarisuutta voi esiintyä aina pienistä yhteisöistä yhteiskuntiin ja jopa globaaliin kenttään saakka. (Laitinen & Pessi 2011, 7.)

Kyseiset suomalaiset solidaarisuus-tutkijat korostavat myös, että solidaarisuus on heidän mielestään eri asia kuin altruismi, koska solidaarisuus koskee yksilöä jonkin ryhmän jäsenenä ja edellyttää yksilöltä kyseisen ryhmän normien noudattamista vastavuoroisesti. Siinä missä solidaarisuus veljeyden hengessä koskee ”meitä yhdessä”, altruismi keskittyy toisen yksilön hyvinvointiin. He myös erottavat termin käytön oikeudenmukaisuudesta, koska Jürgen

Habermasia seuraten solidaarisuus on jonkin yhteisön sisäistä, kun taas oikeudenmukaisuus on objektiivista ja puolueetonta (Laitinen & Pessi 2011, 9.)

Edellä esiteltyjä solidaarisuuden määritelmiä mukailien määrittelen solidaarisuuden tässä tutkimuksessa yhteisvastuullisuudeksi, epäitsekkyydeksi, tunteeksi yhteenkuuluvuudesta ja pyrkimykseksi edistää rauhaa ja keskinäistä avunantoa muiden ihmisten kanssa.

Seuraan määritelmässäni siis erityisesti Laitisen ja Pessin määritelmää. En kuitenkaan suhtaudu yhtä tarkasti siihen, että pyrkimystä oikeudenmukaisuuteen ei voisi määritellä kuuluvaksi solidaarisuuden piiriin, mikäli tutkittavani itse päätyvät kirjoittamaan tällaisista kokemuksista.

Solidaarisuutta on toisinaan ymmärretty konkreettisen käytöksen näkökulmasta, kun taas toisinaan on ajateltu, että konkreettisen käytöksen takana olevat sisäiset motiivit ja kollektiiviset tunteet ovat olennaisia solidaarisuudessa (Laitinen & Pessi 2011, 26).

Esimerkiksi klassikko Emile Durkheim ajatteli, että solidaarisuuden alkuperäinen muoto on yhteenkuuluvuutta, joka syntyy nimenomaan yhteisissä rituaaleissa koettujen voimakkaiden tunteiden kautta. (Durkheim, 1990 [1893]). Toisaalta esimerkiksi Siegwart Lindenbergin mielestä tunteet ja affektit eivät ole olennaisia solidaarisuuden syntymisessä. (Ks. Lindenberg 1998).

Myös siitä, keitä kohtaan solidaarisuutta voi kokea, on käyty paljon tutkimuskeskustelua. Vahviten solidaarisia ovatkin usein sellaiset liikkeet, jotka korostavat tarkkaa eroa omien sisäryhmäläisten ja oman ryhmän ulkopuolelle jäävien ihmisten välillä eksklusion avulla (Laitinen & Pessi 2011, 18). Toisaalta on myös esitetty, että solidaarisuutta on mahdollista kokea vieraita ihmisiä kohtaan jopa globaalilla tasolla. Klassinen esimerkki tällaisesta globaalista solidaarisuuden tavoittelusta on Kommunistisen puolueen manifesti (1848), jossa kehoitettiin koko maailman työläisväestöä puolustamaan oikeuksiaan yhteisen solidaarisuuden hengessä (Patomäki 2011, 176.)

Olen kiinnostunut toisessa tutkimuskysymyksessäni selvittämään, keitä kohtaan Taizéssa koetut solidaarisuuden kokemukset kohdistuvat. Kentälläolokokemukseni perusteella Taizé-veljet korostavat, että solidaarisuutta tulisi vallita kaikkien maailman ihmisten välillä.

Yhdessä raamattuluennossa meitä opettanut veli julistikin, että yleensä ihmiset kokevat solidaarisuutta vain omaa ryhmää kohtaan, mutta hänen mukaansa kristittyjen tulee erottua

tästä ja pyrkiä ”solidaarisuuteen ilman vihollisia”. Muissa kyseisen veljen opetuksissa korostui nähdäkseni, Moghaddamin teorian mukaisesti, pyrkimys ajatella, että yhteinen ihmisyyden identiteetti on kaikista identiteeteistä tärkein. Onkin kiinnostavaa selvittää, näkyykö tämä aineistossani. Kokevatko ihmiset Taizéssa solidaarisuuden kokemuksia kaikkia maailman ihmisiä kohtaan kuten veli kehotti, vai kohdentuvatko kokemukset johonkin tiettyyn ryhmään?

Myös solidaarisuuden synnystä on esitetty erilaisia näkemyksiä. Esimerkki tällaisesta teoriasta on Fathali Moghaddamin teoria, jonka mukaan rauhallista yhteiseloä monikulttuurisessa yhteiskunnassa syntyy silloin, kun ihmiset ajattelevat, että tärkein kaikkia ihmisiä yhdistävä tekijä on ihmisuus. Moghaddamin teorian mukaan jokaisen tulee omaksua ensisijaiseksi identiteetikseen yhteinen ja jaettu ihmisyyden identiteetti. Moghaddamin mukaan muita identiteettitekijöitä kuten uskontoa, etnisyyttä tai kieltä ei tule pitää merkittävänä identiteettitekijöinä, vaan ne tulee nähdä vasta toisarvoisina identiteettitekijöinä. (Moghaddam 2009, 342.) Nähdäkseni Moghaddamin teoria kiinnittyy sosiaalipsykologian ryhmien välisiä suhteita tutkivaan alaan, jossa yhteisen sisäryhmäidentiteetin muodostaminen nähdään ratkaisuna sisä- ja ulkoryhmäläisten välisten ennakkoluulojen vähentämiselle.

Sosiaalipsykologian piirissä onkin tehty paljon tutkimusta ryhmien sisäisestä ryhmäkoheesiosta sekä eri ryhmien välillä vaikuttavista konflikteista. Sosiaalipsykologian alalla on tutkittu myös, kuinka ryhmien jäsenten välistä myönteistä vuorovaikutusta voidaan edistää. Osana näitä tutkimuksia kehittyi ns. sosiaalisen identiteetin näkökulma eli sosiaalisen identiteetin teoria sekä itsensä kategorisoinnin teoria. (Hornsey 2008, 204–205.) Tajfelin ja Turnerin vuonna 1979 kehittämän Sosiaalisen identiteetin teorian mukaan ihmiset suosivat omaa ryhmäänsä ja syrjivät ulkoryhmää, koska he haluavat omata myönteisen minäkäsityksen (Tajfel ja Turner 1979). Sosiaalisen identiteetin teorian mukaan ihmiset haluavat nähdä oman ryhmänsä parempana kuin toisen ryhmän, jotta voivat nähdä itsensä myönteisessä valossa. Myöhemmin sosiaalisen identiteetin teoriaa kehitettiin eteenpäin ja sosiaalipsykologian piirissä esiteltiin nk. itsensä kategorisoinnin teoria (engl. *self-categorization theory*), joka muistuttaa paljon sosiaalisen identiteetin teoriaa. Uutena ajatuksena kuitenkin esitettiin, että ihminen kategorisoi itsensä kolmeen ryhmään: 1) yleisinhimillisesti ihmiseksi, 2) jonkun tietyn sosiaalisen ryhmän jäseneksi ja 3) henkilökohtaisesti eri ihmissuhteiden välisessä vuorovaikutuksessa toimivaksi yksilöksi. Kyseisen teorian mukaan itsensä kategorisoiminen johtaa ulkoryhmän syrjimiseen, koska ulkoryhmän jäseniä epäpersoonallistetaan eli heidät

nähdään tietyn stereotyypin edustajina. Toisin sanoen silloin kun kategorian merkitys korostuu, toisia ihmisiä ei enää nähdä yksilöinä, vaan heidät nähdään tietyn kategorian edustajina, mikä johtaa ennakkoluuloihin. (Hornsey 2008, 207–209; Turner ja muut 1987, 42–67.)

Sosiaalipsykologian alalla on tehty paljon tutkimusta myös siitä, kuinka ryhmien välisiä konflikteja ja ulkoryhmien syrjimistä voidaan vähentää. Gordon Allport (1954) muotoili kontaktihypoteesin teoksessaan *The Nature of Prejudice*. Allportin kontaktihypoteesin mukaan kontaktien muodostaminen eri ryhmien välille vähentää ulkoryhmien syrjintää, ennakkoluuloja ulkoryhmän jäseniä kohtaan ja tiukan rajan vetämistä oman sisäryhmän ja toisten ulkoryhmien välille. Allportin mukaan pelkkä kontakti ei kuitenkaan aina riitä, vaan kyseessä tulisi olla kohtaaminen enemmistö- ja vähemmistöryhmään kuuluvan välillä siten, että he työskentelevät yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja kohtaaminen saa institutionaalista tukea. (Allport 1954, 281.)

Allportin klassista kontaktihypoteesia on testattu paljon myös uudemmassa tutkimuksessa (Ks. Ramiah ja Hewstone 2013). Esimerkiksi Thomas F. Bettigrew ja Linda R. Tropp (2006) ovat tutkimuksessaan *A Meta-Analytic Test of Intergroup Contact Theory* analysoineet 515 kontaktihypoteesia testaavan tutkimuksen otoksia ja todenneet, että kontaktit ulkoryhmäläisiin vähentävät ennakkoluuloja ja ennakkoluulojen hälveneminen laajenee tyypillisesti koskemaan koko ulkoryhmää eli ei vain yksilöä, johon kontaktit on muodostettu. He myös osoittavat, että vaikka kontaktihypoteesi on alun perin kehitetty koskemaan rodullisia ja etnisiä ryhmiä, voidaan sitä soveltaa myös muiden kuin näiden ryhmien välisiin suhteisiin. Bettigrew ja Tropp esittävät myös, että vaikka Allportin luettelemat ehdot kohtaamistilanteessa kyllä edesauttavat ulkoryhmän syrjinnän vähenemistä, kaikkien Allportin kohtaamistilanteelle asettamien kriteerien ei tarvitse täyttyä, jotta hypoteesi toimii ja kontakti auttaa vähentämään ulkoryhmän syrjintää ja ennakkoluuloja. (Bettigrew ja Tropp 2006, 1.) Kontaktihypoteesin lisäksi sosiaalipsykologian alalla on esitetty myös muita teorioita ulkoryhmän syrjinnän ratkaisemiseksi. Tällaisia teorioita ovat esimerkiksi dekategoriointi, yhteisen sisäryhmäidentiteetin muodostaminen, molemminpuolinen erottautuminen sekä kaksoisidentiteetin luominen (Helkama ja muut 2020, luku 14). Ymmärrän tässä tutkimuksessa Taizéssa koettua solidaarisuutta osittain kontaktihypoteesin kautta, koska luostariyhteisössä pyhiinvaeltajat muodostavat kontakteja sellaisten ihmisryhmien kanssa, jotka ovat ulkoryhmäläisiä suhteessa heihin itseensä.

Uskontososiologisessa tutkimuksessa on myös tutkittu rituaalien merkitystä osana kuulumisen tunteen kehittymistä. Esimerkiksi sosiologian klassikko Èmile Durkheim on esittänyt, että yksi merkittävimmistä rituaalien seurauksista on yhteyden kokemuksen syntyminen (Durkheim [1912] 1980). Tälle Durkheimin ajatukselle rakentaen sosiologi Douglas A. Marshall on kehittänyt teoriaa siitä, kuinka rituaalit luovat yhtäältä uskomuksia ja toisaalta kuulumista rituaaleja harjoittavaan yhteisöön. Hän on myös tutkinut, millaisten mekanismien kautta yhteenkuuluvuus ja uskomukset syntyvät. (Ks. Marshall 2002, 360.) Marshall on muun muassa sitä mieltä, että rituaaleista seuraa sitä enemmän yhteenkuuluvuutta, mitä enemmän niiden suorittaminen vaatii ponnisteluita osallistujilta (Marshall 2022, 371). Hyödynnän Durkheimin ja Marshallin teoriaa tässä tutkimuksessa siten, että ajattelen teorian osaltaan selittävän Taizéssa koettua solidaarisuutta, joka ilmenee erityisesti rituaaleiksi mielletävissä yhteyksissä kuten rukoushetkissä, ruokailutilanteissa sekä päivittäisen työntekohetken yhteydessä.

2.2 Liminaalisuus ja *Communitas*

Etnografi Arnold van Gennep esitteli vuonna 1908 termin *liminaalisuus* osana rituaaleja luokittelevaa teoriaansa. Van Gennepin teoriassa liminaalisuudella viitataan siirtymäriiteistä löytyvään välivaiheeseen eli liminaalivaiheeseen. (Van Gennep 1960, 105.) Viktor Turner kehitti liminaalisuus-käsitettä eteenpäin. Hänen mukaansa liminaalisessa välivaiheessa rituaalin kohteena olevan henkilön ominaisuudet ovat monitulkintaisia eikä niitä leimaa sellaiset sosiaaliset ja kulttuuriset normit tai roolit, jotka tyypillisesti leimaavat henkilöiden asemaa kulttuurissa. Liminaalitulassa olevat henkilöt ovat anonyymissa tilassa ilman heitä tyypillisesti määrittäviä ominaisuuksia. (Ks. Turner 1969, 94–95, 102–103).

Muita liminaalitulaa määrittäviä piirteitä ovat Turnerin mukaan mm. muutos, homogeenisuus, tasa-arvoisuus, anonymiteetti, omaisuuden ja aseman poissaolo, nöyryys, varallisuuserojen tasoittuminen, epäitsekkyys, pyhyys, tottelevaisuus, hiljaisuus ja yksinkertaisuus. Turnerin mielestä nämä liminaalitulaa ominaisuudet ilmenevät monien uskontojen, kuten kristinuskon, islamin, buddhalaisuuden, hindulaisuuden ja juutalaisuuden uskonnollisessa elämässä. Turnerin mielestä luostarilaitos onkin selkeä esimerkki liminaalitulasta. Turnerin mukaan liminaalisuus oli heimoyhteiskunnassa luonnollista, mutta työnjaon ja muun yhteiskunnallisen elämän eriytyessä alun perin ei-institutionaalisesta liminaalisuudesta on tullut itsessään

institutionalisoitua, josta esimerkkinä on luostarilaitoksen selkeästi määritelty liminaalisuus. (Turner 1969, 107.)

Turner liittää liminaaltilaa leimaavaksi piirteeksi myös käsitteen *communitas*. Turnerin mukaan liminaalitulalla on taipumus tuottaa liminaalitulassa oleville rituaalin kohteille kokemuksia yhteenkuuluvuudesta ja toveruudesta. *Communitas* on ohimenevä tila, joka paljastaa ihmisten välillä vallitsevan yleisinhimillisen sosiaalisen siteen, jota ilman yhteiskuntia ei Turnerin mukaan voisi olla olemassa. *Communitasta* kokevat ihmiset ovat keskenään tasa-arvoisessa asemassa ja alistuvat yhdessä rituaalin suorittajan auktoriteettiin. Tyypillistä *communitakselle* on, että se rikkoo sosiaaliset normit, joita sosiaalisessa kanssakäymisessä tyypillisesti seurataan. Tämän vuoksi *communitasta* pidetään pyhänä melkein kaikissa paikoissa. Turnerin mukaan *communitasta* esiintyy siellä, mistä sosiaalinen rakenne (engl. *social structure*) puuttuu. Turner ajattelee kuitenkin, että *communitaksen* tulee olla hetkellistä ja terveessä yhteiskunnassa sosiaalisen rakenteen puuttumisen tila ja sosiaalisesti rakenteellinen tila vuorottelevat. Turner erotteleekin spontaanista *communitaksesta* erilleen normatiivisen ja ideologisen *communitaksen*. (Turner 1969, 96–97, 126, 128–129, 132.)

Viktor Turner on liittänyt vaimonsa Edith Turnerin kanssa liminaalisuus ja *communitas*-käsitteet myös pyhiinvaellusperinteeseen. Turnereiden mukaan pyhiinvaeltaminen antaa mahdollisuuden kokea liminaalisia kokemuksia kulttuureissa, joita dominoi ideologisesti ”historialliset” tai ”pelastus uskonnot”. Liminaalisuuden kokemukseen heimoyhteisöjen initiaatoriiteissa liittyvä siirtyminen kauemmaksi jokapäiväisestä elämästä ja muista heimon jäsenistä. Paikkariippuvaisessa kristinuskossa pyhiinvaeltaminen mahdollistaa maallikon matkustamisen kauemmaksi jokapäiväisesti arjesta ja työstä. Näin liminaalisuus mahdollistuu pyhiinvaelluksilla. Muita liminaalisuuden piirteitä pyhiinvaelluksilla ovat Turnereiden mukaan esimerkiksi arkisista sosiaalisista rakenteista vapautuminen, pyhiinvaeltajien aseman yhdenmukaistuminen, pukeutumisen ja käytöksen yksinkertaistuminen, perusarvojen pohtiminen ja yksilöllisyyden korostuminen instituutioiden kustannuksella. Pyhiinvaelluksien liminaalisuus synnyttää myös *communitasta* eli kokemusta samankaltaisuudesta. Pyhiinvaeltajista muodostuu samanlaisten ryhmä ja vaeltajat tekevät toverillisesti yhdessä muutakin kuin rukoilevat. He esimerkiksi ”leikkivät” matkalla yhdessä, kuten vierailevat ei-uskonnollisissa turistinähtävyyksissä. (Turner ja Turner 1978, 3–4, 13, 34, 37.)

Viktor ja Edith Turnerin mukaan heimoyhteiskuntien siirtymäriitit ja pelastususkontojen pyhiinvaellusperinteet eroavat toisistaan siten, että siirtymäriitit ovat tyypillisesti pakollisia käydä läpi, kun taas pyhiinvaellukset ovat tyypillisesti vapaaehtoisia, tai ainakin vaeltaja voi päättää itse niiden ajankohdan. Tämä vuoksi pyhiinvaellusten liminaalisuudesta olisikin Turnereiden mukaan parempi käyttää nimitystä liminoidi tai semi-liminaali, koska vapaaehtoisuutensa vuoksi ne eivät täysin vastaa van Gennepin näkemystä täydestä liminaalisuudesta. (Turner ja Turner 1978, 8, 35.) Toinen ero heimoyhteiskuntien siirtymäriittien ja pelastususkontojen pyhiinvaellusten välillä on, että siirtymäriiteissä saavutetaan lopulta uusi sosiaalinen asema, mutta pyhiinvaelluksissa tällaista initiaatiota ei tapahdu. Pyhiinvaeltaja saavuttaa pyhiinvaelluksella liminoidin tilan ja pääsee vapaaksi arkielämän sosiaalisista rakenteista, mutta vain hetkellisesti. Uutta asemaa ei saavuteta, vaan pyhiinvaeltaja palaa matkan jälkeen vanhaan sosiaaliseen asemaansa. Kuitenkin ajatellaan, että hän on ottanut uskonnollisen askeleen eteenpäin. (Turner ja Turner 1978, 9, 14–15.)

Turnerin teoriaa seuraten näen toisaalta itse Taizé-luostarin liminaalitulana ja myös sinne kohdistuvat vierailut näen pyhiinvaelluksina ja tätä kautta liminoideina spontaania communitasta synnyttävinä tiloina. Ymmärrän näin Taizéssa koetut solidaarisuuden kokemukset *communitaksen* ilmentyminä. Ajattelen Turneria seuraten, että liminaalitulana muodostamassa Taizéssa sosiaaliset normit löystyvät, mikä tekee mahdolliseksi solidaarisen kanssakäymisen myös sellaisten ihmisten kanssa, jotka normaalitilanteessa nähtäisiin liian erilaisina verrattuna omaan sosiaaliseen asemaan. Näin liminaalitulassa syntyvä communitas mahdollistaa solidaarisuuden sellaisten ihmisten kesken, jotka normaalielämässä eivät tulisi toimeen.

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Aineiston muodostaminen

3.1.1 Teemakirjoitus

Tuotan ensimmäisen osan tutkimukseni aineistosta teemakirjoitusmenetelmällä.

Teemakirjoittaminen on aineiston tuottamista tavallisten ihmisten kokemuksista ja ajatuksista siten, että tutkittavat kirjoittavat jostakin aiheesta tutkijan antamien virikkeeksi tarkoitettujen kysymysten pohjalta. Kaikkea sellaista, mitä on mahdollista pukea sanoiksi, on mahdollista tutkia teemakirjoituksia keräämällä. Teemakirjoituksia on kerätty usein esimerkiksi kirjoituskilpailun muodossa ja näiden kirjoituskilpailujen avulla onkin tuotettu paljon aineistoa erilaisiin arkistoihin Suomessa, esimerkiksi museoviraston arkistoon, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon sekä Työväen Arkistoon. ”Teemakirjoittaminen” on folkloristi Satu Apon kehittämä termi, mutta saman tyyllisistä menetelmistä on aikaisemmin käytetty esimerkiksi termejä kansatieteellinen kysely ja perinteen keruu. Teemakirjoittaminen liittyykin useisiin lähikäsitteisiin kuten muistitietoon, omaelämäkerralliseen muisteluun sekä kokemuskerrontaan. (Helsti 2005, 149–150; Peltonen 1996, 32–45.)

Satu Apon mukaan teemakirjoittaminen on aineistontuottamismenetelmä, joka terminä on analoginen teemahaastattelulle. Teemakirjoittamisessa tutkittavat osallistuvat tutkimusprosessiin kirjoittamalla teemahaastattelun tapaisesti laveasti tietoa teemasta, jonka tutkija on esitellyt heille esimerkiksi lähetekirjeessä. Teemakirjoituskeruissa tutkija ensin esittelee aiheensa ja tämän jälkeen pyytää tutkittavia vastaamaan, usein esimerkkien kera, kysymyksiin, jotka on ryhmitelty aihepiireittäin. (Apo 1995, 173–174.)

Seuraan tätä Satu Apon määritelmää teemakirjoittamisesta aineistonhankitamenetelmänä tässä tutkimuksessa. Muodostin kysymysrunkooni yhteensä yhdeksän kysymystä, jotka ryhmittelin teemojen mukaisesti kolmeen teemaan. Ensimmäiset kysymykset (1–3) kartoittavat yleisesti tutkittavan suhdetta Taizéhen. Näissä kysymyksissä kysytään esimerkiksi kuinka usein tutkittava on ollut Taizéssa ja selvitetään, mitä tutkittava tiesi Taizéstä ennen kuin meni sinne ensimmäisen kerran. Toinen temaattinen kokonaisuus koostuu vain yhdestä kysymyksestä (4). Tämä on varsinainen teemakirjoituspyyntö, jossa tutkittavaa kehoitetaan kertomaan solidaarisuuden kokemuksistaan Taizéssa esimerkkien kera. Tämän kysymyksen tuottamalla aineistolla pyrin siis vastaamaan tutkimuskysymyksiin 1–3 (eli millaista solidaarisuutta

Taizéssa koetaan, millaisissa tilanteissa ja keitä kohtaan). Viimeinen teemakirjoituspyyntörungon temaattinen kokonaisuus eli kysymykset 5–9 käsittelevät sitä, kuinka tutkittavat ovat merkityksellistäneet kokemuksiaan Taizéssa. Näiden kysymysten avulla pyrin vastaamaan tutkimuskysymykseen 4. Kysymykset 5–9 pyytävät tutkittavaa kirjoittamaan esimerkiksi siitä, onko hän oppinut kokemuksista jotakin, millaisia ajatuksia kokemukset ovat herättäneet sekä onko tutkittava muuttanut jotakin elämässään kokemusten vuoksi. Teemakirjoituspyyntörunkoni on kokonaisuudessaan luettavissa tutkimukseni Liitteeksi liitteestä 1.

Käytännössä toteutin aineiston tuottamisen siten, että ollessani kentällä kesällä 2024 keräsin muistivihkooni sähköpostiosoitteita henkilöiltä, jotka ilmaisivat kiinnostuksensa tutkimukseeni osallistumiseen. Sain yhteensä 16 sähköpostiosoitetta, joista seitsemän kuului suomalaisille ja loput yhdeksän sähköpostiosoitetta muille kansalaisuuksille. Lähetin teemakirjoituspyynnöt näihin sähköpostiosoitteisiin tietoturvallisen Webropol-kyselyn muodossa marraskuussa 2024. Koska tutkittavistani lähes puolet puhuvat äidinkielenään suomea, lähetin kaksi eri sähköpostia, joista toisessa kysymykset olivat englanniksi ja toisessa suomeksi.

Lopulta näistä kuudestatoista yhteyshenkilöstäni vain kolme vastasi kirjoituspyyntööni, joten minun tuli löytää uusi keino saada lisää informanteja tutkimukseeni. Seuraavaksi julkaisin kirjoituspyynnön kesän 2024 ryhmämatkani WhatsApp-ryhmässä ja sain muutamia vastauksia lisää. Vuodenvaihteessa 2024–2025 osallistuin Tallinnassa Taizén järjestämään vuosittaiseen Euroopan tapaamiseen² tarkoitukseni löytää lisää informanteja tutkimukseeni ja onnistuinkin saamaan muutaman teemakirjoituksen lisää. Lopulta julkaisin kirjoituspyynnön myös Facebookissa ”Taizén ystävät – Friends of Taizé in Finland” -nimisessä julkisessa Facebook ryhmässä, jossa on noin 1,7 tuhatta jäsentä. Kysely oli Facebookissa avoinna 3.–13.1. 2025, mikä tuotti kolmetoista teemakirjoitusta lisää.

Lopulta aineistoni koostuu yhteensä kahdestakymmenestäkolmesta teemakirjoitusvastauksesta, joihin viitataan jatkossa aakkosilla A-W.

Teemakirjoitusvastauksista neljä on englanninkielisiä ja loput kaksikymmentä suomenkielisiä.

² ”Euroopan tapaamisella” viitataan Taizé-yhteisön sekä paikallisten vapaaehtoisten vuosittain vuodenvaihteen aikaan järjestämään suureen kansainväliseen pyhiinvaellustapahtumaan, joka järjestetään vaihtuvissa paikoissa. (Ks. lisätietoa esim: Katarzýnska 2016)

Englanninkieliset vastaukset (C, G, H ja K) olen suomentanut tutkimustekstiin. Yksittäiset teemakirjoitukset vaihtelevat pituudeltaan yhdestä A4 arkillisesta tekstiä noin puoleentoista. Kaikkien vastaajien Taizé-kokemukset ovat viimeaikaisia, joten aineistoni tuottaman tiedon voidaan katsoa olevan ajankohtaista. Vastaajista kuusitoista kertoo viimeisimmän Taizé-vierailunsa sijoittuvan vuosille 2023 tai 2024 (A-F, H, I, K, N, O, Q, S-U, W), kolme vuosille 2018–2019 (V, R, L) ja muutaman kokemukset sijoittuvat historiallisesti hieman kauemmaksi eli vuosille 2003 (M), 2011 (J) ja 2014 (P). Yhdestä teemakirjoituksesta (G) ei ole pääteltävissä vierailujen ajankohtaa. Kyselyssä ei selvitetty vastaajien ikää, mutta omat kontaktini ovat iältään kaksissakymmenissä tai kolmissakymmenissä olevia nuoria aikuisia. Facebook-vastaajien iäkiä ei ole mahdollista arvioida, mutta joidenkin vastaajien ensimmäiset kokemukset Taizéstä ovat niin kaukaa, että on oletettavaa, että osa vastaajista on iältään vanhempia kuin omat kontaktini.

Kokemuksia käsittelevän tiedon kerääminen kirjoituspyynnöllä tuottaa tyypillisesti hyvin henkilökohtaista ja elämyksellistä aineistoa. Kirjoittamalla tuotetut aineistot kertovat juuri kokijasta itsestään ja hänen henkilökohtaisista ajatuksistaan ja tunteistaan. Kirjoitettu kertomus sisältää tyypillisesti sekä kuvauksen siitä, mitä on tapahtunut että tulkinnan ja arvion tapahtuneen seurauksista. Kokemuksistaan kirjoittava ihminen pyrkii kirjoittaessaan myös merkityksellistämään asioita, joita hänelle on tapahtunut. Lisäksi kirjoitetut kokemukset kertovat tutkittavan henkilökohtaisen kokemuksen lisäksi aina jotakin siitä kontekstista, josta käsin tutkittava kirjoittaa kokemuksestaan, joten kirjoittamalla tuotetut aineistot ovat kulttuurien tutkijoille hyvin hedelmällisiä aineistoja tutkittavaksi. (Laurén 2010, 426, 444; Bruner 1986, 5.)

Valitsin teemakirjoittamisen aineistoni tuottamistavaksi juuri siksi, että haluan päästä lähelle tutkittavien henkilökohtaisia kokemuksia, ajatuksia ja tunteita sekä saada tietoa siitä, millaisia merkityksiä tutkittavat ovat kokemuksilleen antaneet. Täten teemakirjoituspyyntö on menetelmä, jolla saan tuotettua tutkimuskysymysten kannalta relevanttia aineistoa. Edellä kuvattujen metodologisten syiden lisäksi valitsin teemakirjoituspyynnön aineistontuottamistavaksi käytännöllisistä syistä: tuottamalla aineiston kirjallisesti en joudu käyttämään aikaa haastatteluiden järjestämiseen ja litteroimiseen. Ajattelen teemakirjoittamisen myös tuovan joustavuutta tutkimukseen osallistumiseen, koska tutkittavat voivat kirjoittaa vastauksiaan omaan tahtiinsa silloin kun haluavat eli osallistuminen ei ole sidottu tiettyyn haastatteluhetkeen.

Teemakirjoituspyyntö aineistontuottamismenetelmänä sisältää myös tiettyjä haasteita. On esimerkiksi esitetty, että kirjoituspyynnön esittämisen tapa vaikuttaa paljon tutkittavien kirjoittamiin vastauksiin. Kuitenkin on myös niin, että ihmiset kirjoittavat kokemuksistaan usein elämäkerrallisessa muodossa, vaikka tätä ei olisi erikseen pyydetty. (Laurén 2010, 430–431.) Pyrin itse kiinnittämään teemakirjoituspyyntöä laatiessani huomiota siihen, että kirjoituspyyntö olisi mahdollisimman selkeä ja helposti ymmärrettävä tutkittavalle. Käytin kirjoituspyynnössä tutkimukseni teoreettisia käsitteitä ”solidaarisuus” ja ”kokemus”, mutta määrittelin ne auki yksinkertaisella ja nähdäkseni mahdollisimman helposti ymmärrettävällä tavalla.

Muina haasteina valitsemassani menetelmässä on, että haastattelutilanteen konteksti eli kasvokkainen vuorovaikutustilanne puuttuu kokonaan. Ei siis ole mahdollista tulkita tutkittavan ilmeitä ja eleitä samalla tavalla kuin haastattelutilanteissa. Myöskään tarkentavia lisäkysymyksiä ei voi esittää, joten kokemuksia on tulkittava juuri sellaisina, kuin ne on tekstissä esitetty. (Laurén 2010, 439–440; Apo 1995, 173–176.) Lisäksi ajattelen, että tutkittavien motivoiminen teemakirjoituksen kirjoittamiseen voi olla haastavaa. Tämä voi johtua siitä, että viime vuosina kirjoituskulttuuri on nopeutunut huomattavasti esimerkiksi pikaviestimien vuoksi. Ei siis ole varmaa, että tutkittavat jaksavat kirjoittaa pitkiä tekstejä kokemuksistaan. (Ks. Korkiakangas, Olsson, Ruotsala ja Åström 2016, 14.) Luulen tämän ilmiön olleen syy myös sille, miksi alkuperäisistä kontakteistani vain muutama vastasi lopulta teemakirjoituspyyntöni.

Teemakirjoituspyynnöllä tuotettu aineistoni on lopulta odotusten mukaisesti rikasta ja elämäkerralliseen sävyyn kirjoitettua. Havaitsin kuitenkin, että Laurénin ja Apon mainitsema haaste siitä, että informantille ei voi esittää lisäkysymyksiä vaan tekstiä on tulkittava sellaisenaan, osoittautui haasteeksi myös minun tutkimuksessani. Esimerkiksi teemakirjoituksessa A informantti kirjoittaa, että oltuaan Taizéssa hänessä on herännyt halu ”rakentaa yhtä kirkkoa, edes omalla paikallani”. Mitä hän tarkoittaa ”yhdellä kirkolla”? Ekumeniaa? Vai kenties jotakin tiettyä kirkkoa? En voi tietää, joten kyseinen kohta on pakko jättää analyysin ulkopuolelle.

3.1.2 Autoetnografia

Teemakirjoitusten lisäksi tutkimukseni aineisto koostuu myös toisesta osasta eli autoetnografisesta kenttäpäiväkirjastani. Autoetnografia on omaelämäkerrallista tutkimusta, jossa tutkija toimii itse oman tutkimuksensa välineenä ja kohteena tarkastellen ilmiötä sisäpiiriläisen näkökulmasta (Uotinen 2021; Sirkkilä 2022, 259; Holman, Jones, Adams ja Ellis 2016, 34). Eräs keskeinen autoetnografisen tutkimusmetodin kehittäjä viestintätieteilijä Carolyn Ellis (Sirkkilä 2022, 259) on muotoillut yhdessä kollegojensa Tony E. Adamsin ja Stacy Holman Jonesin kanssa määritelmän, jonka mukaan autoetnografia on tutkimusmenetelmä, joka käyttää tutkijan omia kokemuksia kulttuuristen uskomusten, käytänteiden ja kokemusten kuvaamisessa ja kritisoimisessa. Heidän mukaansa autoetnografia myös ottaa huomioon tutkijan suhteen muihin ja arvostaa tätä suhdetta sekä käyttää syvällistä refleksiivisyyttä. Autoetnografia on menetelmä, joka yhdistää toisiinsa järkipäisen ja metodologisen tarkkuuden sekä tunteen ja luovuuden. Lisäksi Ellisin, Adamsin ja Holman Jonesin määritelmän mukaan autoetnografia pyrkii myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen ja elämän parantamiseen. (Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 1–2.)

Autoetnografiassa kenttä on esimerkiksi kokemuksia toisten ihmisten kanssa tai vain tutkijan omia kokemuksia ja sitä, kuinka hän itse muuttuu kokemustensa myötä. Autoetnografi siirtyykin kentälle silloin kun hän hahmottaa itsensä tietyssä tilanteessa tutkijana ja tekee orientaationsa sekä tutkimusprojektinsa selväksi myös muille (Anderson ja Glass-Coffin 2016, 67; Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 51.) Autoetnografiassa voidaan käyttää aineistona paitsi kirjoitettua aineistoa myös esimerkiksi päiväkirjoja, populaareja kirjoja, blogeja ja videoita. Autoetnografiseen tutkimukseen voidaan myös yhdistää perinteistä kenttätöitä kuten haastatteluita. Näin saadaan selville, kuinka oma kokemus täydentää muiden kokemuksia tai on vastakkain niiden kanssa. Kaikki omaelämäkerrallinen kirjoittaminen ja muistelu ei kuitenkaan ole autoetnografiaa. Autoetnografia eroaa muusta muistelusta, omaelämäkerrallisesta kirjoittamisesta ja päiväkirjoista esimerkiksi siten, että se tutkimusmetodina pyrkii osallistumaan tutkimuskeskusteluun. (Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 36–37, 49, 54.)

Autoetnografiassa ei pyritä kieltämään tutkijan ja tutkimuskohteen välillä olevaa yhteyttä vaan päinvastoin metodissa hyödynnetään henkilökohtaisen ja kulttuurisen kokemuksen välistä yhteyttä. Autoetnografinen tutkija ei pyri etäännyttämään itseään ulkopuoliseksi

tarkkailijaksi vaan toimii aktiivisesti tilanteessa, jossa havaintoja tuotetaan. Autoetnografian avulla voidaankin ymmärtää sitä merkityksenantoprosessia, jota yksilöt tekevät kulttuurisista normeista, käytänteistä sekä kokemuksistaan. (Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 22, 27.) Kirjallisuudessa vallitsee erimielisyyttä siitä, onko autoetnografisesti tuotettu tieto yleistettävissä vai ei. Carolyn Ellis kollegoineen ajattelee, että autoetnografia tarjoaa yksityiskohtaista tietoa tiettyjen ihmisten elämistä, kokemuksista ja heidän välisistään suhteista, mutta ei niinkään yleistä tietoa suurten ihmisjoukkojen näkökulmasta, ja että yksilöiden kokemuksilleen antamat merkityksenantoprosessit eivät välttämättä vastaa muiden vastaavia merkityksenantoprosesseja. Kuitenkin esimerkiksi Johanna Uotisen mukaan autoetnografisen tiedon uskottavuus perustuu sille oletukselle, että ihmisten kokemukset ovat paitsi henkilökohtaisia myös yleistettävissä. (Sirkkilä 2022, 264; Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 21, 30; Uotinen 2014.)

Ellisin ja kumppaneiden autoetnografian määritelmä on mielestäni melko normatiivinen sisältäessään myös tutkimuksen elämää parantavan funktion. Tämä liittyy nähdäkseni tutkimustraditioon, jossa autoetnografiaa on hyödynnetty rankkojen ja vaikeiden aiheiden käsittelyyn ja äänen antamiseen marginaaliin jääneille ihmisryhmille autoetnografisen tutkimuksen kautta. (Ks. esim. Boylorn ja Orbe 2016). Tällaiselle traditiolle on esitetty vasta-argumentteja ja esimerkiksi Johanna Uotisen mielestä tutkimuksen tavoite ei ole toimia tutkijan terapiana. Uotinen erottaakin toisistaan suuren, elämän isoja käännekohtia kuvaavan ja tunteita herättävän autoetnografian pienestä, arkisia asioita näkyväksi tekevästä autoetnografiasta. (Ks. Uotinen 2014, 182, 186). Seuraan tässä tutkimuksessa Uotisen edustamaa näkemystä autoetnografiasta, jossa autoetnografiaa voidaan tehdä myös pienemmistä ja arkisemmista asioista ja autoetnografiaa ei nähdä vain yksilöllistä tietoa tuottavana menetelmänä, vaan autoetnografialla tuotettu tieto sidotaan vahvasti ympäröivään yleiseen kulttuuriin.

Etnografian tekemiseen liittyy aina myös autoetnografisia ulottuvuuksia, koska antropologin tai etnologin ollessa kentällä hän on aina myös itse osa tutkimaansa ilmiötä. Autoetnografialla onkin aluksi tarkoitettu etnografien tapaan liittää etnografisiin teksteihinsä myös aineistoa omista kokemuksistaan. (Sirkkilä 2022, 261, Uotinen 2010, 179.) Autoetnografinen menetelmä kehittyi, kun alettiin pohtia tieteellisen tiedon rajoja, ryhdyttiin arvostamaan aiempaa enemmän ihmisten henkilökohtaisia tarinoita, heräsi huoli tutkimuksen eettisyydestä ja identiteettipolitiikan merkitys kasvoi. (Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 8). Tärkeää

tässä kehityksessä on ollut ihmistieteissä 1970- ja 1980-luvulla vaikuttanut representaation kriisi eli keskustelu siitä, kuinka hegemonisessa asemassa oleva tutkija voi esittää tutkittavia tekstissään, kuinka tutkijan oma positio suhteessa tutkimuskohteeseen tulisi kuvata ja kuinka tutkijan tulisi esittää itsensä tekstissä. (Ks. esim. Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 9, Reed-Danahay 2002, 422.) Autoetnografian nähtiin tarjoavan näiden pohdintojen keskellä joustavamman, avoimemman ja eettisemmän vaihtoehdon perinteiselle etnografialle (Adams, Homan Jones ja Ellis 2014, 15–16).

Yhtenä autoetnografian hyvänä puolena on pidetty sitä, että tutkija voi välttää eettisiä haasteita tutkimalla ja kuvaamalla itseään eikä ulkoapäin toisia. Tämän lisäksi autoetnografian avulla voidaan tehdä näkyväksi aiemmin tutkimuksen marginaaliin jääneitä ääniä ja tehdä tutkimuksesta saavutettavampaa suurelle yleisölle myös tiedeyhteisön ulkopuolella, koska autoetnografinen teksti voi olla perinteistä tutkimustekstiä kansankielisempää. Autoetnografian avulla voidaan myös tutkia sellaisia asioita, jotka olisivat liian henkilökohtaisia tai arkoja muunlaiseen etnografiseen tutkimukseen eli haastatteluihin ja havainnointiin. (Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 11–12, 32, 36, 42.)

Autoetnografista tutkimusmenetelmää on myös kritisoitu esimerkiksi liiallisesta henkilökohtaisuudesta ja puuttellisesta analyttisyydestä. Autoetnografisen tekstin onkin sanottu olevan hyödytön, jos se ei tarjoa lukijalle yhteyttä mihinkään tutkijan ulkopuoliseen ja yleiseen. Autoetnografian on siis hyvä olla keskittymättä vain tutkijan omaan kokemukseen ja sisältää myös tutkijan kokemusten kontekstualisointia yleisempiin ilmiöihin. (Adams, Holman Jones ja Ellis 2014, 99, Uotinen 2010, 182.) On myös esitetty, että autoetnografinen aineisto ei ole yhtä objektiivista kuin perinteisellä kenttätyöllä tuotettu aineisto, koska autoetnografit voivat valikoida tietyt aineistot tarkasteluun (Anderson ja Glass-Coffin 2016, 64). Johanna Uotisen mukaan autoetnografista tutkimusta voidaan kuitenkin tehdä uskottavasti, kun kiinnitetään huomiota siihen, että tutkimuksen aihe on valittu hyvin, tutkimuksen lähtökohdat ja paikantuneisuus on kuvattu hyvin, tutkimus sisältää itsereflektiota ja tutkimuksessa paitsi kuvataan yksityistä myös, rakennetaan yhteyttä yleiseen sosiaaliseen ja kulttuuriseen todellisuuteen (Uotinen 2010, 186–187).

Tutkimusta suunniteltaessa on keskeistä arvioida, onko autoetnografia paras tutkimusmenetelmä juuri kyseiseen tutkimukseen ja onko sillä kyseisen tutkimuksen kannalta etuja, joita muilla etnografisilla menetelmillä ei voitaisi saavuttaa (Sirkkilä 2022, 268).

Hyödynnän tässä tutkimuksessa teemakirjoitusaineistojen lisänä autoetnografiaa, koska tutkimani ilmiö on hyvin kokemuksellinen ja autoetnografia sopii hyvin kokemuksellisten asioiden tutkimiseen (Ks. esim. Karhu 2024, 116). Autoetnografian avulla kykenen syventämään ymmärrystä tutkimastani ilmiöstä sisäpiiriläisen näkökulmasta, mikä auttaa minua myös tulkitsemaan teemakirjoitusvastauksia.

3.2 Teoriaohjaava sisällönanalyysi

Kirjoittamalla tuotettujen aineistojen tutkimiseen ei ole olemassa jotakin tiettyä valmista analyysimallia tai -ohjetta, vaan jokaiseen tutkimukseen on löydettävä juuri kyseiselle tutkimukselle sopiva analyysikeino (Laurén 2010, 434). Kirjoittamalla tuotettuja kokemuksista kertovia aineistoja analysoidessaan tutkija kuitenkin tarkastelee kirjoitettua kokemuksia ja kysyy, minkä vuoksi kirjoittajat ovat kertoneet kokemuksestaan juuri sillä tavalla kuin he ovat kertoneet (Helsti 2005, 154).

Olen valinnut tämän tutkimuksen analyysimenetelmäksi (teoriaohjaavan) sisällönanalyysin. Sisällönanalyysi (engl. *content analysis*) on kehittynyt 1700-luvun ruotsalaisten uskontotieteilijöiden keskuudessa kun he halusivat selvittää, saarnasivatko virret kirkkoa vastaan ja päättivät laskea virsistä uskonnollisia symboleja. Sisällönanalyysi onkin yleinen menetelmä uskontotieteessä ja muiden tekstianalyyttisten analyysimenetelmien tavoin siinä pyritään selvittämään teksteihin upotettuja sisältöjä. Sisällönanalyysi on käytännöllinen menetelmä esimerkiksi tutkittaessa yhteiskunnassa tapahtuvaa ajallista muutosta tai tunnistettaessa yhtäläisyyksiä ja eroja tekstiaineistoissa. Sisällönanalyysin avulla on helppoa systemaattisesti hallita ja jäsentää laajoja määriä jäsentymätöntäkin aineistoa. (Nelson ja Woods 2011, 180–182.)

Sisällönanalyysi on sopiva menetelmä kaikkiin laadullisen tutkimuksen perinteisiin (toki myös määrällistä sisällönanalyysiä on olemassa) ja useimmat laadullisen tutkimuksen menetelmät ovatkin sukua sisällönanalyysille, vaikka niillä olisi eri nimiä. Sisällönanalyysi on mahdollista ymmärtää joko tietynä yksittäisenä analyysinteon metodina tai väljempänä kehyksenä analyysille. On olennaista huomata, että sisällönanalyysissä etsitään merkityksiä tekstistä eikä esimerkiksi sitä, kuinka merkityksiä tekstissä tuotetaan. Sisällönanalyysi on suhteellisen yksinkertainen metodi ja helpohko myös aloittelevalla tutkijalle. Kuitenkin myös sisällönanalyysin tekemisessä voi epäonnistua: pelkkä aineiston järjestäminen uudestaan ei ole analyysiä ja toisaalta analyysin tuloksia ei voi esittää tutkimustuloksina, vaan niistä tulee

tehdä tulkintoja. (Tuomi ja Sarajärvi 118, 103, 117, 145.) Käsitän sisällönanalyysin tässä tutkimuksessa yksittäisenä metodina analyysin teolle seuraten Tuomen ja Sarajärven kuvausta Milesin ja Hubermanin yhdysvaltalaisesta perinteestä (Ks. Tuomi ja Sarajärvi 2018, 114; Miles ja Huberman 1994).

Sisällönanalyysi voidaan jakaa aineistolähtöiseen, teorialähtöiseen ja teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin. Teen tässä tutkimuksessa teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Se tarkoittaa, että aikaisemmat tietoni aiheesta toimivat apuna analyysissä, mutta analyysini ei perustu suoraan aikaisempiin tietoihini tai aikaisempiin teorioihin aiheesta. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä analyysiyksiköt nostetaan aineistosta eikä tietystä aikaisemmasta teoriasta, mutta aikaisempi tietämys aiheesta kuitenkin auttaa analyysissä ja ohjaa sitä. Tällaisessa analyysissä edetään usein aluksi aineistosta nousevien asioiden ehdoilla eli aineistolähtöisesti, mutta analyysin lopulla analyysiin tuodaan mukaan tutkimuksessa hyödynnettäviä teorioita ja tutkijan aikaisempaa tietoa aiheesta. Teoriaohjaavassa analyysissä aiempi tietämys aiheesta vaikuttaa analyysiprosessiin, mutta analyysillä ei pyritä testaamaan aikaisempaa teoriaa vaan valottamaan uusia mahdollisia ajattelutapoja tutkittavasta ilmiöstä. Tehtäessä teoriaohjaavaa analyysiä aineistolähtöisyys ja tutkijan aikaisemmat tiedot ja valmiit teoriat aiheesta vuorottelevat ja niitä yhdistellään luovastikin. (Ks. Tuomi ja Sarajärvi 2018, 103, 108–110.)

Tämän tutkimuksen sisällönanalyysi on teoriaohjaavaa, koska yhdistelen analyysissäni sekä aineistolähtöisyyttä että aikaisempaa tietämystäni ja teoreettisessa viitekehysessä esiteltyjä teorioita. Sisällönanalyysini etenemistä ohjaavat tutkimukseni tutkimuskysymykset sekä tutkimukseni keskeiset teoreettiset käsitteet kuten solidaarisuus ja liminaalisuus, joten analyysini ei ole täysin aineistolähtöistä. En kuitenkaan pyri analyysilläni testaamaan mitään tiettyä aikaisempaa teoriaa, vaan pyrin antamaan myös aineistolleni mahdollisuuden määrittää analyysin etenemistä. Seuraavaksi kuvaan, kuinka analyysiprosessini eteni käytännössä.

Aloitin aineistoni analysoinnin tulostamalla teemakirjoitukset paperille, jotta ne olisivat helposti käsiteltävissä konkreettisesti muodossa. Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa aineistoa litteroidaan tai koodataan. Tämä tarkoittaa, että aineistoa käydään läpi ja sieltä erotetaan tutkimuskysymyksen kannalta olennainen sisältö. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 104.) Toteutin tämän analyysin vaiheen alleviivaamalla printatuista teemakirjoituksista eri värisillä kynillä eri tutkimuskysymyksiini liittyvät sisällöt. Tutkimuskysymykseni toimivat siis teemakokonaisuudet rajaavina linsseinä alkaessani käydä aineistoa läpi. Koodatessani

alleviivasin sinisellä yleiset luonnehdinnat solidaarisuuden kokemuksista (tutkimuskysymys 1), mustalla tilanteet, joissa solidaarisuutta oltiin koettu (tutkimuskysymys 2), vihreällä kohdat, jotka kertoivat keitä kohtaan solidaarisuutta koetaan (tutkimuskysymys 3) ja lopuksi punaisella kohdat, joissa informantti merkityksellistää kokemuksiaan (tutkimuskysymys 4).

Seuraavaksi muokkasin aineistosta nostetut alkuperäisilmaukset pelkistetyiksi ilmauksiksi ja listasin ne tutkimuskysymysten mukaan lajiteltuina teemoittain erilliseen Word-tiedostoon. (Ks. Tuomi ja Sarajärvi 2018, 123). Aineiston pelkistämävaiheen jälkeen sisällönanalyysissa seuraa aineiston klusterointi eli ryhmittely. Klusteroinnissa alkuperäisilmauksia ryhmitellään samankaltaisuuden tai eroavaisuuden mukaan luokiksi, joista muodostuvat tutkimuksen alaluokat. Nämä alaluokat nimetään luokan sisältöä kuvaavalla tavalla. Tämän jälkeen analyysia jatketaan yhdistämällä alaluokkia edelleen yläluokiksi, pääluokiksi ja lopulta yhdistäväksi luokaksi. Etukäteen ei kuitenkaan voida tietää, kuinka monta luokkaa alaluokkien ja pääluokan väliin muodostuu, vaan se vaihtelee kyseessä olevan aineiston mukaan. Aineiston klusteroinnin jälkeen aineistoa abstrahoidaan eli käsitteellistetään. Abstrahoinnissa siirrytään alkuperäisilmauksien käyttämästä kielestä kohti teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 124–125, 127, 133.)

Klusteroidessani aineistoa ensimmäisen tutkimuskysymyksen (Millaisia solidaarisuuden kokemuksia Taizéssa koetaan?) osalta muodostin yhteensä 11 alaluokkaa, jotka sisältävät esimerkiksi kokemuksia yhteydestä, globaalista yhteydestä muihin kristittyihin, erilaisuuden hyväksymisestä ja samaistumisesta vieraisiin ihmisiin. Tämän jälkeen jatkoin klusterointia yhdistelemällä alaluokkia ja luomalla niistä yhteensä viisi alaluokkaa, jotka koskevat esimerkiksi yhteyden kokemusta muihin ihmisiin, jaettua ihmisyyden identiteettiä ja spontaania vuorovaikuttamista vieraiden ihmisten kanssa luostarissa. Näistä yläluokista muodostin kaksi pääluokkaa, jotka ovat ”jaettu ihmisyyden identiteetti” ja ”pyrkimys kohdata toiset huomioivasti”. Näiden pääluokkien ajattelen luonnehtivan tiivistetysti Taizéssa koettua solidaarisuutta. Lopulta pääluokat yhdistin luokaksi ”solidaarisuuden kokemukset Taizéssa”.

Toisen tutkimuskysymyksen osalta (Millaisissa tilanteissa solidaarisuutta koetaan?) pelkistetyistä ilmauksista oli ryhmittelyn avulla muodostettavissa seitsemän alaluokkaa. Näissä alaluokissa solidaarisuuden kokemisen tilanteita ryhmitellään esimerkiksi keskusteluhetkiin oman pienryhmän kanssa, rukoushetkiin ja tilanteisiin, joissa tehdään omaa työtehtävää. Alaluokista muodostin väliluokat, joiden mukaan solidaarisuutta koetaan

Taizéssa luostarin järjestämässä ohjelmassa ja spontaanisti vapaa-ajalla. Yhdistäväksi luokaksi muodostin ”kohdatessa muita ihmisiä Taizéssa” -nimisen luokan.

Kolmannen tutkimuskysymyksen (Keitä kohtaan solidaarisuutta koetaan?) osalta analyysi eteni siten, että muodostin alkuperäisilmausten perusteella seitsemän alaluokkaa, joiden perusteella solidaarisuutta koetaan esimerkiksi omaa keskustelupienryhmää, toisia rukoilijoita, kaikkia kristittyjä ja tiettyä vierasta kulttuuria tai uskontoa kohtaan. Näistä alaluokista muodostin väliluokat sen mukaan, millaisessa kontaktissa solidaarisuuden kokija on kohteeseen. Nämä väliluokat ovat: ”suora yhteys”, ”jaetut kokemukset, mutta ei suoraa yhteyttä” ja ”ei suoraa yhteyttä, mutta yhdistävä tekijä”. Väliluokat muodostavat yhdistävän luokan ”toiset ihmiset”.

Viimeisen temaattisen kokonaisuuden (Miten solidaarisuuden kokemuksia merkityksellistetään?) tapauksessa analyysini eteni siten, että muodostin alkuperäisilmauksista 13 alaluokkaa. Nämä alaluokat ovat esimerkiksi tällaisia: ”uskonnon harjoittamisen muuttuminen mystisempään suuntaan”, ”materialismin arvostuksen väheneminen”, ”Taizén uskonnollisten harjoitteiden jatkaminen kotona” ja ”uskonnollinen aktivoituminen kotimaassa”. Alaluokat yhdistin neljäksi väliluokaksi, joiden mukaan Taizén pyhiinvaeltajien arvot muuttuvat, uskonnollisuus vahvistuu, ihmiskuva muuttuu ja luottamus hyvään tulevaisuuteen vahvistuu solidaarisuuden kokemusten myötä. Nämä väliluokat yhdistin lopulta luokaksi ”maailmankuvan ja elämäntapojen muutos”.

Analyysini vaiheet ovat kokonaisuudessaan nähtävissä Liitteet-osiossa liitteessä 2, joka esittää taulukkomuodossa analyysini etenemisen jokaisen tutkimuskysymyksen osalta. Taulukoista on nähtävillä ala-, ylä-, väli- ja pääluokat, jotka muodostin kustakin tutkimuskysymyksen osoittamasta teemakokonaisuudesta. Seuraavaksi luvussa 4 kerron tarkemmin analyysini tuloksista ja tulkinnasta.

4 Solidaarisuuden kokemus Taizéssa

4.1 Kokemuksia

Tässä luvussa luodaan yleiskuvaa siitä, millaisia solidaarisuuden kokemuksia Taizéssa koetaan aineistoni valossa. Myöhemmissä analyysiluvuissa tarkastellaan kokemuksia lähempää ja tehdään tulkintoja siitä, millaisissa tilanteissa ja keitä kohtaan solidaarisuutta koetaan sekä mitä kokemukset merkitsevät pyhiinvaeltajille. Tässä ja tulevissa luvuissa informantteihin viitataan pelkillä aakkosilla, jotta tekstin lukeminen olisi sujuvaa.

Yksi tärkeä osa solidaarisuuden kokemusta Taizéssa on tunne, jota sanallistetaan teemakirjoituksissa yhteyden kokemuksena (11 mainintaa). Tämä kokemus yhteydestä liittyy esimerkiksi konkreettiseen yhteisvastuulliseen elämään luostariyhteisössä, jossa kaikki tekevät oman osansa ja arkea eletään samassa tahdissa ja samoilla rutiineilla toisten kanssa. Kokemusta sanoitetaan esimerkiksi näin: ”[...] jaat arjen, jaat ruokahetket, jaat aamukävelyt Ranskan maaseudulla, jaat sen kaiken valtavan lämmön ja myötätunnon, jolla sinua kohdellaan” (V). Samasta konkreettisen yhdessä elämisen synnyttävästä yhteyden kokemuksesta kertoo myös toinen informantti: ”Yhteisvastuullisuutta koin taas vapaaehtoistöissä ja yleisesti Taizéssa eläessä, kun koin, että elämme kaikki samassa rytmissä täällä ja teemme osamme, jotta yhteinen elo täällä hoituu.” (I.) Kokemusta yhteydestä sanoitetaan myös hyvänä yhteishenkenä (Q) ja yhteyden kokemuksena muihin (esim. O).

Taizéssa koettua yhteyden kokemusta leimaa myös kokemus globaalista yhteydestä muiden kristittyjen kanssa (4 mainintaa): ”Aina ollessani Taizéssä koen olevani osa jotakin suurempaa, kristittyjen maailmanlaajuista yhteyttä.” (B.) Toinen informantti puolestaan sanoittaa tätä kokemusta toteamalla, että Taizéssa ”on mahdollisuus kokea yhteyttä yli kirkkokuntien rajojen” (U). Lisäksi Taizéssa koetussa yhteydessä muihin ihmisiin on olennaista samaistumisen kokemus vieraiden ihmisten kanssa jaetun ihmisyyden identiteetin kautta (9 mainintaa). Tätä kokemusta sanoitetaan esimerkiksi näin: ”Olen kokenut joka kerta yhteenkuuluvaisuutta muihin paikalla olijoihin. Samankaltaisuutta muiden kanssa tulimme sitten Euroopasta, Aasiasta, Afrikasta, Amerikasta. Ihmisten ilot ja surut ovat samoja.” (S.) Tai näin:

Koin vahvasti, että kohtasimme toisemme ihmisinä avoimesti ilman ennakkoluuloja tai asenteita. [...] Oli kokemus, että kohtasimme toisemme niin

syvällä ihmisyyden tasolla, että se herätti myötätuntoa, välittämistä, hyväksyntää ja rakkautta. Oli jopa mystinen kokemus, ilmassa leijui vahvasti ajatus, että jokainen ihminen kantaa sisällään elämää, joka on kaikissa yhteinen ja tätä elämää haluan säilyttää, vaalia ja vahvistaa. (W.)

Informanttien raportoima kokemus solidaarisuudesta kaikkia ihmisiä kohtaan mukailee Fathali Moghaddamin teoriaa, jonka mukaan olennaista solidaarisuuden synnyssä on yhteisen ihmisyyden identiteetin luominen. Moghaddamin mukaan ihmisyyden identiteetti tulee omaksua ensisijaiseksi identiteetiksi muiden identiteettitekkijöiden kustannuksella (Moghaddam 2009, 342). Yhteisen ihmisyyden identiteetin kokeminen synnyttää solidaarisuuden kokemuksia Taizéssa.

Kokemukseen yhteydestä muiden ihmisten kanssa liittyy myös kokemus suvaitsevaisesta ilmapiiristä, jossa kohdellaan kunnioittavasti ihmisiä, jotka ajattelevat eri tavalla kuin itse (8 mainintaa). Tätä sanoitetaan näin: ”Taizéssa täysin tuntemattomat ja ensikertalaiset pääsevät nopeasti kuplaan, jossa erimielisyyksistä keskustellaan sivistyneesti ja toista kunnioittaen.” (A.) Ja näin: ”Pienryhmissäni oli hyvin erilaisia nuoria, ateisti, agnostikko, idän uskonnoista kiinnostunut ja pari uskovaista. Silti me kunnioitimme toisiamme, autoimme toisiamme ja elimme rauhassa. Solidaarisesti.” (R.)

Informanttini kertovat kokeneensa Taizéssa myös toisten huomioimista ja ystävällisyyttä sekä ilmapiiriin, jossa kaikki toivotetaan tervetulleeksi omana itsenään (8 mainintaa). Näistä kokemuksista kertoo esimerkiksi W: ”Toisilleen tuntemattomat ihmiset sopivat yhteisestä paluumatkasta, kävivät ostamassa tarvikkeita toisilleen läheisestä kylästä, sain lämpimiä vaatteita kun hytisin kylmässä.” Myös toinen informantti kertoo samanlaisista kokemuksista: ”Kaikki otetaan huomioon, voit keskustella kenen kanssa tahansa. [...] Koko yhteisö huokuu ajatusta, että jokainen on tervetullut omana itsenään.” (V.) Myös I kertoo kokeneensa Taizéssa liberaalin ilmapiiriin, jossa kaikki, ja hänen kokemuksessaan erityisesti sateenkaari-ihmiset, hyväksytään luostariin. Hän kirjoittaa ajatuksistaan näin: ”Myös munkkien sanoittama ”kaikki ovat tervetulleita tänne” ja liberaali ilmapiiri siitä, että homous ei ole syntiä ja Jumalan sukupuoli ei ole määriteltävissä antoivat kokemuksia siitä, että täällä aidosti halutaan luoda kristillisyyttä, joka yhdistää hajottamisen sijasta.”

On kiinnostavaa, että vaikka teemakirjoittajien solidaarisuuden kokemuksissa näkyy vahvasti kokemus siitä, että Taizén ollaan tervetulleita omana itsenään, ainoastaan I ajattelee tämän

näkyvän erityisesti sateenkaari-ihmisten hyväksymisenä osana yhteisöä. I:stä poiketen neljä informanttia kirjoittaa ajattelevansa, että nimenomaan sateenkaari-ihmisten riittämätön huomioiminen Taizéssa aiheuttaa epäsolidaarisuutta luostariyhteisössä.³ Esimerkiksi H kirjoittaa asiasta näin: ”Jotkut osat Taizéssa edistävät vahvaa erottelemista binääriseen sukupuolikäsityksen mukaan, joka voi aiheuttaa eriytymistä ryhmien välille.” Myös A jakaa huolensa sukupuolivähemmistöjen asemasta Taizéssa: ”Joitain asioita myös edistetään hiljaisesti (esimerkiksi yksityishuoneet sukupuolivähemmistöille), jolloin niistä ei välttämättä ole kaikille tietoa. Joku saattaa jättää kokonaan menemättä vain siksi, että ei joutuisi jakamaan huonetta miesten tai naisten kanssa.”

Yllä esiteltyjen kokemusten lisäksi informanttini kertovat myös konkreettisempia tapahtumia, joissa he ovat kokeneet solidaarisuutta. Tällaisia ovat tilanteet, joissa informantti on joko saanut apua vierailta ihmisiltä Taizéssa tai spontaanisti tehnyt jotakin yhdessä vieraiden ihmisten kanssa (9 mainintaa). Auttamista on kokenut esimerkiksi S: ”Kerran matkatavarani hävisivät matkalla Ranskaan ja olin lähes viikon ilman extravaatteita ym. ihmisten auttavaisuus ja huolenpito oli liikuttavaa.” Auttamista on Taizéssa kokenut myös P: ”Ensimmäisellä kerralla satutin nilkkani Taizéssa. Kaikki olivat hyvin halukkaita auttamaan minua sen takia.” sekä L: ”Taizéssa on aina autettu apua tarvitsevaa, esim. kun olen kasannut telttoja yksin, ovat tuntemattomat tulleet auttamaan.”

Spontaanista yhdessä tekemisestä ja siinä koetusta solidaarisuudesta kerrotaan esimerkiksi näin:

Toinen solidaarisuuden kokemus oli kun tapaamani italialaiset ja espanjalaiset ottivat minut mukaan retkelle joelle. Meillä oli pientä kielimuuria ja he olivat katolisia ja minä luterilainen. Meillä oli kumminkin todella hauskaa ja heistä muodostui minulle ystäviä. (F.)

³ Nämä olivat vastauksia viimeiseen teemakirjoituspyynnön kysymysrunon kysymykseen, jossa kysyttiin: ”Ajatteletko, että Taizéssa on jotakin sellaista, joka ei edistä solidaarisuutta, vaan esimerkiksi eripuraa, ulossulkemista ja itsekkyyttä jne?” Kysymykseen tulleiden vastausten perusteella epäsolidaarisuuden kokemuksia Taizéssa aiheuttavat epäsuvaitsevainen suhtautuminen sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin sekä epäkohteliaat jonotustavat jonotettaessa esimerkiksi ruokaa. Vastaukset kysymykseen eivät kuitenkaan ole niin yhtenäisiä ja määrällisesti merkittäviä, että näkisin mielekkääksi nostaa niitä tarkemmin esille tämän tutkimuksen tuloksissa.

Myös L kuvailee spontaaneissa ja vapaamuotoisissa tilanteissa vapaa-ajalla koettua solidaarisuutta: ”Myös hauskat leikit, joita yhtäkkiä tuntemattomien kanssa saatetaan leikkiä Taizén piha-alueilla luovat yhteisöllisyyttä.”

Kaiken kaikkiaan analyysini perusteella Taizéssa koetuissa solidaarisuuden kokemuksissa korostuu yhteyden kokemus muihin ihmisiin, kokemus jaetusta ihmisyydestä, suvaitsevaisuus erilaisia ja eri tavalla ajattelevia ihmisiä kohtaan, ystävällisyyden ja toisten huomioimisen kulttuuri sekä spontaanit kokemukset vuorovaikutuksesta vieraiden ihmisten kanssa yhteisen tekemisen tai avun saamisen muodossa. Durkheimin (1912) teorian mukaan yhteiset rituaalit synnyttävät solidaarisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmän jäsenten välille. Analyysini perusteella Taizéssa koetussa solidaarisuudessa korostuu juuri yhteenkuuluvaisuuden kokemus. Ajattelen Durkheimin teorian mukaisesti, että yhteenkuuluvaisuuden kokemus syntyy Taizéssa harjoitettavien rituaalien myötä. Seuraavassa luvussa erittelen näitä rituaaleiksi mielletäviä tilanteita, joissa solidaarisuuden kokemukset korostuvat Taizéssa vierailleiden ihmisten mukaan.

4.2 Tilanteet

Teemakirjoituksissa mainitaan paljon tilanteita, joissa solidaarisuutta koetaan luostariviikon aikana. Analyysini perusteella yleisimmät solidaarisuuden kokemisen tilanteet ovat oman raamattukeskustelupienryhmän keskustelutapaamiset (10 mainintaa), yhteiset rukoushetket (9 mainintaa) sekä yhteinen työnteko (9 mainintaa).

Solidaarisuuden kokemisesta raamattukeskustelupienryhmissä kertoo esimerkiksi I. Hän kuvailee keskusteluryhmien tapaamisissa koettua solidaarisuutta näin:

Raamattupienryhmässäni koin ehkä solidaarisuutta vahvimpana. Olimme kaikki 25–35-vuotiaita, ja jaoimme samaistuttavia elämäkokemuksia ja ajatuksia. [...] Kerroimme toisillemme hyvinkin henkilökohtaisia ja vaikeitakin asioita, joissa myötäelimme toistemme kanssa ja lohdutimme toisiamme sekä pohdimme niitä osana elämäntarinoitamme. Vaikka olisimme olleet joistakin asioista eri mieltä, kuuntelimme toisiamme arvostavasti ja keskustelimme avoimesti erilaisista näkemyksistä.

W puolestaan kuvailee raamattukeskustelupienryhmässä koettua solidaarisuutta tällä tavalla: ”Koin vahvasti, että kohtasimme toisemme ihmisinä avoimesti ilman ennakkoluuloja tai asenteita. Se ilmeni [...] keskusteluryhmämme hoitavassa, välittävässä ja avoimessa ilojen ja

kipujen jakamisessa.” Ja B näin: ”Keskustelut ja arjen töiden jakamiset toisten kanssa yhdistävät ja auttavat ymmärtämään erilaisia ihmisiä eri puolilta maailmaa. Varsinkin keskusteluryhmät ovat olleet antoisia”.

Keskustelupienryhmien tapaamisten lisäksi solidaarisuutta koettiin paljon myös rukoushetkissä. Esimerkiksi Q kirjoittaa rukoushetkien solidaarisuudesta tällä tavalla: ”Totta kai rukoushetket ovat erittäin yhteisöllisiä: Taizén laulut, hiljaisuus, rukous ristin ääressä, kynttilöiden sytyttäminen, leivän ja viinin jakaminen.” Lisäksi informantit kuvailevat, että rukoushetkien aikana koetaan vahvaa yhteyttä toisiin kirkossa oleviin esimerkiksi yhteisen laulun aikana: ”Samoin [koin yhteyttä] kirkossa iltarukoushetkissä, kun iso joukko ihmisiä lauloi yhdessä.” (E.) Myös esirukouksen koetaan synnyttävän solidaarisuutta rukoushetkien aikana: ”Taizén rukoushetkien esirukoukset auttavat myös tuntemaan solidaarisuutta.” (B.)

F puolestaan pohtii rukoushetkessä kokemaansa solidaarisuutta ja yhteyttä muihin kristittyihin syvällisesti näin:

Koin, että kristityt ovat yhdessä maailman pahaa vastaan ja olemme yhdessä toisiamme varten. Koin, että vaikka yksilöillä ja kirkoilla on eroja, niin me kaikki uskomme Jumalan rakkauteen. Esimerkki tämän kaltaisesta tilanteesta oli rukoushetki, jossa kaikilla oli oma kynttilä, joka sytytettiin jakamalla tulta toisille. Lopuksi kaikkien kynttilä paloi. Tämä tuntui yhteisölliseltä ja toisiamme kunnioittavalta, solidaariselta.

V puolestaan kertoo olleensa nuorempana Taizéssa vapaaehtoisena muutamia viikkoja ja kokeneensa noiden viikkojen aikana vahvaa solidaarisuutta iltarukoushetkissä:

Koin tuolloin erityisen vahvaa solidaarisuutta iltarukoushetkissä, kun olimme paahtaneet päivän työtehtävissä ja kuka missäkin, mutta iltarukoushetkissä pakkauduimme merille vapaaehtoisille erikseen varatulle alueelle kirkon etuosan ja saimme vain olla toistemme ja Jumalan läsnäolossa. Niitä hetkiä on hirveän vaikea täydellisesti kuivailla ulkopuolisille.

Taizéssa koetaan solidaarisuutta usein myös yhteisen työnteon yhteydessä. Aineistostani selviää, että solidaarisuutta koetaan usein juuri tehtäessä näitä palkattomia töitä oman tiimin kanssa. Informantit kertovat, että työnteon ohessa esimerkiksi lauletaan yhdessä ja jutustellaan arkisesti (B). Työnteosta muodostuu hetki, jolloin on mahdollista kohdata vieraita ihmisiä yhteisen työnteon ohessa. Työnteko koetaan myös yhteisvastuullisuutta edistäväksi

toiminnaksi, koska kaikkien on tehtävä osansa, jotta elämä luostarissa, jossa ei ole palkattuja työntekijöitä, toimii. Esimerkiksi P kertoo kokeneensa yhteisvastuullisuutta, kun ”suurin osa kävijöistä halusi tehdä osansa”. H:n työ oli auttaa iltaisin auki olevalla kioski Oyakilla. Hän kuvailee yhteisten töiden merkitystä tällä tavalla: ”Tykkään usein jäädä kirkkoon pitkäksi aikaa illalla, joten työn tekeminen tähän aikaan kuulosti minusta kamalalta. Se kuitenkin auttoi minua paremmin ymmärtämään toisten ihmisten tarpeita.” E puolestaan kertoo kokeneensa yhteyttä muihin ihmisiin tehdessään töitä heidän kanssaan: ”Tehdessäni muiden kanssa yhdessä käytännön töitä, esimerkiksi tiskatessa, koin yhteyttä toisiin ja koen jakaneeni hienoja kokemuksia toisten kanssa”, hän kirjoittaa.

Edellä mainittujen tilanteiden jälkeen yleisin solidaarisuuden kokemisen tilanne Taizéssa on aineistoni valossa ruokailutilanne (8 mainintaa). Informantit kertovat kokeneensa solidaarisuutta niin ruokaillessa yhdessä kuin jonotettaessa ruokaa. Ruoan jonotustilanteessa koetusta solidaarisuudesta kertoo esimerkiksi L: ”Myös ruokajonot ovat upea kokemus, kun tuhannet jonottavat ruokajonossa, samalla laulaen ja pitäen yhdessä hauskaa, on se ainutlaatuista.” Ja G: ”Kyllä [koin solidaarisuutta]. Kun me kaikkii söimme yhdessä. Jokainen seisoo yhtä aikaa ruokajonossa. Se luo yhteenkuuluvuuden tunteen.” Askeettisesta luonteestaan huolimatta informantit kokevat ruokailun ja ruoan jonottamisen solidaarisiksi tilanteeksi. K puolestaan kuvailee ruokailuhetken solidaarisuutta tällä tavalla: ”Ruokailuhetkien jakaminen loi vahvan siteen välillemme. Esimerkiksi, ruoka-aikoina, jokainen istui yksinkertaisilla penkeillä (kuva 2) jakaen tarinoita ja oppien toistensa kulttuureista ja kokemuksista.” Tästä K:n sitaatista käy ilmi, että ruokailutilanteessa solidaarisuutta on synnyttänyt juuri yhteinen omasta elämästä jakaminen ruokailun lomassa.

Kuva 2: Iltapäiväteellä Taizéssa.

Kuva: Pauliina Niskakoski-Nurmi

Kiinnostavaa on, että samalla kun ruokailu näyttäytyy aineistossa yhtenä yleisimmistä solidaarisuuden kokemisen hetkistä, ruoan jonottaminen ja muu jonottaminen mainitaan myös yhtenä yleisimmistä epäsolidaarisuutta luovista seikoista Taizéssa. Esimerkiksi H kirjoittaa: ”Viimeisenä muttei vähäisimpänä, käytös jonoissa ja Oyakilla kuvastaa hyvin inhimillistä egoismia ja välittämättömyyttä.” Ajattelen kirjoittajan viittaavan siihen, että kenttäkokemukseni perusteella ruokajonoissa ja muissa jonoissa etuillaan paljon.

Solidaarisuutta on koettu aineistoni valossa myös sellaisissa tilanteissa, joissa muilta luostarissa olevilta on saatu apua (3 mainintaa). Esimerkiksi L kertoo, että Taizéssa autetaan aina apua tarvitsevaa ja häntä autettiin, kun hän kokosi yksin teltoja. Myös esimerkiksi P kertoo saaneensa apua satutettuaan nilkkansa Taizéssa: ”Kaikki olivat hyvin halukkaita auttamaan minua sen takia.”

Lisäksi solidaarisuuden kokemisen tilanteiksi mainitaan aineistossani tilanteet, joissa kohdataan eri kulttuureita (esim: K). Lisäksi solidaarisuutta on koettu vapaa-ajalla esimerkiksi leikkiessä vieraiden ihmisten kanssa luostarissa (L) tai musisoidessa kioski Oyakilla, josta J kirjoittaa näin: ”Elokuun 2011 reissulla soitettiin kitaraa kahvilla Oyakissa ja esitin ainakin Paratiisi-biisin. Siinä koin tietynlaista veljeyttä ja sisaruutta.”

Lopulta voidaan todeta, että solidaarisuutta koetaan Taizéssa kohdattaessa muita ihmisiä toisaalta niin luostariyhteisön järjestämän virallisen ohjelman yhteydessä kun spontaanisti vapaa-ajalla. Yleisimpiä solidaarisuuden kokemisen tilanteita ovat raamattupienryhmien tapaamiset, rukoushetket, yhdessä tehtävät työtehtävät sekä ruokailutilanteet. Kiinnostavaa on, että osa tilanteista, joissa solidaarisuutta koetaan, sisältävät selvästi suoraa kontaktia juttelemalla vieraiden ihmisten kanssa (esimerkiksi raamattupienryhmät), mutta toiset eivät (esimerkiksi rukoushetket).

Juuri raamattupienryhmät saattavat olla käytäntö, jonka avulla luostariyhteisö pyrkii aktiivisesti synnyttämään solidaarisuuden kokemuksia pyhiinvaeltajien välille kehottamalla eri taustoista tulevia ihmisiä keskustelemaan keskenään. Rukoushetkissä koetussa

solidaarisuudessa on kuitenkin kyse jostakin abstraktimmasta kokemuksesta, esimerkiksi yhteyden kokemuksesta sellaisiin toisiin kristittyihin, jotka eivät edes ole sillä hetkellä samassa tilassa rukoilemassa, mutta joiden kuvitellaan olevan olemassa jossakin luostarin ulkopuolella.

Tulkitsen näitä solidaarisuuden kokemisen tilanteita luvussa 2 esittelemäni kontaktihypoteesin näkökulmasta. Allportin ja hänen koulukuntansa mukaan ulkoryhmäläisten syrjintä ja ennakkoluulot ulkoryhmän jäseniä kohtaan vähenevät, kun sisä- ja ulkoryhmän välille syntyy kontakteja. Myös tiukkojen rajojen vetäminen oman sisäryhmän jäsenten ja ulkoryhmäläisten välillä vähenee. (Ks. Allport 1954, 281.) Analyysistäni selviää, että solidaarisuutta on koettu juuri sellaisissa tilanteissa, jotka ovat mahdollistaneet kontakteja vieraiden ihmisten kanssa. Tämän vuoksi ajattelen, että solidaarisuuden kokemisen tilanteissa korostuvat raamattupienryhmien keskustelut (mahdollisuus muodostaa kontakti ulkoryhmäläisen kanssa), sosiaaliset ruokailutilanteet ja työskentelytilanteet sekä spontaanit vuorovaikutustilanteet vieraiden ihmisten kanssa. Ruokoushetkissä koettua solidaarisuutta ei kuitenkaan voi yhtä luontevasti yhdistää Allportin teoriaan, koska rukoushetkissä ei vuorovaikuteta suoraan toisten ihmisten kanssa. Toisaalta kuitenkin myös rukoushetkissä syntyy vähintäänkin kuviteltua kontaktia, kun ihmiset saapuvat samaan tilaan tekemään samaa asiaa vieraiden ihmisten kanssa. Lisäksi rukoushetkissä ollaan yhtä aikaa läsnä samassa tilanteessa, vaikka suoraa vuorovaikutusta ei olisikaan. Läsnäolon kokemus voi olla rukoustilanteissa eräänlainen vuorovaikutuksen muoto.

4.3 Kohteet

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä olen kiinnostunut selvittämään, ketä tai keitä kohtaan Taizéssa koetut solidaarisuuden kokemukset kohdistuvat. Analyysini perusteella solidaarisuuden kokemisen kohteista korostuvat toiset luostarissa olevat ihmiset (6 mainintaa), oman raamattukeskustelupienryhmän jäsenet (4 mainintaa) sekä kaikki toiset kristityt (4 mainintaa).

Solidaarisuuden kokemuksesta toisia luostarissa olevia kohtaan kirjoittaa esimerkiksi K, joka kuvailee kokeneensa vahvaa yhteyttä luostarissa olevien eri taustoista tulevien ihmisten kanssa:

Kyllä, tunsin ehdottomasti vahvaa solidaarisuutta Taizéssa. Yksi tärkeimmistä kokemuksista oli kohdata ihmisiä monimuotoisista yhteisöistä ja taustoista. Katolilaisia tai ei, ranskalaisia tai toisista maista. Aterioiden jakaminen yhdessä, merkitykselliset keskustelut ja rukoileminen rinnakkain loi vahvan siteen välillemme.

Lisäksi S kirjoittaa toisiin luostarissa oleviin kohdistuvasta solidaarisuuden kokemuksesta näin: ”Olen kokenut joka kerta yhteenkuuluvaisuutta muihin paikalla olijoihin.” Ja C näin: ”Tunsin olevani osa kansainvälistä yhteisöä, joka näkee asiat kuten minä näen.”

Solidaarisuuden kokemuksesta toisiin kristittyihin kirjoittaa puolestaan U: ”Toinen merkittävä kokemus on aikuisten toiminta, jossa on mahdollisuus kokea yhteyttä yli kirkkokuntien rajojen” ja B, joka kertoo kokeneensa Taizéssa, että oli osa kristittyjen maailmanlaajuista yhteisöä. Hän kirjoittaa kokemuksestaan näin: ”Aina ollessani Taizéssa koen olevani osa jotakin suurempaa, kristittyjen maailmanlaajuista yhteyttä.”

Yhteyden kokemuksesta oman raamattukeskustelupienryhmän kansainvälisiin jäseniin kertoo esimerkiksi O: ”Myös pienryhmässämme koin yhteyttä muiden ryhmäläisten (Englanti, Skotlanti, Hollanti, Kanada, Saksa) kanssa.” Myös S kirjoittaa keskustelupienryhmässä koetusta solidaarisuudesta ryhmäläisiään kohtaan: ”Myös keskusteluryhmissä on tullut esille monia arkoja ja vaikeata asioita, joita on jaettu ja ihmisten solidaarisuus on ollut vaikuttavaa.” Lisäksi esimerkiksi N kertoo kokeneensa omassa keskustelupienryhmässä ”jakamista ja avoimuutta”.

Analysoin teemakirjoituksista myös, että solidaarisuutta koetaan toisia Taizén kirkossa olevia rukoilijoita kohtaan, omaa matkustusryhmää kohtaan (J) tai tiettyä vierasta kulttuuria tai uskontoa kohtaan. Solidaarisuuden kokemuksesta toisiin rukoilijoihin raportoi esimerkiksi O: ”[...] koin varsin vahvaa yhteyttä kaikkiin kirkossa läsnäoleviin”. N taas kuvailee solidaarisuutta kirkossa rukoilevien kesken näin: ”Kun kirkosta lähti laulun vielä jatkuessa ja itsekin laulaen, sai lähteä rakastavia katseita kohdaten.” Yhteyden kokemuksesta toisiin kirkossa rukoileviin kertoo myös F, jonka kokemuksista olen jo kirjoittanut aiemmassa luvussa.

Solidaarisuuden kokemuksesta omaa matkustuspienryhmää kohtaan kirjoittaa ainoastaan J, joka muistelee ensimmäistä Taizé-matkaansa näin: ”Tuolta 2008 vuoden reissulta en niin

tarkasti muista tilanteita. Sen muistan, että reissulla vallitsi hyvä yhteishenki meidän ryhmämme keskuudessa.” Solidaarisuuden kokemuksesta tiettyä itselle vierasta kulttuuria kohtaan kertoo H, joka näki ensimmäisellä kerrallaan Taizéssa ukrainalaisen tanssiesityksen ja alkoi kokemaan solidaarisuutta ukrainalaista kulttuuria kohtaan. Sama kirjoittaja kertoo myös osallistuneensa Taizén järjestämään kristittyjen ja muslimien tapaamiseen ja kokeneensa solidaarisuutta islamia kohtaan ymmärrettyään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia uskontojen välillä. Hän raportoi Taizé-kokemusten synnyttäneen hänessä solidaarisuutta myös alkuperäisväestöjä kohtaan. Hän kertoo kokemuksistaan luettelomaisessa muodossa näin:

Ensimmäisellä kerrallani Taizéssa [...] ukrainalainen tanssiesitys, joka jollakin tavalla loi pysyvän tunteen solidaarisuudesta ukrainalaista kulttuuria kohtaan (luulen, että vuonna 2018). Erityisviikko nuorille aikuisille 2019: Silmien avautuminen ekologisille ongelmille ja alkuperäiskansojen ymmärtämiselle. Muslimien ja kristittyjen tapaaminen 2023: uskontojen välisten samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien ymmärtäminen, jakamista yli rajojen.

Yhteenvedon voidaan todeta, että aineistoni valossa Taizéssa koetaan solidaarisuutta yhtäältä sellaisia ihmisiä kohtaan, joihin pyhiinvaeltajalla on suora yhteys luostarissa (oma raamattukeskustelupienryhmä, oma matkustusryhmä), toisaalta sellaisiin, joiden kanssa pyhiinvaeltaja ajattelee jakavansa kokemuksia, mutta ei suoraan vuorovaikutusta (muut luostarissa olevat, toiset rukoilijat) ja kolmanneksin ihmisiin, joihin yksilöllä ei ole suoraa yhteyttä, mutta mahdollisesti jaettu identiteetti kristittyinä tai laajemmin ihmisenä. Solidaarisuutta koetaan erityisesti omaa raamattupienryhmää kohtaan, muita luostarissa olevia, toisia rukoilijoita ja toisia kristittyjä kohtaan. Solidaarisuuden kokemuksia raportoidaan myös vieraita kulttuureita ja uskontoja kohtaan. Kaiken kaikkiaan vaikuttaa siltä, että Taizéssa koettu solidaarisuus ei kohdistu tiukasti suljetun oman sisäryhmän jäseniin, vaikka toisinaan on esitetty, että tällaiset tiukkaa rajantekoa sisä- ja ulkoryhmän välille korostavat ryhmät ovat solidaarisimpia (Ks. Laitinen & Pessi 2011, 18). Sen sijaan Taizén solidaarisuuden kokemus kohdistuu jopa kokijalle tuntemattomia ihmisiä kohtaan.

Tulkintani mukaan solidaarisuuden kokemista sellaisiin ihmisiin, joiden kanssa pyhiinvaeltaja on luostarissa, (toiset rukoilijat, luostarissa spontaanisti kohdatut ihmiset ja luostarissa tavatut oman keskustelupienryhmän jäsenet) voidaan selittää Viktor Turnerin (1969) käsityksellä liminaalisesta tilasta. Voidaan ajatella, että luostariyhteisö on itsessään liminaalitila, ja että

Taizén vierailijat ovat pyhiinvaelluksellaan liminoidissa tilassa. Turnerin mukaan liminaalitilaa määrittävät muiden muassa tasa-arvoisuus, anonymiteetti, varallisuuserojen tasoittuminen, epäitsekkyyden ja communitas (Turner 1969, 107). Monet näistä Turnerin liminaalia tilaa määrittävistä seikoista ilmenevät informanttieni kuvaillessa muita luostarissa olevia kohtaan kokemiaan solidaarisuuden kokemuksia. Informanttini ovat kertoneet esimerkiksi luostarissa olevia kohtaan kokemastaan yhteenkuuluvuuden tunteesta (Ks. luku 4.1), joka voidaan tulkita communitaksen ilmentymänä. Ajattelen tämän yhteenkuuluvuuden kokemuksen johtuvan siitä, että sosiaalinen rakenne ei erota luostarissa olevia pyhiinvaeltajia toisistaan, vaan he voivat samaistua toisiinsa. Lisäksi informanttini ovat kertoneet epäitsekästä auttamisesta (Ks. luku 4.1), jota toiset luostarissa olevat ihmiset ovat osoittaneet heille. Tulkitsen nämä kokemukset Turnerin liminaalisen tilan ilmentymiksi.

4.4 Merkitykset

Neljännessä tutkimuskysymyksessäni kysyn, kuinka Taizéssa vierailevat ihmiset merkityksellistävät matkaansa. Tutkin tätä asiaa kysymällä teemakirjoitusrunossa, mistä informantit ajattelevat solidaarisuuden kokemusten johtuneen, oppivatko he jotakin kokemuksistaan, herättivätkö kokemukset jotakin ajatuksia ja ovatko he muuttaneet elämässään jotakin solidaarisuuden kokemusten vuoksi. Analyysini perusteella Taizéssa koettu solidaarisuus merkitsee pyhiinvaeltajien elämässä muutosta heidän maailmankuvassaan sekä tavoissaan elää elämäänsä. Mikä pyhiinvaeltajien maailmankuvassa ja elintavoissa sitten muuttuu ja miten?

Ensinnäkin Taizéssa koettu solidaarisuus muuttaa pyhiinvaeltajien arvoja ei-materialistisempaan suuntaan. Esimerkiksi Q kuvailee Taizé-kokemuksen herättämiä ajatuksia näin: ”Elämässä ei tarvita niin paljon tavaraa. Elämän arvot ovat jotakin aivan muuta. Veli Rogerin esimerkki yksinkertaisuudesta on puhuttelevaa.” Samanlaiset kuvaukset materialismin merkityksen vähenemisestä ja yksinkertaisuuden arvostamisesta toistuvat myös muissa teemakirjoituksessa, esimerkiksi W toteaa, että elämän ”konmarittaminen” eli turhista asioista luopuminen auttaa katsomaan muita, itseään ja ympäristöä ”valoisalla tavalla”.

Toisekseen havaitsin Taizé-kokemuksen vahvistavan pyhiinvaeltajien uskonnollisuutta. Toisilla se näkyy siten, että he pyrkivät jatkamaan Taizén hengellisiä harjoituksia myös kotona, toisilla se tarkoittaa uskonnollista aktivoitumista kotimaassa osallistumalla paikallisten seurakuntien toimintaan ja toiset taas kokevat Taizén solidaarisuuden

vahvistuksena omalle jo aikaisemmin olemassa olleelle uskonnolliselle vakaumukselleen. Esimerkiksi K kuvaa Taizén uskonnollisuutta vahvistavaa funktiota:

Nämä pohdinnat ovat vahvistaneet haluani jatkaa kristillistä vapaaehtoistyötä. Olen inspiroitunut edistämään sellaisten yhteisöjen rakentamista, joissa ihmiset voivat kokea tukemista, rauhaa ja merkitystä aivan kuten minä koin Taizéssa. Minulla on kutsumus elää uskoani todeksi tekojen kautta palvelemalla ja rakastamalla muita.

Toinen ilmiötä havainnollistava esimerkki löytyy esimerkiksi informantilta F, joka kirjoittaa: ”Olen alkanut hiljentymään päivittäin ja rukoilemaan muiden ihmisten puolesta.” Tai informantilta M, joka on ryhtynyt kuuntelemaan aamuisin Taizé-lauluja ja lukemaan Päivän sanaa⁴.

Tämä Taizén pyhiinvaelluksen uskonnollisuutta vahvistava funktio on huomattu myös aikaisemmassa Taizén pyhiinvaeltajia tutkivassa tutkimuksessa. Esimerkiksi Jason Brian Santosin väitöskirjatutkimuksen mukaan Taizéssa vierailleet ihmiset pyrkivät ylläpitämään luostariyhteisössä kokemaansa uskonnollista kokemustaan. Santosin mukaan kokemus kuitenkin haihtuu usein ajan myötä ja ylläpitääkseen sitä monet tekevätkin vuosittaisia matkoja Taizéhen. (Santos 2014, 2, 5.)

Kolmanneksen havaitsin, että Taizéssa koettu solidaarisuus muuttaa pyhiinvaeltajien ihmiskuvaa ja synnyttää halun suhtautua muihin ihmisiin aiempaa empaattisemmin. Myös erilaisuuden sietäminen ja kohtaaminen helpottuu. Ihmiskuvan muutosta kuvaa esimerkiksi V: ”Pyrin ehkä aiempaa enemmän lähtemään ihmisten kanssa siitä lähtökohdasta, että he ovat luotettavia, ymmärtäväisiä ja haluavat toisilleen hyvää.” Tähän ihmiskuvan muutokseen kuuluu uskomus kaikkien maailman ihmisten globaalista samankaltaisuudesta, josta löytyy esimerkkejä useasta teemakirjoituksesta. Esimerkiksi R kirjoittaa: ”Me ihmiset olemme pohjimmiltaan samankaltaisia” vastatessaan kysymykseen, mitä ajatuksia solidaarisuuden kokemukset herättivät. P puolestaan kirjoittaa: ”En ole muuttunut, mutta oivaltanut, että ihmiset ovat kaikkialla samanlaisia” kysyttäessä, onko hän muuttanut elämässään jotakin solidaarisuuden kokemusten vuoksi.

⁴ ”Päivän sanalla” viitataan käytäntöön, jossa luetaan lyhyt raamatunkohta joka päivä. Eräs tunnettu päivän sana on Hiljaisuuden ystävät ry:n vuosittain julkaisema Päivän Tunnussana -niminen hartauskirja, jossa on jokaiselle vuoden päivälle raamatunkohta Vanhasta ja Uudesta testamentista.

Erilaisuuden sietämisen helpottumisesta puhuu muiden muassa A, joka kirjoittaa:

”Ajatusmaailma on laajentunut – siedän paremmin erilaisuutta ja erilaisia mielipiteitä.” Myös E kertoo oppineensa sietämään erilaisuutta matkan ansiosta: ”On myös avartavaa tavata ihmisiä, joilla on erilaisia arvoja kuin minulla (esimerkiksi konservatiivisempi näkemys naisen asemasta).” Myös R kertoo oppineensa Taizéssa koetun solidaarisuuden vuoksi erilaisten ja eri tavalla ajattelevien ihmisten kanssa toimeen tulemistä: ”Opin paljon siitä, miten paljon voimme keskustella ja etsiä yhdessä toisten kanssa vaikka uskoisimmekin eri tavalla tai emme välttämättä uskoisi ollenkaan.” Lisäksi H kirjoittaa, että Taizé on opettanut hänelle suvaitsevaisuutta ja vastuullisuutta: ”Olen oppinut paljon suvaitsevaisuutta ja vastuullisuutta ja myös tulemaan enemmän tietoisiksi omista ennakkoluuloistani.”

Sen lisäksi, että erilaisuuden sietäminen helpottuu, myös tapa pyrkiä kohtaamaan muut ihmiset muuttuu solidaarisempaan ja empaattisempaan suuntaan pyhiinvaelluksella koettujen kokemusten vuoksi. Uutta tapaa suhtautua ihmisiin havainnollistaa esimerkiksi G: ”Enemmän hyväksyntää ja kiinnostusta (muita kohtaan). Osoittaa rakkautta kaikille.” W kirjoittaa samasta asiasta näin: ”Pyrin kohtaamaan jokaisen tapaamani ihmisen niin, että pysähdyn kuuntelemaan heitä ja heidän tarpeitaan. Haluan jakaa elämää muiden kanssa omana itsenäni ilman rooleja.”

Neljänneksen Taizéssa koettu solidaarisuus kasvattaa pyhiinvaeltajien luottamusta positiiviseen tulevaisuuteen ja synnyttää heissä halun tehdä hyvää palattuaan kotiinsa. Kasvanutta luottamusta tulevaisuuteen sanoittaa esimerkiksi L: ”Toivo on olemassa. Jumala on rakkaus.” Teemakirjoituksessa W puolestaan todetaan, että ”On olemassa sovinto ihmisten kesken.” C puolestaan kirjoittaa: ”Opin, että ihmiskunnan on mahdollista elää yhdessä kauniisti.” Juuri luottamuksen synnyttäminen tulevaisuuteen onkin yksi Taizén julkilausutuista tavoitteista. Tästä kertoo esimerkiksi se, että vuodenvaihteessa 2024–2025 yhteisö järjesti perinteisen uudenvuodentapaamisen Tallinnassa, jonka teemaksi valittiin luottamus tulevaisuuteen.

L kertoo puolestaan halustaan tehdä hyvää palattuaan kotiin pyhiinvaellukselta: ”Olen yrittänyt elää solidaarisuutta todeksi. Välillä se on onnistunut paremmin, välillä huonommin.” P kirjoittaa samasta asiasta näin: ”Haluan olla osallisena levittämässä hyvää, rauhaa ja rakkautta maailmaan.” Monet myös kirjoittavat ymmärtäneensä, että solidaarisella

käyttäytymisellä on nähtävissä konkreettisia vaikutuksia: ”Ymmärsin, kuinka tärkeää on antaa aikaani ja energiaani toisten auttamiseen ja kuinka pienillä kiltteyden ja solidaarisuuden teoilla voi olla suuri vaikutus.” (K.)

Analyysini perusteella voidaan todeta, että Taizén pyhiinvaeltajat merkityksellistävät matkaansa siten, että heidän käsityksensä ihmisyydestä ja tulevaisuudesta muuttuvat toiset huomioivampaan, positiivisempaan, suvaitsevaisempaan ja toiveikkaampaan suuntaan. Myös heidän uskonnollisuutensa vahvistuu ja arvonsa muuttuvat ei-materiaalisemmiksi. Elämää pyritään elämään pyhiinvaelluksen jälkeen huomioiden muut ihmiset aiempaa empaattisemmin ja avarakatseisemmin. Taizéssa koetuilla solidaarisuuden kokemuksilla on merkittäviä vaikutuksia pyhiinvaeltajien elämään. Teemakirjoituksessa H kerrotaankin, kuinka Taizéssa koettu solidaarisuus muutti vähitellen henkilön koko elämän: ”Ensimmäiseen Taizé-vierailuuni asti olin ujo ja yksinäinen. Viikko siellä oli ensimmäinen kerta kun koin yhteyttä toisiin. Ja se muutti vähitellen koko elämäni ja persoonallisuuteni.”

Aikaisemmassa tutkimuksessa (luku 1.3) esittelemissäni, Taizén pyhiinvaeltajien kokemuksia käsitelleissä tutkimuksissa on noussut esille vastaavanlaisia solidaarisuuden kokemuksia kuin tässäkin tutkimuksessa. Esimerkiksi Zorica Kuburickin ja Marija Kuburic-Borovikin serbialaisopiskelijoiden Taizé-kokemuksia selvittäneen haastattelututkimuksen valossa serbialaisnuoret kertoivat Taizén viestin olevan rakkaus, suvaitsevaisuus, yhteisöllisyys, rauha ja globalisaatio, joten tulkitseen heidän myös kokeneen näitä asioita Taizéssa. (Ks. Kuburic ja Kuburic-Borovic 2010, 75.) Kuburickin ja Kuburic-Borovicin raportoimat kokemukset suvaitsevaisuudesta, yhteisöllisyydestä ja rauhasta muistuttavat minun informanttieni kertomia ajatuksia siitä, että kaikki ihmiset ovat keskenään samanlaisia, erilaisuutta tulee suvaita ja kokemusta, jonka mukaan Taizéssa koetaan paljon yhteenkuuluvuutta muihin paikallaolijoihin. Kiinnostavaa kuitenkin on, että kuten tässä luvussa on käynyt ilmi, minun informanttini kertovat haluavansa jatkaa solidaarisuuden kokemustensa innoittamina toisten ihmisten kohtelemista aiempaa empaattisemmin myös palattuaan kotiinsa, kun taas Kuburickin ja Kuburic-Borovicin tutkimuksen mukaan serbialaisnuoret eivät ole juurikaan motivoituneita viemään kokemuksestaan mitään kotiinsa. (Ks. Kuburic ja Kuburic-Borovic 2010, 75.)

5 Autoetnografinen kokemukseni solidaarisuudesta Taizéssa

5.1 Matkani Taizéhen

Matkustin Taizéhen kesällä 2024 osana asuinpaikkakuntani ja lähialueiden evankelisluterilaisten seurakuntien nuorille ja nuorille aikuisille suunnattua retkeä.

Matkustimme luostariyhteisöön maata pitkin laivalla ja bussilla. Viivymme luostarissa yhteensä kuusi päivää sunnuntaista sunnuntaihin. Osallistuin viikon ajan luostarin ohjelmaan: rukoushetkiin, raamattuluentoihin, reflektioryhmiin, käytännölliseen työntekoon, ruokailuihin sekä tutustuin luostarin alueella oleviin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin, kuten kävin kävelemässä alueella sijaitsevassa hiljaisuuden puutarhassa (engl. *Garden of Solidarity*), tutustumassa naapurikylään ja ostamassa luomutuotteita läheisestä kyläkaupasta. Kuvasta 3 on nähtävillä ympäristöä, jossa luostariyhteisö sijaitsee.

Kuva 3: Taizéhen johtava kylätie Ranskassa.

Kuva: Pauliina Niskakoski-Nurmi

Kirjoitin kokemuksistani kymmenen liuskan mittaisen matkapäiväkirjan, jossa kuvailen ja pohdin luostariviikon aikana kokemiani uskonnollisia kokemuksia, luostarissa kokemaani solidaarisuutta sekä matkaa yleisesti. Käytän matkapäiväkirjani solidaarisuuden kokemuksia kuvaavia osioita tässä tutkimuksessa autoetnografisena kenttäpäiväkirjana, joka muodostaa teemakirjoitusten lisäksi toisen osan tutkimukseni aineistosta. On hyvä huomioida, että jo kirjoittaessani matkapäiväkirjaa ajattelin, että tulisin mahdollisesti käyttämään sitä pro gradu -tutkielmani aineistona tulevaisuudessa. Tästä syystä matkapäiväkirjani ei ole luonnollista

aineistoa, vaan olen tuottanut sen tutkimustyötäni varten, mikä on voinut vaikuttaa matkapäiväkirjani sisältöön.

Analysoin autoetnografisen aineistoni teemakirjoitusvastausten tapaan teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Aloitin autoetnografisen aineiston analysoinnin samaan tapaan kuin teemakirjoitusvastausten analysoinnin eli alleviivasin päiväkirjastani eri väreillä eri tutkimuskysymyksiin liittyviä pelkistettyjä ilmauksia, jonka jälkeen etenin analyysissä muodostamalla pelkistetyistä ilmauksista teemoittain ala-, väli- ja lopulta pääluokkia tarpeen mukaan (sisällönanalyysin etenemisestä ks. luku 3.2 tässä tutkimuksessa).

Analysoidessani kenttäpäiväkirjaani ensimmäisen tutkimuskysymyksen näkökulmasta, (Millaisia solidaarisuuden kokemuksia Taizéssa koetaan?) muodostin pelkistetyistä ilmauksista yhteensä kuusi alaluokkaa, joita ovat esimerkiksi alaluokat ”yhteenkuuluvuus, samaistuminen muihin”, ”kokemus tasa-arvoisuudesta” sekä ”solidaarisuuden kokemukset huono-osaisia kohtaan”. Näistä alaluokista muodostin kolme väliluokkaa, jotka jakavat solidaarisuuden kokemukseni yhteisöllisyyden kokemukseen, myönteisiin ajatuksiin vieraista ihmisistä sekä myönteiseen vuorovaikutukseen tuntemattomien kanssa. Yhdistäväksi luokaksi muodostin ”solidaarisuuden kokemukseni Taizéssa” -luokan.

Toisen tutkimuskysymyksen teeman osalta (Millaisissa tilanteissa solidaarisuutta koetaan?) muodostin kenttäpäiväkirjastani kolme alaluokkaa: ”yleisesti luostarissa”, ”tehtäessä omaa työtehtävää” ja ”rukousetkissä kirkossa”. Väliluokkia ei muodostunut, vaan yhdistin alaluokat suoraan yhdistäväksi luokaksi ”Tilanteet, joissa koin solidaarisuutta Taizéssa.”

Kolmannen näkökulmani (Keitä kohtaan solidaarisuutta koetaan?) osalta kenttäpäiväkirjastani poimimistani pelkistetyistä ilmauksista oli muodostettavissa kuusi alaluokkaa, joissa luokittelin solidaarisuuden kokemuksia muiden muassa erilaisia ihmisiä kohtaan, muita luostarissa olijoina sekä kaikkia maailman ihmisiä kohtaan kokemiini kokemuksiin. Alaluokista löysin yhdistäviä piirteitä siten, että muodostin niistä kaksi väliluokkaa, joiden mukaan koin luostariyhteisössä solidaarisuutta yhtäältä sellaisiin ihmisiin, joihin koin samaistuvani ja toisaalta sellaisiin, joihin en samaistunut, mutta koin myötätuntoa. Yhdistäväksi luokaksi muodostin ”solidaarisuuden kokemisen kohteeni Taizéssa” -nimisen luokan.

Viimeiseksi tarkastelin kenttäpäiväkirjaani neljännen tutkimuskysymyksen näkökulmasta eli pyrin selvittämään, kuinka merkityksellisin solidaarisuuden kokemuksiani. Alaluokkia muodostui analyysissä yhteensä viisi. Niiden perusteella pyrin esimerkiksi suhtautumaan aiempaa empaattisemmin muihin ihmisiin, muuttamaan elintapojani sosiaalisesti ja ekologisesti kestävämmiksi ja uskon tulevaisuuteen ja ihmisiin enemmän kuin aikaisemmin. Näistä alaluokista muodostin kaksi väliluokkaa, joiden mukaan Taizéssa koettu solidaarisuus muutti elämäntapojani vastuullisempaan suuntaan ja sai solidaarisuuden teeman korostumaan uskonnollisuudessani. Yhdistäväksi luokaksi muodostin ”solidaarisuuden kokemusteni merkityksellistäminen” -luokan.

Analyysin etenemistä kuvaava taulukko, josta on nähtävillä kaikki analyysissä muodostuneet luokat, löytyy liitteestä 3. Autoetnografisen aineiston analyysin valmistuttua vertasin tuloksia teemakirjoitusvastausten analysoinnin tuloksiin. Analyysini ja vertailuni tulokset esittelen seuraavaksi alaluvussa 5.2.

5.2 Autoetnografisen kokemuksen analysointi ja tulokset

5.2.1 Solidaarisuuden kokemuksiani Taizéssa

Koin Taizéssa informanttieni tapaan yhteenkuuluvuutta ja samaistumista luostarissa kohtaamiini ihmisiin sekä suvaitsevaista ilmapiiriä, jossa pyrittiin ymmärtämään erilaisia mielipiteitä omaavia ihmisiä ja erilaisia elämänvalintoja tehneitä ihmisiä. Solidaarisuuden kokemukseni Taizéssa kulminoituvat yhteisöllisyyden kokemukseen muita luostarissa olevia kohtaan, myönteisiin ajatuksiin vieraista ihmisistä sekä myönteiseen vuorovaikutukseen tuntemattomien ihmisten kanssa. Kuvailen solidaarisuuden kokemista luostarissa olevia erilaisia ihmisiä ja kaikkia muitakin ihmisiä kohtaan näin:

Erilaiset ihmiset ja heidän tasa-arvoisuutensa oli ylipäättänsä rikkaus Taizéssa. Koko viikon ajan koin valtavaa tasa-arvoisuuden tunnetta kaikkia muita luostarissa olevia ja myös muita maailman ihmisiä kohtaan. (kenttäpäiväkirja.)

Yllä olevasta kenttäpäiväkirjani katkelmasta käy ilmi, että koin luostariyhteisössä hyvin paljon tasa-arvoisuuden kokemuksia. Informanttieni teemakirjoituksissa ei ole mainintoja tasa-arvoisuuden kokemuksista. Voi olla, että informanttini eivät ole tunteneet luostarissa tasa-arvoisuutta kuten minä, tai sitten minä olen päätenyt sanoittamaan yhteyden kokemusta

muihin ihmisiin tasa-arvoisuutena, kun taas informanttini käyttävät kirjoituksissaan yhteenkuuluvuus-sanaa. Nähdäkseni on nimittäin oletettavaa, että voidakseen kokea yhteenkuuluvuutta toisten kanssa, on ihmisen myös koettava ainakin jossakin määrin tasa-arvoisuutta kyseisiin ihmisiin.

Seuraavaksi nostan esille kaksi yksittäistä luostarissa kokemaani tilannetta, jossa koin vahvasti solidaarisuutta. Ensimmäinen tilanne oli tällainen:

Torstai-iltana makoilin väsyneenä kirkon lattialla. Joku mies tuli herättelemään minua ja kysymään, onko kaikki hyvin. Oli hienoa, että toisista pidettiin huolta. Selitin hämmentyneenä, että olen vain väsynyt ja odotan puhelimeni latautumista. (kenttäpäiväkirja.)

Tässä tilanteessa koin samanlaista auttamista ja vieraista ihmisistä huolehtimista, jota myös informanttini kuvailevat kirjoituksissaan.

Toista yksittäistä kokemustani kuvaan näin:

Yhteenkuuluvuuden ja tasa-arvoisuuden, samassa veneessä olemisen ja yhteisten kokemusten jakamisen tunne kuitenkin huipentui lähtöpäivänämme sunnuntaina. Istuin seurakuntani toisen nuoren, jo ennestään tuntemani henkilön kanssa juttelemassa iltapäivällä varjossa, kun seuraamme liittyi yllättäen [tunnistetietoja poistettu] suomalainen henkilö. Istuimme yhdessä odottamassa ruokaa ehkä noin tunnin ja juttelimme sujuvasti kokemuksistamme viikon varrelta, kulttuurishokeista suomalaisen silmin ja jaoimme jopa syvällisiä kokemuksiamme, kerroin esimerkiksi koti-ikävästäni. En kokenut missään vaiheessa oleelliseksi kysyä edes henkilön nimeä tai sitä, kuinka hän oli päätenyt Taizéhen. Sillä ei ollut mitään väliä, olimme vain tasavertaisia matkalaisia. Sama muukalaisuuden kokemus vieraassa maassa, sama pitkä pyhiinvaellus takana ja kotiinlähtö edessä vielä samana päivänä. (kenttäpäiväkirja.)

Tämä kokemus kuvastaa erityisen hyvin Viktor Turnerin (1969) spontaanin communitaksen ilmenemistä Taizén pyhiinvaeltajien solidaarisuuden kokemuksissa. Tapaamani henkilö olisi arkipäiväisessä elämässä ollut erilaisessa sosiaalisessa asemassa kuin minä: hän oli eri ikäinen kuin minä, erilaisessa elämäntilanteessa kuin minä ja hän asui täysin eri puolella Suomea kuin minä. Arkielämässä emme jakaisi paljoakaan yhteisiä kokemuksia, vaan sosiaalinen rakenne erottaisi meidät toisistamme. Yllä kuvailemassani tilanteessa meidät molemmat oli kuitenkin irrotettu arkielämän sosiaalisista rakenteista eikä meidän ollut edes mahdollista tehdä asioita,

jotka arjessa olisivat erottaneet meidät toisistamme. Koin, että olimme tilanteessa täysin tasa-arvoisia ja samassa asemassa vailla meitä normaalisti määrittäviä ominaisuuksia. Voidaan tulkita, että olimme molemmat liminoidissa tilassa pyhiinvaelluksella. (Ks. Turner 1969, van Gennep 1960.)

5.2.2 Tilanteet, joissa koin solidaarisuutta Taizéssa

Kenttäpäiväkirjassani esiintyy samat solidaarisuuden kokemisen tilanteet kuin informanttienkin vastauksissa. Olen kokenut solidaarisuutta erityisesti työnteon yhteydessä, rukoushetkissä kirkossa, raamattukeskustelupienryhmien tapaamisissa sekä spontaanisti viettäessäni vapaa-aikaa luostarissa. Kuvaan solidaarisuuden kokemuksiani työnteon tilanteissa sekä vietettäessä vapaa-aikaa luostarissa tarkemmin muissa luvun 5 alaluvuissa.

Raamattukeskustelupienryhmässä kokemaani solidaarisuutta kuvaan tällä tavalla:

Koin kiinnostavaksi ja hyödylliseksi jakaa toisten nuorten kristittyjen (tosin yksi porukassa oli ateisti) kanssa ajatuksia uskosta. Koin, että en olekaan niin erikoinen nuori: tässä minulla oli ryhmä nuoria, joiden sydän palaa uskolle samalla tavalla kuin omani ja jotka haluavat elää elämäänsä kristityn kutsumuksellaan sataprosenttisesti. Heillä oli myös samanlaisia ryhmänohjaamisen kokemuksia omasta kirkostaan kuin minulla. Emme kokeneet olennaiseksi nostaa esille sitä mistä kirkkokunnasta kukin on, vaan kaikki edustivat enemmän itse itseään kristittyinä (toki sain ymmärtää, että suurin osa oli katolilaisia, yksi kalvinisti). (kenttäpäiväkirja.)

Kenttäpäiväkirjani otteesta selviää, että koen jo ensimmäisessä raamattukeskustelupienryhmän tapaamisessa yhteenkuuluvuutta ja samankaltaisuutta itselleni ennestään täysin vieraiden ihmisten kanssa, jotka tulevat myös eri maista ja kirkkokunnista kuin minä. Olennaista keskustelupienryhmän tapaamisessa kokemassani solidaarisuudessa on aineistositaattini perusteella myös kokemus kuulumisesta. Kerron sitaatissa, että koen kuuluvani osaksi keskusteluryhmää, koska minulla on samanlaisia kokemuksia ja samanlainen uskonnollinen vakaumus kuin heillä. Koen siis tulevani hyväksytyksi ja osaksi ryhmää.

Autoetnografinen kokemukseni myös auttaa syventämään ymmärrystä kirkon rukoushetkissä koetusta solidaarisuudesta. Autoetnografinen päiväkirjani paljastaa, että yhteisten laulujen laulaminen on saanut minut tuntemaan solidaarisuutta rukoushetkissä. Kuvaan tilannetta näin:

Yhteisten laulujen laulaminen eri vierailia kielillä sai minut tuntemaan, kuin tekisin hyvän teon muille kirkossa oleville ihmisille. En itse ymmärrä laulun sanoja tai edes aihetta. En edes tiedä, millä kielellä laulan. Kuitenkin kuvittelen, että laulan juuri nyt vieressäni istuvan ihmisen äidinkielellä. Se ilahduttaa kieltä ymmärtäviä ihmisiä, helpottaa koti-ikävää ja tekee sellaisen tunteen, että tulee huomioiksi. Samalla tavalla ilahdun itse, kun koko kirkko laulaa vierasmaalaisittain murtaen Sanasi on lamppua. Erityisen hienona vieraanvaraisuuden ja solidaarisuuden osoituksena pidän sitä, että Taizéssa lauletaan myös pienillä kielillä, kuten swahiliksi, eestiksi sekä suomeksi (näitä olen siis tällä viikolla kuullut) eikä vain isoilla kielillä, joiden puhujia paikalla on aina paljon (kuten ranska, saksa, englantia yms). (kenttäpäiväkirja.)

Autoetnografinen kokemukseni vahvistaa teemakirjoituksista esiin nousseita solidaarisuuden kokemisen tilanteita ja auttaa ymmärtämään paremmin mistä näissä tilanteissa on kyse. Oman kokemukseni perusteella voidaan ajatella, että esimerkiksi rukoushetkissä koetussa solidaarisuudessa voi olla olennaista yhteinen laulaminen vierailia kielillä.

5.2.3 Solidaarisuuden kokemusteni kohteet

Omissa kenttäkokemuksissani näkyy osittain samat solidaarisuuden kokemisen kohteet kuin teemakirjoitustenkin vastauksissa. Kerron kenttäpäiväkirjassani kokevani solidaarisuutta esimerkiksi raamattukeskustelupienryhmääni, muita luostarissa olijoita ja siellä spontaanisti kohtaamiani vieraita ihmisiä kohtaan sekä muita kristittyjä kohtaan. Kirjoitan näistä asioista hyvin samaan tapaan kuin teemakirjoittajtkin, esimerkiksi kerron kokevani yhteyttä toisiin kirkossa rukoilijoihin.

Kuitenkin autoetnografisessa kokemuksessani korostuu myös sellaisia solidaarisuuden kokemisen kohteita, jotka eivät tulkintani mukaan korostu teemakirjoituksissa. Eräs tällainen kohde on solidaarisuuden kokemus huono-osaisempia ihmisiä kohtaan. Nämä solidaarisuuden kokemukset syntyivät roskienlajittelutyössäni, jota tein Taizéssa. Kuvailen työtä päiväkirjassani näin:

Käytännössä työmme oli siis sitä, että avasimme auringossa hautuneet sekajätepusseja pöydälle ja tämän jälkeen kaivoimme matoja kuhisevasta jättekasasta kierrätettävät materiaalit erilleen. Ilman hengityssuojaimia haju oli hirvittävä. Lisätään tähän kuvaukseen vielä, että hellettä oli lähes 40 astetta. Suomessa tällaista työtä ei varmasti olisi saanut terveystyöstä edes tehdä ainakaan ilman kunnollisia suojavarusteita. Työ oli hirvittävä ja yhtenä päivänä sain käteeni jostakin metalli- tai lasipurkista haavan. Minut lähetettiin saman tien

ensiapuun puhdistuttamaan haavani. Olin kauhuissani, että saisin roskista vielä jonkin verenmyrkytyksen. Onneksi selvisin vain säikähdyksellä.
(kenttäpäiväkirja.)

Kierrätystyössäni koin solidaarisuuden kokemuksia, jotka kohdistuivat köyhemmissä maissa eläviä ihmisiä kohtaan. Näihin kokemuksiin linkittyy vahvasti ymmärrys omasta etuoikeutetusta asemasta ja huoli maailman epätasa-arvoisuuksista. Kuvailen huono-osaisempia ihmisiä kohtaan koettua solidaarisuutta kenttäpäiväkirjassani näin:

Työ sai minut muutenkin miettimään maailmaamme ja sen epätasa-arvoisia töitä. Teen itse tällä hetkellä siistiä 9–5 asiantuntijatyötä toimistossa ja silti valitan. Uuskolonialismin seurauksena, minunkin elintapani mahdollistajina, kuitenkin niin monet ihmiset joutuvat tehdä meidän kierrätyksemme kaltaista työtä koko elämänsä, 18 tuntia päivässä ilman niitäkään vähisiä suojarusteita, mitä meillä oli. (kenttäpäiväkirja.)

Ajattelen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kaipuun korostuvan minun tekstissäni juuri siksi, että kierrätystyössä kohtasin ihmisten epätasa-arvoisuuteen liittyviä haasteita. Informanttini ovat voineet tehdä Taizéssa jotakin muuta työtä, jolloin he eivät ole kohdanneet roskien kierrättämiseen liittyviä haasteita Taizéssa, joten huoli sosiaalisesta ja ilmastollisesta oikeudenmukaisuudesta ei ole herännyt. Jos informanttini olisivat tehneet samaa työtä kuin minä, on mahdollista, että myös heille olisi syntynyt samanlaisia ajatuksia.

Autoetnografisessa kokemuksessani korostuu myös kokemus solidaarisuudesta omaa matkaseuruettani kohtaan. Teemakirjoituksissa tämä mainitaan ainoastaan kerran (J). Minä kirjoitan kenttäpäiväkirjassani, että matkan alussa en koe juurikaan yhteyttä seurueeseeni, mutta matkan lopulla huomaan jo juttelevani kaikkien seurueemme jäsenten kanssa, vaikka en olisi tavannut heitä aikaisemmin tai emme olisi aiemmin tulleet niin hyvin toimeen. Kirjoitan arvelevani, että kokemus johtuu osittain siitä, että emme tulisi yksinämme toimeen luostarissa:

Taizéssa vietettyjen päivien seuratessa toisiaan aloin pikku hiljaa vaihtamaan ajatuksia ja käymään lyhyitä keskusteluita lähes kaikkien matkaseurueemme jäsenten kanssa, myös niitten, keitä en ollut koskaan aiemmin nähnyt tai keiden kanssa en tyypillisesti olisi missään tekemisissä. Ajattelin tämän johtuvan osaltaan siitä, että olimme yhdessä jakamassa samaa kokemusta kaukana kotoa: kaikkien tulisi tulla toimeen keskenään, jotta voisimme selviytyä, koska olosuhteet eivät olleet tuttuja kenellekään, kukaan ei siis selviytyisi näissä uusissa olosuhteissa yksin, ei tietäisi kuinka niissä navigoida. Missä on vessa? Mistä saa vettä? Kuinka

helteen kanssa tullaan toimeen? Onko tässä ruuassa allergisoivia aineisosa?
(kenttäpäiväkirja.)

Ajattelen, että solidaarisuus oman matkustusryhmän kesken ei korostu teemakirjoitusvastauksissa siksi, että informanttini eivät välttämättä ole matkustaneet Taizéhen ryhmän kanssa, vaan esimerkiksi itsenäisesti tai oman puolison tai kavereidensa kanssa.

Erilaisuuden suvaitsemisen oppiminen näkyy teemakirjoitusvastauksissa merkittävänä teemana erityisesti silloin, kun Taizén pyhiinvaeltajat merkityksellistävät matkaansa ja siellä kokemiaan solidaarisuuden kokemuksia matkansa jälkeen. Teemakirjoituksissa ei kuitenkaan kirjoiteta solidaarisuuden kokemisesta erilaisia ihmisiä kohtaan yhtä suorasti, kuin minä kirjoitan kenttäpäiväkirjassani:

Kaikki ihmiset istuivat tasa-arvoisesti kirkon lattialla (kirkosta ks. kuva 4) ja heidän joukossaan oli niin katolilaisia kuin protestantteja, heteroita kuin queer-ihmisiä, vauvoja, nuoria, lapsia, vanhuksia kuin vammaisiakin henkilöitä. Munkkeja ja nunnia, eri kirkkokuntien pappeja ja piispoja kuin tavallisia maallikoitakin. Eikä mikään ominaisuus erottanut meitä toisistamme.
(kenttäpäiväkirja.)

Tämä kenttäpäiväkirjani ote kuvastaa hyvin sitä, että koin luostariyhteisössä solidaarisuutta erilaisia ihmisiä kohtaan. Koin olevamme tasa-arvoisia ja samanlaisia erilaisista sosiaalisista kategorioistamme huolimatta.

Kuva 4: Sovituksen kirkko, jossa rukoushetket järjestetään.

Kuva: Pauliina Niskakoski-Nurmi

Lisäksi on kiinnostavaa, että minun kokemuksessani korostuu hyvin paljon solidaarisuuden kokemus kaikkia maailman ihmisiä, ei pelkästään toisia luostarissa olevia tai toisia kristittyjä kohtaan. Kokemuksessani Taizéssa näkemäni erilaisten ihmisten kirjo edusti minulle koko maailman ihmiskunnan kirjoa. Laajensi luostariyhteisössä tapaamiani ihmisiä kohtaan kokeman solidaarisuuden koskemaan kaikkia maailman ihmisiä, joita luostarissa kohtaamani ihmisten paljous ja erilaisuus kuvittelussani edusti. Tämä ilmiö ei tulkintani mukaan näy teemakirjoituksissa yhtä selkeästi kuin kenttäpäiväkirjassani.

Kerron matkapäiväkirjassani, että ”sain kokea matkalla paitsi yhteyttä eri kristittyjen välillä eri kirkkokunnissa myös yhteyttä kaikkien ihmisten välillä”. Perustelen kokemustani näin: ”[...] sillä Jumala on luonut kaikki ihmiset ja rakastaa heitä enemmän, kuin pystyn koskaan käsittämään tai ymmärtämään”. Kokemukseni siis kohdistuu kaikkiin maailman ihmisiin siksi, että ajattelin Jumalan rakastavan kaikkia ihmisiä samalla tavalla erilaisuuksista riippumatta.

Kiinnostavaa on, että aineistossani elää rinnakkain kaksi solidaarisuuden kokemisen kohdetta, jotka vaikuttavat päällisin puolin toisensa ulossulkevilta: toiset kristityt ja kaikki muut ihmiset. Sekä teemakirjoituksissa että autoetnografisessa päiväkirjassani korostuu

solidaarisuuden kokemus toisia kristittyjä kohtaan ja omassa kokemuksessani korostuu myös solidaarisuuden kokemus kaikkia ihmisiä kohtaan, siinä missä teemakirjoituksissa se näkyy, mutta ei yhtä suuressa roolissa kuin päiväkirjassani.

Solidaarisuuden kokemisen kohdistumista kaikkiin ihmisiin olen tulkinnut luvussa 4.1. Moghaddamin yhteisen ihmisyyden identiteetin teorian avulla. Teorian mukaan solidaarisuutta syntyy vain silloin, kun muut identiteettitekijät (kuten uskonto) syrjäytetään toissijaisiksi identiteeteiksi (Ks. Moghaddam 2009, 342). Aineistossani kuitenkin sekä solidaarisuuden kokemus kaikkiin ihmisiin yhteisen ihmisyyden identiteetin kautta että solidaarisuuden kokemus toisiin kristittyihin yhteisen kristityn identiteetin kautta elävät rinnakkain. Kristityn sisäryhmäläisen identiteetin omaamisen voisi siis olettaa sosiaalisen identiteetin teorian mukaan sulkevan ei-kristityt ulkoryhmään ja täten luovan ennakkoasenteita ja syrjintää (Ks. Hornsey 2008, 204–205). Kuitenkin autoetnografisessa kokemuksessani juuri kristityn sisäryhmäläisen identiteetti aiheutti solidaarisuuden kokemuksia kaikkia maailman ihmisiä kohtaan, koska maailmankuvassani olevan uskomuksen mukaan kristityn tulee käyttäytyä solidaarisesti kaikki kohtaan, myös ei-kristittyjä. Juuri tätä kuvaan yllä esitetyllä kenttäpäiväkirjani aineisto-otteella: ”[...] sillä Jumala on luonut kaikki ihmiset ja rakastaa heitä enemmän, kuin pystyn koskaan käsittämään tai ymmärtämään”.

Tällöin sisäryhmäläisen identiteettini mahdollisti solidaarisuuden kokemisen ulkoryhmäläisiin. Samanlaisesta merkityksellistämisen tavasta kirjoittaa myös M, joka ryhtyi Taizéssa koettujen solidaarisuuden kokemusten myötä ajattelemaan, että ”ystävyyks on kristittyjen kutsumus, myös toisinajatteleviin ja toisella lailla uskoviin nähden”. Voi olla, että tämä autoetnografinen tulkintani tavastani merkityksellistää Taizéssa koettua solidaarisuutta auttaa ymmärtämään myös teemakirjoitusaineistossa esiintyvää päällekkäisyyttä solidaarisuuden kokemisessa toisaalta toisiin kristittyihin, toisaalta kaikkiin maailman ihmisiin.

Lopulta aineistostani on kuitenkin vaikea tulkita, onko Taizéssa koetussa solidaarisuudessa ensisijaisesti kyse solidaarisuudesta kaikkia ihmisiä kohtaan vai rajatumpaa ryhmää, esimerkiksi toisia kristittyjä, kohtaan. Yhtäältä aineistossa kerrotaan paljon solidaarisuuden kohdentumisesta vain sellaisiin ihmisiin, joita luostarissa ollaan tavattu (esim. omat raamattukeskustelupieryhmäläiset), mutta toisaalta pyhiinvaeltajien merkityksellistäessä

kokemustaan he kertovat kokevansa samankaltaisuutta globaalisti kaikkiin ihmisiin ja haluavansa kohdata uusia ihmisiä empaattisemmin ja ennakkoluulottomammin jatkossa.

Kontaktihypoteesia tutkineiden Bettigrewin ja Troppin mukaan ulkoryhmäläisiin kohdistuva ennakkoluuloisuus voi hälventyä silloin, kun kohdataan joku vieraan ryhmän edustaja ja hänen kanssaan koettu positiivinen kokemus samaistetaan koskemaan koko hänen edustamaansa ryhmää, ei vain sitä tiettyä yksilöä kohtaan, joka ollaan kohdattu. (Bettigrew ja Tropp 2006, 1). Tämänkaltaisesta tilanteesta on kyse päiväkirjassani kun kuvailen solidaarisuuden kokemustani kirkossa, jossa näen paljon erilaisia ihmisiä. Kirkossa olevien ihmisten monimuotoisuus ikään kuin edustaa minulle koko ihmiskunnan monimuotoisuutta pienoiskoossa, jolloin solidaarisuuden kokemukseni luostarissa näkemiäni ihmisiä kohtaan laajenee koskemaan kaikkia maailman ihmisiä. Jos esimerkiksi näin kirkossa katolilaisen ihmisen, ajattelin kaikkien katolilaisten olevan samanlaisia kuin hän ja koen täten solidaarisuutta kaikkia katolilaisia kohtaan. Tämä voi selittää, kuinka aineistossani esiintyvä näennäinen ristiriita siinä, että toisaalta solidaarisuus kohdistuu luostarissa kohdattuihin ihmisiin (sisäryhmä) ja toisaalta kaikkiin ihmisiin (ulkoryhmä) elävät rinnakkain: oletan, että luostarissa koetaan solidaarisuutta siellä kohdattuja ihmisiä kohtaan, mutta solidaarisuus laajenee myöhemmin koskemaan kaikkia ihmisiä pyhiinvaeltajan merkityksellistäessä matkaansa, kun kohdattu yksilö nähdään koko ryhmänsä edustajana.

Solidaarisuuden kokemukseni ovat kohdistuneet Taizéssa paitsi samoihin ryhmiin kuin teemakirjoituksissakin (raamattukeskustelupienryhmäni, muut luostarissa olevat, toiset kristityt) myös sellaisiin kohteisiin, jotka korostuvat teemakirjoituksissa huomattavasti vähemmän kuin kenttäpäiväkirjassani tai eivät lainkaan. Tällaisia solidaarisuuden kokemisen kohteita olivat minulle itseäni huono-osaisemmat ihmiset, oman matkustusryhmäni jäsenet ja kaikki maailman ihmiset.

5.2.4 Solidaarisuuden kokemusteni merkitys minulle

Taizén pyhiinvaellus merkitsi myös minulle informanttieni tapaan uskonnollisuuden kasvamista ja aktivoitumista, tulevaisuususkon kasvamista sekä muutosta siinä, että haluan pyrkiä suhtautumaan toisiin ihmisiin aiempaa empaattisemmin luostariyhteisössä kokemani solidaarisuuden vuoksi. Kuvaan esimerkiksi uskonnollisuuteni kasvamista näin:

Kaiken kaikkiaan koin, että uskonnollisuuteni vahvistui matkalla paljon. Oikeastaan en enää edes halua puhua uskosta. ”Uskon, että asia on tavalla X”, ”Uskon, että Jumala on tällainen” ei enää kuvaa kokemustani Jumalasta. Nyt ajattelen, että en enää *usko* Jumalan olemassaoloon todellisuudessamme, minä *tunnen* Hänet lähelläni. (kenttäpäiväkirja.)

Tulevaisuususkoni vahvistumista matkan aikana solidaarisuuden kokemusten ansioista kuvaan näin:

Luottamukseni ihmiskuntaan oikeasti palautui matkalla. Näin luostarissa, että ihmiset pystyvät hyvään, ihmiset pystyvät elämään rauhassa keskenään. [...] Lisäksi opin, että luottamus ja toivo ei ole optimismia. Minun ei tarvitse pettää itseäni ja ajatella, että maailmassa on kaikki hyvin ollakseni toiveikas. Ei, vaan toivo on luottamusta siihen, että kaikissa tilanteissa viimeinen sana on hyvällä ja rakastavalla Jumalalla, joka tahtoo meille hyvää. (kenttäpäiväkirja.)

Uutta, empaattisempaa suhtautumistani muihin ihmisiin vuorovaikutustilanteissa kuvaa seuraava aineistositaatti. Sitaatti on sellaisesta kohdasta kenttäpäiväkirjaani, jossa olen juuri aikaisemmin pohtinut tapaamistani erään toisaalta samaistuttavan, toisaalta kanssani hyvin erilaisia mielipiteitä ja ajatuksia omaavan henkilön kanssa ja olen hieman tuhtunut tapaamisestamme:

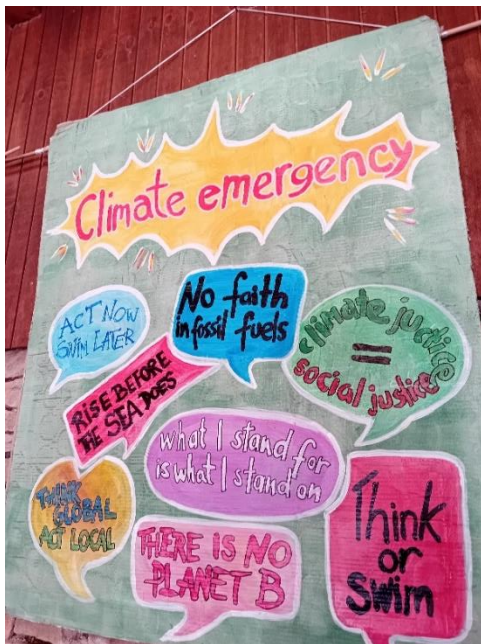
Silti koin, että kohtaaminen oli arvokas. Opin ymmärtämään, että minun tulee aina muistaa, että ihmiset kokevat asiat eri tavalla omista näkökulmistaan ja jos haluaa oikeasti osoittaa toiselle ihmiselle arvostusta ja kunnioitusta pitää pyrkiä ymmärtämään hänen ajatuksiaan. Miksi hän ajattelee ja kokee juuri niin kuin hän ajattelee ja kokee? Mitä sellaista hän on ehkä joutunut elämässään kokemaan, miltä minä olen säästynyt? (kenttäpäiväkirja.)

Kiinnostavaa on, kuinka tulkitsen luostariympäristössä pienimuotoisen konfliktitilanteen välittömästi mahdollisuutena oppia arvostamaan ihmisiä, jotka ovat kanssani eri mieltä.

Omassa kokemuksessani nousee kuitenkin esille myös kaksi sellaista teemaa, jotka eivät näy tai ainakaan korostu informanttien kokemuksissa lainkaan. Ensimmäinen teema on, että ymmärrettyäni roskienlajittelutyössäni, että Suomessa ollaan hyvin edellä jätehuollossa myös moniin muihin Euroopan unionin maihin verrattuna, kerron päiväkirjassani haluavani jatkossa kiinnittää tarkempaa huomiota lajittelemiseen ja muutenkin kulutustottumuksiini, jotta voisin ratkaista osaltani maailmanlaajuisia jäteongelmaa:

Koen kierrättämisen olleen siis arvokas kokemus, Tästä lähtien mietin entistä tarkemmin kulutustottumuksiani ja kiinnitän entistä tarkempaa huomiota kierrättämiseen kotonani. Aion esimerkiksi pestä kierrätykseen menevät materiaalit paremmin, jotta ne saadaan varmasti hyödynnettyä uusiokäyttöön. (kenttäpäiväkirja.)

Tällaista sosiaalisen kestävyuden ja ympäristötietoisuuden heräämisen teemaa ei löydy yhtä eksplisiittisenä teemakirjoitusvastauksista. Niissä ainoastaan B kertoo Taizéssa koetun solidaarisuuden saaneen hänet ajattelemaan, että hyvinvointia tulisi jakaa tasaisemmin maapallolla. Taizé-yhteisö on kuitenkin saattanut jossakin vaiheessa kiinnittää huomiota ympäristöongelmiin ja pyrkiä lisäämään ympäristötietoisuutta pyhiinvaeltajien parissa. Päätelen tämän siitä, että löysin luostarin seinältä todennäköisesti nuorten askarteleman taulun, jossa kampanjoidaan ilmastonmuutosta vastaan (kuva 5).

Kuva 5: Ilmastonmuutosta vastaan kampanjoiva taulu Taizéssa.

Kuva: Pauliina Niskakoski-Nurmi

Toinen autoetnografisen kokemukseni erityinen piirre on, että näen Taizéssa koetun solidaarisuuden johtuvan vahvasti yliluonnollisista, kristillisestä henkisyydestä nousevista syistä. Merkityksellistän kokemuksia ajatteleamalla, että ne johtuvat Pyhän Hengen vaikutuksesta luostarissa:

Ajattelin, että en ole koskaan kokenut tällaista missään muualla. Jos nämä ihmisryhmät kohtaisivat jossakin muualla tai tekisivät yhdessä jotakin muuta kuin rukoilisivat, syntyisi sota, väkivaltaa, rasismia, syrjintää tai kiusaamista. Ajattelen sen todella olevan suuri ihme, että kaikki nämä ihmiset istuivat tasa-arvoisesti sulassa sovussa kirkossa kokien yhteenkuuluvuutta ja rakkautta toisiaan kohtaan. Ajattelen, että siinä on jotakin yliluonnollista ja pyhää, jotakin sellaista, mihin aina pitäisi pyrkiä mutta mihin emme maailmassa koskaan pääse. Ajattelen, että siinä on kuva Jumalan valtakunnasta, Jumalan kansasta. ”Kristuksen kirkosta”, johon kuuluvia ihmisiä ei erota kirkkokuntien rajat, etnisyys, sukupuoli tai mikään muukaan ominaisuus. On vain ”pyhien yhteys”. [Veljen nimi] siteerasikin osuvasti galatalaiskirjettä myöhemmin torstaina raamattuluennossaan: *Yhdentekevää oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen. Sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi” (Raamattu, 1992 Gal 3:27–28).* (kenttäpäiväkirja.)

Vastaavanlaisia kristillisestä henkisyudesta ammentavia merkityksellistämisiä solidaarisuuden kokemuksille löytyy teemakirjoituksista muutama. A ajattelee solidaarisuuden luostarissa johtuvan siitä, että ”kaiken keskiössä on rakkauden kaksoiskäsky” ja M siitä, että Taizéssa vuosikymmeniä jatkunut rukous on muokannut sekä Taizén yhteisöä että sielä vierailevia ja Jumalan todellisuus on saanut tilaa jatkuvan rukouksen vuoksi. Näiden lisäksi P ajattelee, että ”Kristus vaikuttaa vahvasti Taizéssa ja rukouslaulut jäävät soimaan ihmisten sydämiin.” Kuitenkin hyvin paljon yleisempää on, että informanttini ajattelevat solidaarisuuden kokemusten johtuneen täysin maallisista syistä. Esimerkiksi E ajattelee yhteenkuuluvuuden tunteen syntyvän, kun luostarissa eletään samankaltaisessa rytmissä. Myös liminaalitalan käsitteen tapaisia kuvauksia löytyy teemakirjoituksista. Esimerkiksi H selittää solidaarisuuden kokemuksia näin:

Taizéssa sekä ohjelma että aikataulut ovat hyvin erityislaatuisia verrattuna muuhun elämäni. Tämän vuoksi koen usein tilanteita, joita minulla ei olisi mahdollisuutta kokea tavallisessa elämässä. Rajoitettu aika ja tieto siitä, että en tule tapaamaan suurinta osaa luostarissa olevista ihmisistä enää koskaan tekee minut uteliaaksi ja avomieliseksi muita kohtaan.

Minä siis merkityksellistin kokemustani luostarissa informanttieni tapaan siten, että tulevaisuususkoni ja empaattisuuteni muita ihmisiä kohtaan lisääntyivät. Lisäksi Taizéssa koettu solidaarisuus erityisesti huono-osaisempia ihmisiä kohtaan herättivät minussa halun toimia sosiaalisesti kestävästi ja ympäristöystävällisesti kulutusvalintojeni suhteen. Lopulta

merkityksellisten solidaarisuuden kokemuksiani ajattelemalla, että ne johtuivat Jumalan vaikutuksesta luostarissa.

Tulkitsen Taizéssa kokemiani solidaarisuuden kokemuksia Gordon Allportin koulukunnan kontaktihypoteesin sekä Viktor Turnerin liminaalisen tilan käsitteen näkökulmista. Kontaktihypoteesin mukaisesti vuorovaikutin luostariyhteisössä itseni kanssa erilaisten ihmisten eli ulkoryhmäläisiksi miellettyjen henkilöiden kanssa monenlaisilla tavoilla. Tätä vuorovaikutusta oli esimerkiksi yhteinen työnteko, keskusteleminen keskustelupienvyöryjen tapaamisissa sekä läsnäolo rukoustilanteissa. Nämä vuorovaikutustilanteet johtivat ennakkoluulojen hälvenemiseen, mikä on nähtävillä tavastani merkityksellistä pyhiinvaelluksella kokemaani solidaarisuutta (informanttieni tapaan) esimerkiksi siten, että pyrin suhtautumaan erilaisiin ihmisiin aiempaa empaattisemmin.

Pyhiinvaellukseni liminoidi luonne puolestaan ilmenee siinä, että kirjoitan kokeneeni Taizéssa paljon tasa-arvoisuuden kokemuksia, jotka kohdistuivat muihin luostarissa oleviin ihmisiin (Ks. luku 5.2.1.). Turnerin mukaan juuri tasa-arvoisuus onkin yksi liminaalista tilaa määrittävä piirre. Muita ominaisuuksia ovat esimerkiksi anonymiteetti ja omaisuuden ja aseman poissaolo. (Turner 1969, 107.) Tarkemmin juuri pyhiinvaeltamisen tilanteissa Turner ajattelee liminoidia tilaa määrittävän esimerkiksi pyhiinvaeltajien aseman yhdenmukaistuminen ja perusarvojen pohtiminen (Turner ja Turner 1978, 34). Ajattelen myös näiden liminaalisen tai liminoidin tilan ominaisuuksien ilmenneen solidaarisuuden kokemuksissani, kun kerron kokeneeni yhteenkuuluvaisuutta eli communitasta kirkossa rukoileviin ihmisiin riippumatta heidän kulttuuristaan, asemastaan tai taustastaan (Ks. luku 5.2.3). Lisäksi pyhiinvaellus sai minut pohtimaan elämän perusarvoja, kuten kaikkien ihmisten mahdollisuutta hyvään elämään.

6 Loppuyhteenveto ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Tässä tutkimuksessa olen tutkinut Taizén pyhiinvaeltajien kokemuksia solidaarisuudesta, joita he ovat kokeneet vierailunsa aikana luostariyhteisössä. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessäni kysyin, millaisia solidaarisuuden kokemuksia Taizé-luostarissa koetaan. Tutkimukseni tuloksena on, että Taizéssa koetussa solidaarisuudessa on kyse yhteenkuuluvuuden tunteesta muihin ihmisiin jaetun identiteetin kautta (esimerkiksi ihmisyyden identiteetti tai yhteinen kristityn identiteetti), joka ilmenee suvaitsevaisuutena erilaisuutta kohtaan, toisten auttamisena ja huomioimisena sekä spontaanina ystävällisenä vuorovaikutuksena vieraiden ihmisten kanssa. Solidaarisuuden kokemuksessa korostuu erilaisten ihmisten näkeminen samanlaisena kuin itse. Tämä näkyy esimerkiksi eri kansalaisuuksiin ja kulttuureihin samaistumisena ja ekumeenisena ymmärryksenä eri kirkkokunnista tulevien ihmisten välillä.

Toisessa tutkimuskysymyksessäni pohdin, millaisissa tilanteissa näitä solidaarisuuden kokemuksia koetaan. Vastaukseni tähän kysymykseen on, että solidaarisuutta koetaan kohdatessa toisia ihmisiä luostarissa toisaalta niin yhteisön järjestämän virallisen ohjelman aikana kuten raamattukeskustelupienryhmissä, rukoushetkissä, työnteossa ja ruokailuhetkissä kuin spontaanisti vapaa-ajallakin. Kolmannessa tutkimuskysymyksessäni kysyin, keitä tai ketä kohtaan Taizéssa koetut solidaarisuuden kokemukset kohdistuvat. Tutkimuksessani totesin, että solidaarisuus kohdistuu toisaalta niin luostarissa kohdattuihin ihmisiin kuin luostariympäristön ulkopuolisiin ihmisiin, kuten toisiin kristittyihin ja kaikkiin maailman ihmisiin.

Viimeisen tutkimuskysymykseni avulla halusin selvittää, millaisia merkityksiä Taizéssa koetuille solidaarisuuden kokemuksilla annetaan. Totesin, että solidaarisuuden kokemus merkitsee Taizén pyhiinvaeltajille ihmiskuvan ja tulevaisuuskuvan muutosta myönteisempään ja toiveikkaampaan suuntaan sekä elämäntapojen muutosta siten, että pyhiinvaeltajan uskonnollisuus vahvistuu ja hän pyrkii huomioimaan muut ihmiset aiempaa empaattisemmin ja avarakatseisemmin, vaikka nämä olisivat hänen kanssaan eri mieltä. Taizé-yhteisö sanookin eksplisiittisesti pyrkivänsä edistämään luottamuksen kasvua tulevaisuuteen sekä toisiin ihmisiin. Tämän näkyy esimerkiksi siinä, että yhteisö kutsuu järjestämiään pyhiinvaelluksia Luottamuksen pyhiinvaelluksiksi. On kiinnostavaa todeta tämän tutkimuksen avulla, että yhteisön pyrkimys synnyttää pyhiinvaeltajissa luottamusta tulevaisuuteen ja ihmisyyteen

todella onnistuu. Sen sijaan on vaikeampi sanoa, ovatko muut pyhiinvaeltajien merkityksellistämiset Taizé-veljien tavoitteita vai eivät, mutta on selvää, että esimerkiksi veljien ylläpitämä käytäntö keskustelupienvyhmistä edistää kontaktihypoteesin mukaisesti erilaisuuden ymmärtämistä, kun eri lähtökohdista tulevat ihmiset keskustelevat keskenään.

On hyvä kuitenkin pohtia kriittisesti, ovatko tutkimukseni tulokset yleistettävissä kaikkiin Taizén pyhiinvaeltajiin ja heidän kokemuksiinsa. Yhtäältä aineistoni saavutti hyvin saturaatiopisteen eli samat teemat alkoivat toistumaan ja muodostamaan selviä kaavoja teemakirjoitusvastauksissa. Myös oma autoetnografinen kokemukseni suurimmilta osin tuki teemakirjoitusvastauksista nostamiani havaintoja. Tutkimukseni otanta on myös melko satunnainen, keräsinhän yhteystietoja satunnaisesti Taizéssa tapaamiltani ihmisiltä sekä satunnaisilta ihmisiltä Facebookin Taizén ystävät -ryhmästä.

Toisaalta on kuitenkin mahdollista, että tutkimukseni informantit valikoituivat siten, että teemakirjoituspyyntöön vastasivat vain ihmiset, joilla on pääosin hyviä kokemuksia Taizén pyhiinvaellukselta. On mahdollista, että jotkut ovat kokeneet luostariyhteisössä paljonkin epäsolidaarisuutta, mutta nämä ihmiset eivät ole päätyneet kirjoittamaan teemakirjoituksia tutkimukseeni. Kirjoituspyyntöni on voinut tavoittaa myönteisiä kokemuksia omaavia ihmisiä enemmän kuin kielteisiä kokemuksia omaavia esimerkiksi siksi, että Facebookin Taizén ystävät -ryhmään kuuluu todennäköisesti enemmän Taizésta innostuneita ihmisiä kuin matkaansa pettyneitä pyhiinvaeltajia. Tästä syystä jokin toinen aineistonmuodostamismenetelmä olisi voinut tuottaa tasapuolisempaa aineistoa.

Lisäksi aineistoni painottuu selvästi suomalaisiin vastaajiin ja aineistosta on luettavissa, että suurin osa vastaajista on arvoiltaan edistysmielisiä arvoliberaaleja. Lähes kaikki vastaajani myös identifioituvat tulkintani mukaan kristityiksi. Otantani ei siis tässä mielessä vastaa täysin luotettavasti kaikkia Taizén vierailijoita, koska tiedän, että luostarissa vierailee myös ateisteja ja eri uskontojen edustajia sekä konservatiivisemmat arvot omaavia ihmisiä. En siis voi tietää, vastaisiko yllä muodostamani teoria Taizén pyhiinvaeltajien solidaarisuuden kokemuksesta näitä luostariyhteisön vierailijaryhmiä, jotka eivät olleet riittävän vahvasti edustettuina tutkimuksessani. Yhtenä jatkotutkimusmahdollisuutena voitaisiinkin tutkia, kuinka pyhiinvaeltajien erilaiset katsomukset, arvot ja identiteetit vaikuttavat solidaarisuuden kokemukseen Taizéssa.

Tutkimukseni pohjalta nousee myös muita jatkotutkimusmahdollisuuksia. Olen keskittynyt tässä tutkimuksessa kuvailemaan Taizéssa koettua solidaarisuutta enkä ole juurikaan kiinnittänyt huomiota siihen, mistä kokemukset johtuvat tai mitkä asiat luostarissa synnyttävät näitä solidaarisuuden kokemuksia. Tähän voisi kiinnittää huomiota tulevissa tutkimuksissa. Lisäksi pyhiinvaeltajia voisi tutkia pidemmällä aikavälillä ja selvittää, ovatko Taizéssa syntyneet maailmankuvan ja ihmiskuvan muutokset todella jatkuneet vaeltajien elämässä matkan jälkeen, vai palataanko matkan jälkeen, kun liminoidista tilasta poistutaan, nopeasti takaisin vanhoihin maailman merkityksellistämisen tapoihin. Oman kokemukseni perusteella muutokset ovat pysyviä, mutta kokemukset vaativat toistoa: ensimmäisen Taizé vierailuni jälkeen palasin melko nopeasti vanhaan kielteisempään ihmis- ja tulevaisuuskuvaani, mutta osallistuttuani Taizén järjestämään pyhiinvaellukseen Tallinnaan vuodenvaihteessa 2024–2025, muutos on ollut pysyvämpää. Voikin olla, että Taizéssa vietetyn ajan kesto on yhteydessä siihen, kuinka pysyviä solidaarisuuden kokemusten synnyttämät uudet maailman merkityksellistämisen tavat ovat. Tutkimuksestani selviää, että jo viikon vierailu luostariympäristössä muokkaa pyhiinvaeltajien ihmis- ja maailmankuvaa. Kuitenkin olisi kiinnostavaa tutkia, millaisia vaikutuksia pidempiaikaisella oleskelulla luostariympäristössä on.

Pohdin lopuksi hieman tutkielmani metodologisia valintoja ja niiden toimivuutta. Aineiston tuottaminen teemakirjoituspyynnöllä toimi pääosin hyvin. Aluksi teemakirjoittajia oli hieman haastavaa löytää ja motivoida kirjoittamaan kokemuksistaan, joten jouduinkin hankkimaan informantteja useista eri kanavista, kuten omien kontaktieni ja Facebookin Taizén ystävät -ryhmän kautta. Suurin osa informanteista löytyi lopulta Facebookin ryhmän kautta, joten olisi todennäköisesti ollut yksinkertaisinta tuottaa aineisto ensisijaisesti sieltä. Toisaalta omien kontaktieni tuottama aineisto oli kuitenkin sisällöltään rikkaampaa kuin Facebookin kautta saatu aineisto. Kaiken kaikkiaan teemakirjoitukset tuottivat odotusten mukaisesti monipuolista ja käyttökelpoista aineistoa, jossa sisälsi toiveideni mukaisesti ihmisten kertomuksia solidaarisuuden kokemuksistaan Taizéssa. Teemakirjoitukset olivat pituudeltaan hieman lyhyempiä kuin etukäteen odotin, mutta ne sisälsivät silti olennaisia ja tutkimukseni kannalta hyödyllisiä kertomuksia.

Myös autoetnografian hyödyntäminen osana tutkimusta toimi odotusten mukaisesti. Autoetnografisen aineistoni avulla pystyin vertailemaan omaa kokemustani informanttien kokemuksiin ja ymmärtämään teemakirjoituksissa esiintyviä teemoja autoetnografisen

kokemukseni avulla mahdollisesti syvällisemmin kuin ulkopuolinen tutkija. Tutkimukseni autoetnografisen osuuden kirjoittamiseen liittyi kuitenkin pieniä haasteita eettisyyden osalta ja jouduinkin jättämään analyysin ulkopuolelle muutamia aiheen ja analyysin kannalta olennaisia kenttäpäiväkirjani kohtia huolehtiakseni tutkimuksen eettisyydestä.

Tutkimukseni on käsitellyt solidaarisuuden kokemista nimenomaan Taizé-luostariyhteisössä, mutta ajattelen, että tutkimukseni tuloksia voitaisiin soveltaa myös laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tutkimuksestani on esimerkiksi käynyt ilmi, että solidaarisuuden kokemisella on myönteisiä vaikutuksia ihmisten elämään ja tapoihin ajatella ja suhtautua vieraisiin ja itsen kanssa eri mieltä oleviin ihmisiin. Tästä tutkimustuloksesta olisi mahdollista inspiroitua pohtimaan solidaarisuutta myös laajemmin polarisoituneessa yhteiskunnassamme, jossa erilaiset mielipiteet voidaan nähdä esteenä myönteiselle ja avoimelle vuorovaikutukselle toisten ihmisten kanssa. Tutkimukseni on osoittanut, että solidaarisuuden kokemuksia on mahdollista kokea myös eri tavalla ajattelevia ihmisiä kohtaan ja että nämä solidaarisuuden kokemukset voivat luoda uusia, toiveikkaampia tapoja suhtautua maailmaan ja ihmisyyteen.

Päätän tämän tutkimuksen informantti A:n aineistositaattiin, jossa tiivistyy nähdäkseni hyvin se, mistä Taizén solidaarisuuden kokemuksessa on kyse. Sitaatissa näkyy kokemus yhteydestä vieraiden ihmisten kesken, kokemus jaetusta ihmisyydestä, motivaatio tulla toimeen myös erilaisten ihmisten kanssa sekä Taizén pyhiinvaelluksen liminoidi luonne, joka mahdollistaa vaikeisiin asioihin tarttumisen välittämättä ulkomaailmassa vallitsevista sosiaalisista rakenteista ja odotuksista:

Taizéssa täysin tuntemattomat ja ensikertalaiset pääsevät nopeasti kuplaan, jossa erimielisyyksistä keskustellaan sivistyneesti ja toista kunnioittaen. Kaikkein kipeimpiä aiheitakin voidaan käydä läpi yhdessä – Taizén veljet eivät ota kantaa asioihin, jotka kirkkoa repii tällä hetkellä, mutta korostavat kaikessa rauhaa ja lähimmäisenrakkautta. Yksi vaikuttava hetki oli ensimmäisellä kerralla siellä käydessä, kun kaksi ukrainalaista nuorta halusi kysyä veljeltä, miten estää sukupolvia ylittävä viha, jota sodat sytyttää maiden ja niiden asukkaiden välille. Olin vaikuttunut siitä, kuinka julman väkivallan keskellä oli kuitenkin ajatus myös rauhasta ja toivo hyvästä naapuruudesta.

Tätä tutkimusta kirjoittaessani mieleeni tuli Taizén Sovituksen kirkossa esillä oleva ystävyiden ikoni (kuva 6), joka kertoo myös omaa tarinaansa luostariyhteisön pyrkimyksestä solidaarisuuteen, ystävyteen ja rauhaan.

Kuva 6: Ystävyiden ikoni Taizéssa.

Kuva: Pauliina Niskakoski-Nurmi

Aineisto

Teemakirjoitus A
Teemakirjoitus B
Teemakirjoitus C
Teemakirjoitus D
Teemakirjoitus E
Teemakirjoitus F
Teemakirjoitus G
Teemakirjoitus H
Teemakirjoitus I
Teemakirjoitus J
Teemakirjoitus K
Teemakirjoitus L
Teemakirjoitus M
Teemakirjoitus N
Teemakirjoitus O
Teemakirjoitus P
Teemakirjoitus Q
Teemakirjoitus R
Teemakirjoitus S
Teemakirjoitus T
Teemakirjoitus U
Teemakirjoitus V
Teemakirjoitus W

Niskakoski, Pauliina. 2024. *Taizé 2024 matkapäiväkirja*. Tutkijan hallussa.

Lähteet

- Adams, Tony E, Stacy Holman Jones ja Carolyn Ellis. 2014. *Autoethnography*. Oxford: Oxford University Press.
- Adams, Tony E. Stacy Holman Jones ja Carolyn Ellis. 2016. Introduction: Coming to Know Autoethnography as More than a Method. Teoksessa *Handbook of Autoethnography*, toimittaneet Tony E. Adams, Stacy Holman Jones ja Carolyn Ellis. 17–47. New York: Routledge.
- Alasuutari, Pertti. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Albus, Michael. 2014. *Taizé auf neuen Wegen*. München: Gütersloher Verlagshaus.
- Alliance of Religions and Conservation. 2011. *Pilgrimage Statistics – Annual Figures*. <http://www.arcworld.org/downloads/ARC%20pilgrimage%20statistics%20155m%201-12-19.pdf>
- Allport, Gordon, (1954) 1982. *The nature of prejudice*. Reading, Mass: Addison-Wesley.
- Anderson, Leon ja Bonnie Glass-Coffin. 2016. I Learn by Going. Autoethnographic Modes of Inquiry. Teoksessa *Handbook of Autoethnography*, toimittaneet Tony E. Adams, Stacy Holman Jones ja Carolyn Ellis. 57–83. New York: Routledge.
- Apo, Satu. 1995. *Naisen väki: tutkimuksia suomalaisten kansanomaisesta kulttuurista ja ajattelusta*. Helsinki: Hanki ja jää.
- Badzinski Diane M., Robert H. Woods ja Chad M. Nelson. 2021. Content Analysis. Teoksessa *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*, toimittaneet Steven Engler ja Michael Stausberg. 180–193. Lontoo: Routledge.
- Berger, Roni. 2013. Now I see it, now I don't: researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative research*. 15(2): 219–234. <https://doi.org/10.1177/1468794112468475>
- Bettigrew, Thomas F. ja Linda R. Tropp. 2006. A Meta-Analytic Test of Intergroup Contact Theory. *Journal of Personality and Social Psychology*. 90(5):751–783. DOI: 10.1037/0022-3514.90.5.751
- Boylorn. Robin ja Mark Orbe, toim. 2013. *Critical Autoethnography Intersecting Cultural Identities in Everyday Life*. Milton Park, UK: Taylor and Francis Group.
- Bruner, Edward. 1986. Experience and its expressions. Teoksessa *The Anthropology of Experience*, toimittaneet Viktor W. Turner ja Edward M. Bruner. 3–30. Urbana: University of Illinois Press.
- Casti, Manuela. 2016. *Taizé: A Case Study*. Kings College London.
- Clément, Oliver. 2000. *Taizé: elämälle tarkoitus: Tutkiskelu Taizéstä*. Sinapinsiemen: Kangasala.

- Chau, Carolyn. 2015. Religion and Justice. The Faith-Based, Intercultural Peacemaking of L'Arche and the Community of Taizé. *The Way*. 54(3):93–104.
- Collinson-Allen, Jacquelyn. 2016. Autoethnography as the engagement of self/other, self/culture, self/politics, and self/futures. Teoksessa *Handbook of Autoethnography*, toimittaneet Tony. E. Adams, Stacy Holman Jones ja Carolyn Ellis. 281–299. Lontoo: Routledge.
- Costar, Alice. 2018. *Ecumenical elements in Taizé worship practice: A field study in Britain*. Universität Bonn.
- Durkheim, Émile. (1893) 1990. *Sosiaalisesta työnjaosta*. Suomentanut Seppo Randell. Helsinki: Gaudeamus.
- Durkheim, Émile. (1912) 1980. *Uskontoelämän alkeismuodot: Australialainen toteemijärjestelmä*. Suomentanut Seppo Randell. Helsinki: Tammi.
- Gaertner, Samuel. L ja John. F. Dovidio. 2000. *Reducing intergroup bias: The common ingroup identity model*. New York: Psychology Press.
- Gennep, Van Arnold. 1960. *The Rites of Passage*. Chicago: The University Press of Chicago.
- Gonzales-Balado, José Luis. 1987. *Taizé: Rakkauden yhteisö*. Kirjapaja: Helsinki.
- Gower Nancy Sanders. 2010. *Reformed and ecumenical: The foundations of the community of taizé*. ProQuest Dissertations & Theses
- Helkama, Klaus, Rauni Myllyniemi, Karmela Liebkind, Johanna Ruusuvuori, Jan-Erik Lönnqvist, Nelli Hankonen, Tuuli Anna Renvik, Inga Jasinskaja-Lahti ja Jukka Lipponen. 2020. *Johdatus sosiaalipsykologiaan*. Helsinki: Edita.
- Helsti, Hilikka. 2005. Hedelmällisen tiedon jäljillä – teemakirjoitukset tutkimuksen lähteinä. Teoksessa *Polkuja etnologian menetelmiin*, toimittaneet Pirjo Korhokangas, Pia Olsson ja Helena Ruotsala. 148–159. Helsinki: Ethnos ry.
- Henkilötietolaki 1050/2018. Annettu Helsingissä 5.12.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181050#Pdm46263581912624>
- Hornsey, Matthew J. 2008. Social Identity Theory and Self-categorization Theory: A Historical Review. *Social and Personality Psychology Compass* 2(1):204–222. 10.1111/j.1751-9004.2007.00066.x
- Kacen, Lea ja Julia Chaitin. 2006. “The Times They are a Changing” 1: Undertaking Qualitative Research in Ambiguous, Conflictual, and Changing Contexts. *The Qualitative Report*, 11(2), 209–228. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2006.1671>
- Karhu, Helena. 2024. Autoetnografian potentiaali osana shamanismin tutkimusta. -*Elore* 31(1): 114–126. <https://doi.org/10.30666/elore.146064>

- Katarzýnska Agnienka. 2016. The Idea of Dialogue, Trust and Reconciliation in the Pilgrimage of Trust on Earth. *Journal for Perspectives of Economic Political and Social Integration*. 22 (1).225–243. Doi: [10.1515/pepsi-2016-0011](https://doi.org/10.1515/pepsi-2016-0011)
- Korkiakangas, Pirjo, Pia Olsson, Helena Ruotsala ja Anna-Maria Åström. 2016. Kirjoittamalla kerrottua. Teoksessa *Kirjoittamalla kerrotut. Kansatieteelliset kyselyt tiedon lähteinä*. Helsinki: Ethnos ry.
- Kotkavirta, Jussi. 2002. Kokemuksen ehdot ja hahmot: *Kritik Der Reinen Vernunft ja Phänomenologie Des Geistes*. Teoksessa *kokemus*, toimittaneet Leila Haaparanta ja Erna Oesch. 15–36. Tampere: Tampere University Press.
- Kuburic Zorica ja Marija Kuburic-Borovic. 2010. Messages from Pilgrimages of Taizé. Teoksessa *Pilgrimages, cult places and religious tourism*, toimittaneet Dragana Radisavljevic-ciparizovic. Yugoslav Society for the scientific study of Religion.
- Kuula, Arja. 2011. *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Spink, Kathryn. 2006. *A Universal Heart: The Life and Vision of Brother Roger of Taizé*. Chicago: GIA Publications.
- Laitinen, Arto ja Anne-Birgitta Pessi. 2011. Moniongelmainen solidaarisuus. Teoksessa *Solidaarisuus*, toimittaneet Arto Laitinen ja Anne-Birgitta Pessi. 7–29. Helsinki: Gaudeamus.
- Lange, Dirk. G. 2015. Rediscovering Communal Prayer: The Witness of the Community of Taizé. *Liturgy* 30(4): 28–35. <http://dx.doi.org/10.1080/0458063X.2015.1051890>
- Laurén, Kirsi. 2010. Kirjoitetun kokemuksen kiehtovuus. Teoksessa *Vaeltavat metodit*, toimittaneet Jyrki Pöysä, Heli Järviluoma ja Sinikka Vakimo. 426–449. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Lampinen, Anu. 2000. *Taizé: pyhiinvaelluksella ekumenian puolesta: tutkimus Milanon Euroopan kokoukseen osallistuneiden suomalaisten kokemuksista Taizéstä*. Uskontotieteen pro gradu -tutkielma. Turku: Turun Yliopisto. https://utuvolter.fi/permalink/358FIN_UTUR/1cgjm0n/alma998271485405971
- Lindenberg, Siegwart. 1998. Solidarity: Its Microfoundations and Macrodependence. A Framing Approach. Teoksessa *The Problem of Solidarity. Theories and Models*, toimittaneet Thomas Fararo ja Patric Doreian. 61–112. Amsterdam: Gordon and Breach Publishers.
- Marchall, Douglas A. 2002. Behavior, Belonging, and Belief: A Theory of Ritual Practice. *Sociological Theory*. 20(3). 360–380. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1111/1467-9558.00168>

- Margry, Peter Jan. 2008. Secular Pilgrimage: A Contradiction in Terms? *Shrines and Pilgrimage in the Modern World: New Itineraries into the Sacred*, toimittanut Peter Jan Margry. 13–46. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- May, Larry. 1996. *The Socially Responsive Self. Social theory and Professional Ethics*. London: The University of Chicago Press.
- Miles, Matthew ja Michael Huberman. 1994. *Qualitative data analysis*. California: Sage.
- Moghaddam, Fathali, M. 2009. Omniculturalism: Policy Solutions to Fundamentalism in the Era of Fractured Globalization. *Culture & Psychology*. 15(3): 337–347. DOI: 10.1177/1354067X09337867
- Mueller, Katherine. 2020. I love you God. (Ps. We're Breaking Up): How Emerging Adults are Navigating Religious Ambiguity Through Taizé. Teoksessa *24th Annual Richard A. Harrison Symposium. A Celebration of Student research and achievement in the humanities and social sciences*. Lawrence University.
- Mäkinen, Olli. 2006. *Tutkimuseetiikan ABC*. Tammi: Helsinki.
- Patomäki, Heikki. 2011. Kohti globaalia solidaarisuutta. Teoksessa *Solidaarisuus*, toimittaneet Arto Laitinen ja Anne-Birgitta Pessi. 173–195. Helsinki: Gaudeamus.
- Peltonen, Ulla-Maija. 1996. *Punakapinan muistot. Tutkimus työväen muistelukerronnan muotoutumisesta vuoden 1918 jälkeen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Pritchard, Elizabeth. 2015. Pilgrimages and publics: The case of Taizé. *Anthropological Theory*. 15(1). 68–91. DOI: 10.1177/1463499614556900
- Raamattu. 1992. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Kirjapaja.
- Ramiah, Al, Ananthi ja Miles Hewstone. 2013. Intergroup Contact as a Tool for Reducing, Resolving, and Preventing Intergroup Conflict Evidence, Limitations, and Potential. *American Psychologist*. 68(7): 527–542. <http://dx.doi.org/10.1037/a0032603>
- Reed-Danahay Deborah. 2002. Turning points and textual strategies in ethnographic writing. *Qualitative Studies in Education*. 15(4): 421–425. DOI: 10.1080/09518390210145480
- Ross, Sally, B. 1988. *The Sociological Significance of the Taizé Community as a Religious Phenomenon of our Time*. Fordham University ProQuest Dissertations & Theses.
- Santos, Jason Brian. 2010. A Different Kind of Community. *Prismet Refleksjon*. 2/2010: 243–251.
- Santos, Jason, Brian. 2014. *After Taizé. A practical Theology of sustained spiritual formation for the pilgrims of Taizé*. New Jersey: Princeton University.
- Schwarz, Tanya B. *Instruments of the divine? Faith-Based Organizations in International Politics*. Berkeley, Kalifornia: University of California.

- Sirkkilä, Hannu. 2022. Autoetnografia. Teoksessa *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*, toimittaneet Outi Fingerroos, Konsta Kajander ja Tiina-Riitta Lappi. 259–283. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tajfel, Henry. ja John. C. Turner. 1979. An intergrative theory of intergroup conflict. Teoksessa *The Social Psychology of Intergroup Relations*, toimittaneet William. G. Austin ja Stephen Worchel. 33–47. Monterey: CA: Brooks/Cole.
- Taizé. n. d. *Brothers living in other places*. Viitattu 18.11.2024. https://www.taize.fr/en_rubrique2600.html
- Taizé. n.d. *Solidarity*. Viitattu 19.11.2024. https://www.taize.fr/en_rubrique2605.html
- Taizé. n. d. *The Community Today*. Viitattu 2.10. 2014. https://www.taize.fr/en_article6525.html
- Tullis, Jillian. A. 2013. Self and Others. Ethics in Autoethnographic Research. Teoksessa *Handbook of Autoethnography*, toimittaneet Stacy Holman Jones, Tony E. Adams ja Carolyn Ellis. 244–261. Left Coast Press.
- Turner, John, Michael A. Hogg, Penelope. J. Oakes, Stephen. D. Reicher, ja Margaret. S. Wetherell. 1987. *Rediscovering the Social Group: A self-categorization Theory*. New York: Blackwell.
- Turner, Viktor. 1969. *The Ritual Process. Structure and Anti-Structure*. Lontoo: Routledge.
- Turner, Viktor ja Edith Turner. 1978. *Image and Pilgrimage in Christian Culture. Anthropological Perspectives*. New York: Columbia University Press.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Viitattu 19.11.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/202101/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Uotinen, Johanna. 2010. Kokemuksia autoetnografiasta. Teoksessa *Vaeltavat metodit*, toimittaneet Jyrki Pöysä, Helmi Järviluoma ja Sinikka Vakimo. 178–189. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Uotinen, Johanna. 2014. Autoethnography in media studies – Digitalization of television in Finland, or carrying home cardboard boxes. Teoksessa *International Encyclopedia of Media Studies, Vol VII: Research Methods in Media Studies*, toimittanut Fabienne Darling-Wolf. 217–235. Malden: John Wiley & Sons.
- Uotinen, Johanna. 2021. Autoetnografia. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*, toimittanut Jaana Vuori. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja

tuottaja]. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvaliteoreettis-metodologiset-viitekehukset/autoetnografia/> Viitattu 11.2.2025.

Veli Rére. 2019. „Gott kann nur seine Liebe schenken“: Affinitäten zwischen Orthodoxie und Taize in der Sicht von Olivier Clement (1921–2009). *Catholica*. 73(4): 307–315.

Veli, Roger. (1952) 2012. *The Rule of Taizé: In French and English*. Lontoo: Society for Promoting Christian Knowledge.

White, Fiona A., Islam Borinca, Loris Vezzali, Katherine J. Reynolds, Johanna K. Blomster Lyshol, Stefano Verrelli ja Juan M. Falomir-Pichastor. 2020. Beyond direct contact: The theoretical and societal relevance of indirect contact for improving intergroup relations. *Journal of Social Issues*. 77(1): 132-153. DOI: 10.1111/josi.12400

Liitteet

Liite 1. Teemakirjoituspyynnön kysymysrunko

*Do you want to participate in this study? Have you read the privacy notice and the information text? Do you understand that participation in this study is completely voluntary and that you can withdraw your participation without penalty or reason? Do you agree that your information will be used as part of the research?

If you do, please write: " I confirm that I have read the privacy notice and the information text. I understand that participation in this study is completely voluntary. I agree that my information will be used as part of the research. I want to take part in this study." / Haluatko osallistua tähän tutkimukseen? Oletko lukenut tietosuojailmoituksen ja tietoa tutkimuksesta -paperin? Ymmärrätkö, että osallistuminen tähän tutkimukseen on täysin vapaaehtoista ja voit peruuttaa osallistumisesi ilman sanktioita tai perusteluita? Hyväksytkö, että tietojasi käytetään osana tutkimusta tietosuojailmoituksen mukaisesti?

Jos haluat osallistua tähän tutkimukseen, kirjoita: " Vakuutan, että olen lukenut tietosuojailmoituksen ja tietoa tutkimuksesta -paperin. Ymmärrän, että osallistuminen tähän tutkimukseen on täysin vapaaehtoista. Hyväksyn, että tietojani käytetään osana tutkimusta tietosuojailmoituksen mukaisesti. Haluan osallistua tutkimukseen"

- 1) Tell about your relationship with Taizé. How did you first get to know Taizé? How many times have you been there? For how long time? / Kerro suhteestasi Taizéhen. Kuinka kuult siitä ensimmäisen kerran? Montako kertaa olet ollut Taizéssa? Kuinka pitkän aikaa?
- 2) What did you know about Taizé before you went there for the first time? Did you have some expectations? / Mitä tiesit Taizésta ennen kuin menit sinne ensimmäisen kerran? Oliko sinulla joitakin odotuksia?
- 3) Did you have some goal in your mind when you went there? Why did you go there? / Oliko sinulla mielessäsi jokin tavoite kun menit Taizéhen? Miksi menit sinne?

Solidarity = joint responsibility, taking others into account, helping others, connecting with other people, living peacefully with others, "brotherhood", striving for the common good etc...

Experience = experience can be either an specific event that happened to you or it can be a powerful emotional feeling that you experienced in some situation

solidaarisuus = yhteisvastuullisuus, toisten huomioiminen, toisten auttaminen, yhteys toisiin, eläminen rauhanomaisesti toisten kanssa, "veljeys", yhteisen hyvän tavoittelu jne...

kokemus = kokemus voi olla jokin tietty konkreettinen tapahtuma, jossa olit osallisena tai se voi olla voimakas tunne, jonka koit jossakin tilanteessa

- 4) Did you experience a sense of solidarity in Taizé? If you did, tell about those experiences. Give examples of situations, where you experienced solidarity. / Koitko solidaarisuutta Taizéssa? Jos koit, kerro noista kokemuksista. Anna esimerkkitalanteita.
- 5) What do you think caused the experiences? / Mistä ajattelet noiden kokemusten johtuneen?
- 6) Did you learn something from the experiences? / Opitko jotakin noista kokemuksista?
- 7) Did those experiences provoke some kind of thoughts? What kind? / Herättivätkö nuo kokemukset joitakin ajatuksia? Millaisia ajatuksia?
- 8) Have you changed anything in your life because of these experiences? / Oletko muuttanut elämässäsi jotakin noiden kokemusten vuoksi?
- 9) Do you think there is something in Taizé that does not promote solidarity, but rather dissension, exclusion, selfishness etc...? / Ajatteletko, että Taizéssa on jotakin sellaista, joka ei edistä solidaarisuutta, vaan esimerkiksi eripuraa, ulossulkemista ja itsekkyyttä jne?

Liite 2. Teemakirjoitusten teoriaohjaavan sisällönanalyysin etenemistä kuvaavat taulukot

Taulukko 1: Millaisissa solidaarisuuden kokemuksia koetaan?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Kokemus yhteydestä yli kirkkokuntarajojen Kokemus yhteydestä rukoushetkissä Sovituksen kirkossa Ruoan jonottaminen yhdessä luo yhtä olemisen tunteen Koki yhteyttä toisiin Vahva yhteyden kokeminen toisiin kirkossa oleviin Luostarissa olevien kesken oli voimakas side	Kokemus yhteydestä

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Kokemus siitä että on osa suurta kristittyjen maailmanlaajuista joukkoa</p> <p>Koki olevansa osa kansainvälistä yhteisöä, joka näkee maailman kuten hän</p> <p>Kokemus siitä, että kristityt ovat yhdessä maailman pahaan vastaan</p> <p>Kokemus siitä, että kaikki kristityt uskovat Jumalan rakkauteen</p>	<p>Kokemus globaalista yhteydestä kristittyihin</p>
<p>Yhdessä työskenteleminen luo tunteen yhdessä elämisestä</p> <p>Koki yhteisvastuullisuutta, kun ihmiset halusivat tehdä osansa</p> <p>Arjen jakaminen ja tiiviisti eläminen yhdessä muiden vapaaehtoisten kanssa</p> <p>Kokemus siitä, että eletään samassa rytmissä ja kaikki tekee osansa, että yhteinen elämä onnistuu</p> <p>Kokemus siitä, että eletään yhdessä samaa päämäärää tavoitellen</p>	<p>Konkreettinen yhdessä eläminen</p>
<p>Iloista yhdessä tekemistä</p> <p>Ruokajonoissa lauletaan ja pidetään yhdessä hauskaa</p> <p>Rukoushetket ovat erittäin yhteisöllisiä</p> <p>Tunnetta yhteisöllisyydestä ja toisien kunnioittamisesta</p>	<p>Hyvä yhteishenki</p>
<p>Taizéssa autetaan apua tarvitsevaa</p> <p>Sai tuntemattomilta apua kootessaan telttaa yksin</p> <p>Kaikki olivat halukkaita auttamaan kun satutti nilkkansa</p> <p>Ihmiset olivat auttavaisia ja pitivät huolta, kun kadotti matkatavaransa matkalla Ranskaan</p> <p>Ihmiset auttoivat häntä kun eksyi</p> <p>Ihmiset antoivat vettä kun kätensä olivat täynnä</p> <p>Sai lämpimiä vaatteita kun oli kylmä</p>	<p>Konkreettista auttamista</p>
<p>Jaettiin samaistuttavia elämäkokemuksia ja ajatuksia</p> <p>Tunne siitä, että oltiin tultu luostariin samasta syystä</p> <p>Kokemus samankaltaisuudesta muiden kanssa, tuli sitten Euroopasta, Aasiasta, Afrikasta tai Amerikasta</p> <p>Kokemus siitä, että toiset kohdataan syvällä ihmisyyden tasolla</p> <p>Toisten henkilökohtaista tarinoiden myötäeläminen ja lohduttaminen pienryhmässä</p> <p>Ihmiset eri taustoista jakoivat avoimesti ajatuksiaan ja tukivat toisiaan</p> <p>Toisten kohtaaminen ihmisinä ilman ennakkoluuloja</p>	<p>Samaistuminen vieraisiin ihmisiin</p>

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Kokemus, että jokainen kantaa sisällään elämää, joka on kaikissa yhteinen ja säilyttämisen, vaalimisen ja vahvistamisen arvoinen</p> <p>Tasavertaista solidaarisuutta, joka ei ole ylhäältä alaspäin suuntautuvaa hyväntekeväisyyttä</p>	
<p>Kaikki olivat ystävällisiä välittämättä toisen kirkkokunnasta tai kansalaisuudesta</p> <p>Pienryhmissä kunnioitetaan toisia, autetaan ja eletään rauhassa, vaikka oltaisiin erilaisia ja uskonnollinen vakaumus olisi erilainen</p> <p>Ihmiset olivat avoimia erilaisuudelle</p> <p>Taizé on kupla, jossa erimielisyyksistäkin keskustellaan sivistyneesti ja kunnioittavasti</p> <p>Toisten kuunteleminen arvostavasti, vaikka olisi eri mieltä</p> <p>Muslimien ja kristittyjen tapaamisessa ymmärsi samanlaisuuksia ja erilaisuuksia uskontojen välillä</p> <p>Koki solidaarisuutta katsellessaan ukrainalaista tanssiesitystä</p>	Solidaarisuus erilaisia ihmisiä kohtaan
<p>Keskusteluryhmissä kuunneltiin toisia</p> <p>Avuliaisuutta, hyviä tapoja ja läsnäoloa</p> <p>Koki tulevansa nähdyksi Taizéssa</p> <p>Kokemus siitä, että muista todella välitetään Taizéssa</p> <p>Vieraat ihmiset hymyilivät toisilleen</p>	Toisten huomioiminen
<p>Kokemus siitä, että kaikki otetaan tervetulleesti vastaan</p> <p>Kokemus siitä, että yhteisön mielestä jokainen on tervetullut omana itsenään</p> <p>Kokemus liberaalista ilmapiiristä ja siitä, että sateenkaari-ihmiset ovat tervetulleita</p>	Tervetullut olo
<p>Solidaarinen kokemus oli, kun italialaiset ja espanjalaiset ottivat hänet mukaan retkelle joelle</p> <p>Ihmiset kutsuivat häntä liittymään aktiviteetteihinsa</p>	Spontaania yhdessä tekemistä vieraiden kanssa
<p>Ukrainalaisten nuorten pohdintaa siitä, kuinka voidaan estää sodan synnyttämä sukupolvia ylittävä viha</p> <p>Julman väkivallan keskellä halu löytää rauha ja toivo hyvästä naapuruudesta</p>	Halu ratkoa ulkomaailman ongelmia

Alaluokat	Yläluokat
<p>Kokemus yhteydestä</p> <p>Kokemus globaalista yhteydestä kristittyihin</p> <p>Konkreettinen yhdessä eläminen</p> <p>Hyvä yhteishenki</p>	Yhteyden kokemus muihin ihmisiin
<p>Samaistuminen vieraisiin ihmisiin</p>	Jaettu ihmisyyys

Solidaarisuus erilaisia ihmisiä kohtaan	
Konkreettinen auttaminen Spontaania yhdessä tekemistä vieraiden ihmisten kanssa	Spontaani vuorovaikuttaminen vieraiden kanssa
Toisten huomioiminen Tervetullut olo	Ystävällisyys
Halu ratkoa ulkomaailman ongelmia	Pyrkimys ratkoa epäsolidaarisuudesta johtuvia ongelmia

Yläluokat	Pääluokat
Yhteyden kokemus muihin ihmisiin Jaettu ihmisyyys Pyrkimys ratkoa epäsolidaarisuudesta johtuvia ongelmia	Jaettu ihmisyyden identiteetti
Spontaani vuorovaikuttaminen vieraiden kanssa Ystävällisyys	Pyrkimys kohdata toiset huomioivasti

Pääluokat	Yhdistävä luokka
Jaettu ihmisyyden identiteetti Pyrkimys kohdata toiset huomioivasti	Solidaarisuuden kokemukset Taizéssa

Taulukko 2: Millaisissa tilanteissa solidaarisuutta koetaan?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Omassa ryhmässä koetaan jakamista ja avoimuutta Keskusteluryhmät koetaan tärkeinä Solidaarisuutta koetaan pienryhmissä Ihmiset ovat toimineen solidaarisesti keskusteluryhmissä Keskusteluryhmät olivat antoisia Pienryhmässä Solidaarisuutta koettiin vahvimpana raamattupienryhmässä Solidaarisuutta koettiin yhteisissä keskusteluissa Toisten kohtaaminen keskusteluryhmän keskusteluissa	Keskustellessa pienryhmän kanssa
Solidaarisuutta koetaan rukoushetkissä Sovituksen kirkossa Hartaushetket koetaan tärkeinä Rukoushetket ovat erittäin yhteisöllisiä Solidaarisuutta koettiin rukoillessa vierekkäin Yhteyttä koettiin rukoushetkessä, jossa kaikilla oli oma kynttilä, joka sytytettiin Vahva kokemus solidaarisuudesta iltarukoushetkissä Laulaessa yhdessä rukoushetkissä kirkossa koetaan yhteyttä toisiin Rukoushetkien esirukouksissa tunnetaan solidaarisuutta Koki varsin vahvaa yhteyttä hartauksien aikana	Rukoushetkissä
Soittaessa kitaraa kahvila Oyakissa koetaan veljeyttä ja sisaruutta Leikkiessä tuntemattomien kanssa	Vapaa-ajalla

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Solidaarisuutta koetaan yhteisten vastuitten / työtehtävien hoitamisessa</p> <p>Solidaarisuutta koetaan tehdessä töitä tiimin kanssa</p> <p>Solidaarisuutta koettiin tehdessä talkootöitä</p> <p>Yhteyttä toisiin koetaan käytännön töiden kuten tiskaamisen yhteydessä</p> <p>Koki solidaarisuutta auttaessaan Oyakilla illalla</p> <p>Solidaarisuutta koettiin myös tiskatessa yhdessä ja jutellessa samalla</p> <p>Yhdistävää oli myös juttelu ja lauleskelu työskennellessä</p> <p>Toisten kohtaaminen yhteisessä työnteossa</p>	Työtehtäviä tehdessä
<p>Ruokatilanteissa</p> <p>Jonottaessa ruokaa ja laulaen ja pitäen hauskaa samalla</p> <p>Solidaarisuutta koetaan kun syödään yhdessä</p> <p>Solidaarisuutta koetaan kun jonotetaan yhdessä ruokaa</p> <p>Solidaarisuutta koettiin syödessä yhdessä</p> <p>Solidaarisuutta koettiin kun syötiin yhdessä ja samalla istuttiin yksinkertaisilla penkeillä</p> <p>pikaisissa kohtaamisissa esim. ruokajonoissa</p>	Ruokailussa
<p>Solidaarisuutta koetaan kun satutti nilkkansa ja häntä haluttiin auttaa</p> <p>Koki solidaarisuutta, kun häntä autettiin</p> <p>Sai lämpimiä vaatteita kun oli kylmä</p>	Tilanteissa, joissa on saanut apua
<p>Solidaarisuutta koettiin kun kohdattiin eri yhteisöistä ja alkuperistä olevia ihmisiä</p> <p>Toisten kulttuureista jutteleminen</p> <p>Koki solidaarisuutta ukrainalaisen tanssiesityksen aikana</p>	Kohdatessa eri kulttuureita
<p>Yhteisöllisyyttä koetaan rutiineissa ja yksinkertaisissa asumisolosuhteissa</p>	Yksinkertaisessa arjessa

Alaluokka	Väliluokka
<p>Keskustellessa pienryhmän kanssa</p> <p>Rukoushetkissä</p> <p>Työtehtävissä</p> <p>Yksinkertaisessa arjessa</p>	Luostarin järjestämässä ohjelmassa
<p>Vapaa-ajalla</p> <p>Ruokailussa</p> <p>Kohdatessa eri kulttuureita</p> <p>Tilanteissa, joissa on saanut apua</p>	Spontaanisti luostarissa

Väliluokka	Yhdistävä luokka
<p>Luostarin järjestämässä ohjelmassa</p> <p>Spontaanisti luostarissa</p>	Kohdatessa muita ihmisiä Taizéssa

Taulukko 3: Keitä koetaan solidaarisuutta koetaan?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Omassa ryhmässä koetaan jakamista ja avoimuutta</p> <p>Solidaarisuutta koetaan pienryhmissä</p> <p>Keskusteluryhmissä on jaettu arkoja ja vaikeita asioita</p> <p>Yhteyden kokemus pienryhmän kansainvälisiin jäseniin</p>	Oma raamattukeskustelupienryhmä
<p>Koetaan yhteyttä toisiin rukoulijoihin Sovituksen kirkossa</p> <p>Yhteyden kokemus toisiin kirkossa oleviin</p>	Toiset rukoilijat
<p>Tuntemattomien kanssa saatetaan leikkiä</p> <p>Tunne siitä, että jaetaan yhteinen viikko Taizéssa, vaikka tullaan omista olosuhteista</p> <p>Kokemus yhteenkuuluvuudesta muihin paikalla olijoihin</p> <p>Solidaarisuutta koetaan luostarissa tapaamiin ihmisiin</p> <p>Koki yhteyttä muihin paikalla olijoihin</p> <p>Kokemus solidaarisuudesta luostarissa olevia toisilleen tuntemattomia ihmisiä kohtaan</p>	Toiset luostarissa olevat ihmiset
<p>Koetaan yhteyttä eri kirkkokuntiin kuuluviin</p> <p>Yhteyttä koetaan muihin kristittyihin, kristittyjen maailmanlaajuiseen joukkoon</p> <p>Yhteyttä toisiin kristittyihin eri kirkkokunnista</p> <p>Ystävällisyys eri kirkkokunnista ja kansalaisuuksista tulevia kohtaan</p>	Kaikki kristityt
<p>Taizé sai kokemaan solidaarisuutta ukrainalaista kulttuuria kohtaan</p> <p>Taizé sai kokemaan solidaarisuutta alkuperäiskulttuureja kohtaan</p> <p>Taizé sai kokemaan solidaarisuutta eri uskontoja, erityisesti Islamia, kohtaan</p>	Tietty vieras kulttuuri tai uskonto
<p>Kokemus solidaarisuudesta jokaista ihmistä kohtaan</p>	Jokainen ihminen
<p>Hyvä henki meidän ryhmämme keskuudessa</p>	Oma matkustusryhmä

Alaluokat	Väliluokat
<p>oma raamattukeskustelupienryhmä</p> <p>oma matkustusryhmä</p>	Suora yhteys
<p>Toiset rukoilijat</p> <p>Toiset luostarissa olevat ihmiset</p>	Jaetut kokemukset luostarissa, mutta ei suoraa yhteyttä
<p>Toiset kristityt</p> <p>Jokainen ihminen</p> <p>Tietty vieras kulttuuri tai uskonto</p>	Ei suoraa yhteyttä, mutta yhdistävä tekijä (esim. kristitty tai ihminen)

Väliluokat	Yhdistävä luokka
<p>Suora yhteys</p> <p>Jaetut kokemukset luostarissa, mutta ei suoraa yhteyttä</p> <p>Ei suoraa yhteyttä, mutta yhdistävä tekijä (esim. kristitty tai ihminen)</p>	Toiset ihmiset

Taulukko 4: Miten kokemuksia merkityksellistetään?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Loputkin sanat uskon sanoittamiseen katosivat, mikä on hyvä asia, koska usko on kokemusperäistä</p> <p>Rukoushiljaisuuden vaaliminen, saarnojen merkityksen väheneminen</p>	Uskonnon harjoittamisen muuttuminen mystisempään suuntaan
<p>Elämässä ei tarvita paljon tavaraa, elämän arvot ovat ei-materiaalisia</p> <p>Elämässä ei tarvitse paljon tavaraa, arvot ovat jotakin muuta kuin paljoa materiaa</p> <p>Elämä, jota eletään yksinkertaisesti, palvelen ja yhdessä on arvokasta</p>	Materialismin arvostuksen väheneminen
<p>Alkoi kuunnella aamuisin Taizé-lauluja ja lukea päivän sanaa</p> <p>Taizén musiikki rauhoittaa myös kotona</p> <p>Pyrkii saamaan enemmän aikaa levolle ja hiljaisuudelle</p> <p>Pohtii, mitä käytännöllistä voisi viedä kotiinsa luostarista</p> <p>Taizé sai herkistymään ja pysähtymään ja tutkimaan sisäistä maailmaansa</p> <p>Pyrkii integroimaan Taizén lauluja, hiljaisuutta ja yksinkertaista elämäntapaa omaan elämään</p> <p>Pysähtymisen tärkeys</p>	Taizén uskonnollisten harjoitteiden jatkaminen kotona
<p>Lähti ennakkoluulottomasti tutustumaan eri seurakuntiin kotikaupungissaan palattuaan</p> <p>Yrittää pysyä hengessä ja etsiä tietä</p> <p>Halu aktivoitua uudelleen seurakunnassa</p> <p>Alkoi hiljentymään päivittäin ja rukoilemaan toisten puolesta</p> <p>Halu raivata arjestaan tilaa hiljaisuudelle ja mietiskelylle</p> <p>Elämää tulee konmarittaa ja pitää yllä spiritualiteettia, jotta voi katsoa itseä, muita ja ympäristöä valoisalla tavalla</p>	Uskonnollinen aktivoituminen kotimaassa
<p>Haluan jatkaa kristillistä vapaaehtoistyötä</p> <p>Vahvistui, että on kutsumus elää uskoaan todeksi käytännössä palvelen ja rakastaen muita</p> <p>Usko vahvistui, koska näki Jeesuksen esimerkin mukaisen elämän hienouden</p>	Taizé vahvistavana kokemuksena omalle uskonnolliselle vakaumukselle

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Oppi, että ihmisten elämä on isossa kuvassa samanlaista kaikkialla</p> <p>Oivallus ihmisten samankaltaisuudesta joka puolella maailmaa</p> <p>Ihmiset ovat pohjimmiltaan samanlaisia</p> <p>Ihmiset ovat samanlaisia</p>	<p>Kokemus ihmisten globaalista samankaltaisuudesta</p>
<p>Ystävyys on kristittyjen kutsumus, myös toisinajattelevia ja toisella tavalla uskovia kohtaan</p> <p>Toisten kanssa voidaan keskustella ja etsiä, vaikka uskoisi eri tavalla</p> <p>Kokemus auttoi elämään paremmin erilaisuuden ja erilaisten mielipiteiden kanssa</p> <p>Ajatusmaailma laajentui</p> <p>On oppinut paljon suvaitsevaisuudesta ja vastuullisuudesta ja tullut tietoisemmaksi oletuksistaan</p> <p>Maailmankuva laajentui, kun kohtasi erilaisia arvoja omaavia ihmisiä</p> <p>Sovitus merkitsee konkreettista yhteyttä, jossa ei ole raja-aitoja tai vaatimuksia</p> <p>Opin, että on tärkeää nöyrästi ja avoimesti rakentaa yhteyksiä toisiin vaikka heillä olisi erilainen tausta, uskonto tai kulttuuri</p> <p>Taizé teki hänestä avarakatseisemman ja auttavaisemman</p>	<p>Erilaisuuden suvaitsemisen helpottuminen</p>
<p>Osoittaa rakkautta kaikille</p> <p>Opin kuinka tärkeää on antaa aikaani toisille</p> <p>Toiset tulee hyväksyä haavoittuvina</p> <p>Halu jakaa elämää muiden kanssa ilman rooleja</p> <p>Suhtautuu empaattisemmin toisiin</p> <p>Pyrkimys kohdata jokainen ihminen kohtaavasti ja kuuntelevasti</p> <p>Taizé vahvistanut henkilön empaattisia, muut huomioivia ja yhteistyökykyisiä piirteitä</p> <p>Jokainen ansaitsee tulla nähdyksi</p> <p>Ihmisten kohtaaminen eri tavalla kuin ennen</p>	<p>Ihmisten kohtaaminen aiempaa empaattisemmin</p>
<p>Kiinnostus muiden ihmisten elämään</p> <p>Hyväksyvämpi ja kiinnostuneempi kuin ennen</p> <p>Ihmiset tarvitsevat toisiaan</p> <p>Ihmiskuvan muutos luotettavampaan, ymmärtäväisempään ja hyvän haluamiseen</p> <p>Yrittää nähdä kauneuden ihmisyydessä jatkossakin</p> <p>Taizé synnytti kaipuun omaan yhteisöön</p>	<p>Ihmisyyden kasvanut arvostus</p>
<p>Toivo on olemassa</p> <p>Usko hyvään on vahvistunut</p> <p>Oppi, että ihmiskunta voi elää kauniisti yhdessä</p>	<p>Aiempaa positiivisempi tulevaisuuskuva</p>

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Taizéssa oleminen saa aikaan kokemuksen uudestisyntymisestä ja voimaantumisesta Ymmärrys siitä, että on olemassa sovinto ihmisten kesken	
Halu olla osana levittämässä hyvää, rauhaa ja rakkautta maailmaan Jumala kutsuu meitä tekemään töitä tässä maailmassa Oppi näkemään, että solidaarisuuteen kannattaa pyrkiä ja sillä on konkreettisia vaikutuksia Opin, kuinka pienet solidaarisuuden ja kiltteyden osoitukset voivat vaikuttaa suuresti Omalla pienellä paikallaan voi myös olla hyvän puolella ja vaikuttaa Solidaarisuutta pyritään elämään todeksi matkan jälkeen Hyvinvointia tulisi jakaa tasaisemmin Rauhasta ja rakkaudesta puhuminen on tullut osaksi elämää	Halu tehdä hyvää
Vuosikymmenien rukous Taizéssa on muokannut tilaa ”Jumalan ihmeiden todellisuudelle” Jumala on rakkaus Kristus vaikuttaa vahvasti Taizéssa Solidaarisuus johtuu rakkauden kaksoiskäskyn toteuttamisesta ja Jumalan rakkauden korostamisesta Luostarissa elettiin niin kuin Jeesus haluaa meidän elävän Taizé on hengellinen koti	Kokemus, että Jumalan tahto toteutuu Taizéssa
Oli ennen yksinäinen ja ujo. Koki ensimmäistä kertaa elämässään yhteyttä toisiin Taizéssa, mikä muutti lopulta koko elämänsä ja persoonallisuutensa Vaihtoi opiskeluaansa kokemusten vuoksi	Elämänmuutokset

Alaluokka	Väliluokka
Materialismin arvostuksen väheneminen Elämänmuutokset	Arvojen muuttuminen
Taizén uskonnollisten harjoitteiden jatkaminen kotona Uskonnollinen aktivoituminen kotimaassa Taizé vahvistavana kokemuksena omalle uskonnolliselle vakaumukselle Kokemus, että Jumalan tahto toteutuu Taizéssa Uskonnon harjoittamisen muuttuminen mystisempään suuntaan	Uskonnollisuuden vahvistuminen

Kokemus ihmisten globaalista samankaltaisuudesta Erilaisuuden suvaitsemisen helpottuminen Ihmisten kohtaaminen aiempaa empaattisemmin Ihmisyyden kasvanut arvostus	Ihmiskuvan muutos
Aiempaa positiivisempi tulevaisuuskuva Halu tehdä hyvää	Kasvanut luottamus hyvään

Väliluokka	Yhdistävä luokka
Arvojen muuttuminen Uskonnollisuuden vahvistuminen Ihmiskuvan muutos Kasvanut luottamus hyvään	Maailmankuvan ja elämäntapojen muutos

Liite 3. Autoetnografisen kenttäpäiväkirjan teoriaohjaavan sisällönanalyysin etenemistä kuvaavat taulukot

Taulukko 5: Millaisia solidaarisuuden kokemuksia koin?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Kokemus yhteenkuuluvuudesta, kun kohtaa toisia kristittyjä nuoria Tunne siitä, että mikään ominaisuus eri erota erilaisia ihmisiä toisistaan rukoushetkissä Kokemus yhteenkuuluvuudesta ja rakkaudesta toisia kohtaan Kokemus yhteenkuuluvuudesta Kokemus samassa veneessä olemisesta Tunne yhteisten kokemusten jakamisesta	Yhteenkuuluvuus, samaistuminen muihin
Valtava tasa-arvoisuuden tunne toisiin luostarissa oleviin ja muihin maailman ihmisiin Tasa-arvoista istumista sulassa sovussa kirkossa Kokemus tasa-arvoisuudesta	Kokemus tasa-arvoisuudesta
Kokemus solidaarisuudesta huonommassa asemassa olevia kristittyjä kohtaan kun kohtasin vainotun kristityn Ymmärrys omasta etuoikeudesta kun tein huonoa kierrätystyötä ja solidaarisuuden kokemus uuskolonialismin kärsijöitä kohtaan	Solidaarisuuden kokemukset huono-osaisia kohtaan
Suvaitsevaisuus rakastuneen näköistä homoparikuntaa kohtaan kirkossa. Juttelua sellaisten matkaseurueen jäsenten kanssa, joitten kanssa ei tyypillisesti olisi missään tekemisissä.	Erilaisiin ihmisiin samaistuminen

Tasa-arvoinen spontaani ja anonyymi jutteluhetki tuntemattoman ihmisen kanssa	Spontaani jutteluhetki vapaa-ajalla
Mies tuli kysymään tarvitsenko apua kun makasin lattialla	Sain välittämistä tuntemattomalta

Alaluokka	Väliluokka
Yhteenkuuluvuus, samaistuminen muihin Kokemus tasa-arvoisuudesta	Yhteisöllisyys muiden kanssa
Solidaarisuuden kokemukset huono-osaisia kohtaan Erilaisiin ihmisiin samaistuminen	Myönteiset ajatukset vieraista ihmisistä
Spontaani jutteluhetki vapaa-ajalla Sain välittämistä tuntemattomilta	Myönteistä vuorovaikutusta tuntemattomien ihmisten kanssa

Väliluokka	Yhdistävä luokka
Yhteisöllisyys muiden kanssa Myönteiset ajatukset vieraista ihmisistä Myönteistä vuorovaikutusta tuntemattomien ihmisten kanssa	Solidaarisuuden kokemukseni Taizéssa

Taulukko 6: Millaisissa tilanteissa koin solidaarisuutta?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Kokemus tasa-arvoisuudesta koko viikon ajan Spontaani juttelu tuntemattoman kanssa istuessa varjossa juttelemassa ja odottamassa ruokaa	Yleisesti oltaessa luostarissa
Työ sai pohtimaan epätasa-arvoisuutta maailmassa	Tehdessä omaa työtehtävää
Kokemus tasa-arvoisuudesta kirkossa rukouksella, ylistäessä ja kääntyessä Jumalan puoleen	Rukoushetkissä kirkossa

Alaluokka	Yhdistävä luokka
Yleisesti oltaessa luostarissa Tehdessä omaa työtehtävää Rukoushetkissä kirkossa	Tilanteet, joissa koin solidaarisuutta Taizéssa

Taulukko 7: Keitä kohtaan koin solidaarisuutta?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Tasa-arvon tunne erilaisia ihmisiä kohtaan Tasa-arvon tunne katolilaisia ja protestantteja kohtaan Tasa-arvoisuuden tunne heteroita ja Queer-ihmisiä kohtaan	Erilaisia ihmisiä kohtaan

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Tasa-arvoisuuden tunne vauvoja, nuoria, lapsia ja vanhuksia kohtaan Tasa-arvoisuuden tunne vammaisia henkilöitä kohtaan Tasa-arvoisuuden tunne munkkeja ja nunnia kohtaan Tasa-arvoisuuden tunne eri kirkkokuntien pappeja ja piispoja kohtaan Tasa-arvoisuuden tunne maallikoita kohtaan	
Samaistuminen omaan reflektioryhmään Tasa-arvoisuuden tunne luostarissa olevia kohtaan Tasa-arvoisuuden kokemus tuntemattomaan spontaanisti tavattuun henkilöön	Muihin luostarissa olijoihin
Tasa-arvoisuuden tunne kaikkia muita ihmisiä kohtaan Kokemus yhteydestä kaikkien ihmisten välillä	Kaikkia muita maailman ihmisiä kohtaan
Ajatus, että Taizén rukoushetkissä on kuva Kristuksen kirkosta Kokemus yhteydestä kaikkien kristittyjen välillä eri kirkkokunnista	Muita kristittyjä kohtaan
Kokemus solidaarisuudesta Indonesia vainottuja kristittyjä kohtaan Kokemus solidaarisuudesta huono-osaisia, uuskolonialismista kärsiviä meidän elintapamme mahdollistavia ihmisiä kohtaan	Huonompiosaisia ihmisiä kohtaan
Tasa-arvoisuuden tunne matkalaisten kesken Juttelu kaikkien matkaseurueensa jäsenten kanssa	Omaa matkaseuruetta kohtaan

Alaluokat	Väliluokat
Muihin luostarissa olijoihin Kaikkia muita maailman ihmisiä kohtaan Muita kristittyjä kohtaan Omaa matkaseuruetta kohtaan	Ihmisiä kohtaan, joihin koetaan samankaltaisuutta
Erilaisia ihmisiä kohtaan Huonompiosaisia ihmisiä kohtaan	Ihmisiä kohtaan, joihin koetaan myötätuntoa

Väliluokka	Yhdistävä luokka
Ihmisiä kohtaan, joihin koetaan samankaltaisuutta Ihmisiä kohtaan, joihin koetaan myötätuntoa	Solidaarisuuden kokemisen kohteeni Taizéssa

Taulukko 8: Millaisia merkityksiä annoin solidaarisuuden kokemuksille?

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
<p>Ihmiset kokevat asiat eri tavalla omista näkökulmistaan</p> <p>Jos haluan osoittaa toiselle ihmiselle arvostusta ja kunnioitusta, pitää pyrkiä ymmärtämään hänen ajatuksiaan</p> <p>Pitää pyrkiä ymmärtämään, miksi toinen ajattelee ja kokee niin kuin ajattelee ja kokee</p> <p>Kokemus omasta etuoikeutetusta asemasta</p>	<p>Pyrkimys suhtautua aiempaa empaattisemmin muihin ihmisiin</p>
<p>Taizéssa koettu tasa-arvoisuus on yliluonnollista ja pyhää</p> <p>Taizéssa koetussa tasa-arvoisuudessa on kuva Jumalan valtakunnasta ja Kristuksen kirkosta</p> <p>Kokemus yhteydestä muihin, koska Jumala on luonut kaikki ja rakastaa kaikkia ihmisiä enemmän kuin pystyn koskaan käsittämään tai ymmärtämään</p>	<p>Taizéssa koettu solidaarisuus on yliluonnollista ja se johtuu Jumalan Pyhästä Hengestä</p>
<p>Kiinnitän aiempaa enemmän huomiota kulutustottumuksiini</p> <p>Kiinnitän aiempaa enemmän huomiota kierrättämiseen</p>	<p>Elintapojen muuttaminen sosiaalisesti ja ekologisesti kestävämmiksi</p>
<p>Helpompi ymmärtää liberaalia kristillistä seksuaalietiikkaa</p> <p>Usko vahvistui paljon</p>	<p>Uskonnollisuuden muutos</p>
<p>Luottamus ihmiskuntaan palautui</p> <p>Näin, että ihmiset pystyvät hyvään</p> <p>Näin, että ihmiset pystyvät elämään rauhassa keskenään</p>	<p>Usko tulevaisuuteen ja ihmisiin vahvistui</p>

Alaluokka	Väliluokka
<p>Pyrkimys suhtautua aiempaa empaattisemmin muihin ihmisiin</p> <p>Elintapojen muuttaminen sosiaalisesti ja ekologisesti kestävämmiksi</p> <p>Usko tulevaisuuteen ja ihmisiin vahvistui</p>	<p>Elintapojen muutos vastuullisempaan suuntaan</p>
<p>Taizéssa koettu solidaarisuus on yliluonnollista ja se johtuu Jumalan Pyhästä Hengestä</p> <p>Uskonnollisuuden muutos</p>	<p>Solidaarisuuden teeman korostuminen uskonnollisuudessa</p>

Väliluokka	Yhdistävä luokka
<p>Elintapojen muutos vastuullisempaan suuntaan</p> <p>Solidaarisuuden teeman korostuminen uskonnollisuudessa</p>	<p>Solidaarisuuden kokemusteni merkityksellistäminen</p>